

33. sněm AK ČR

diskutoval nad zásadními tématy současnosti a přijal usnesení k další činnosti komory

▶ STR. 4 a 20

Podporuje

Evropský parlament své zemědělce, nebo jim komplikuje práci, i tomu se v rozhovoru věnuje Martin Hlaváček

▶ STR. 10

Podívej se

do pole, také letos pokračuje úspěšná akce o významu racionální ochrany zemědělských plodin

▶ STR. 36

NOVĚ JDEME K NAŠIM ČTENÁŘŮM POUZE JAKO e-VERZE, objednávky na www.akcr.cz

24. DUBNA
2024

AGRObase ZPRAVODAJ

**INFORMAČNÍ NOVINY AGRÁRNÍ
KOMORY ČESKÉ REPUBLIKY**

VYCHÁZÍ JAKO MĚSÍČNÍK

www.akcr.cz

Sledujte nás i online

Chceme dál jednat, vždyť zemědělci už nemají kam ustupovat

O zemědělcích je nyní slyšet především v souvislosti s jarními polními pracemi. Budou protestovat dál a změnilo se něco na jejich prioritách? O tom mluví v rozhovoru pro AGRObase prezident Agrární komory České republiky Jan Doležal.

Od posledních celorepublikových zemědělských protestů v Česku uplynul měsíc, budou další?

Zemědělci nyní mají plno práce na polích, v sadech, chmelnicích nebo vinicích. Nutno dodat, že střídání letního počasí s teplotami

pod nulou jim péči o letošní úrodu zrovna neulehčuje. To ale neznamená, že by se jejich situace natolik zlepšila, že přestanou protestovat. Spíše naopak, během svých cest mezi členy napříč republikou pozorují, že v terénu to vře. Mají dost nesplněných slibů

některých politiků a protesty chtějí upozornit na dlouhodobě neřešené problémy sektoru na národní i evropské úrovni. Nyní se mluví o druhé polovině května. Pokud neuvidíme pokrok v plnění priorit, na nichž se shodlo 6 zemědělských nevládních organizací, budou

příští protestní akce ještě masivnější než ty předchozí. Kromě Agrární komory ČR se jedná o Zemědělský svaz ČR, Společnost mladých agrárníků ČR, Asociaci soukromého zemědělství Olomouckého kraje, Českomoravský svaz zemědělských podnikatelů nebo Iniciativu zemědělských a potravinářských podniků. Jen Agrární komora České republiky zastupuje zemědělce, kteří vyrábějí 80 % surovin pro výrobu potravin, a mezi našimi členy jsou podniky všech velikostí, odlišných právních forem i různého výrobního zaměření. Proto si trávím říct, že společně s dalšími nevládními organizacemi mluvíme skutečně za téměř všechny zemědělce v Česku

Není tedy nic, co by další protesty zastavilo?

Je nám jasné, že v ulicích se problémy zemědělců nevyřeší. Zavřít dveře jednání by byl nesmysl, proto se já a další zástupci zemědělských nevládek scházíme s ministrem zemědělství Markem Výborným a bavíme se o tom, co je možné a co ne. Problém je v tom, že zemědělci už nemají kam ustupovat, protože řada z nich balancuje na hraně přežití. O tom jsou zemědělské protesty, a ne o dotacích, i když to přes mediální mlhu mnohdy není vidět. Protestní akce byly ostatně i hlavním tématem 33. sněmu Agrární komory ČR, který se uskutečnil 7. dubna 2024 v Brně. V usnesení sněmu, které podpořilo téměř 200 delegátů

zastupujících členskou základnu Agrární komory ČR, jsme vyzvali ke svolání mimořádné schůze vlády do konce dubna a projednání nejpalčivějších problémů sektoru. My jsme řešení navrhli, nyní je to na vládě.

Jaké jsou tedy Vaše priority?

Zdůrazňuji, že to nejsou jen priority Agrární komory ČR, ale všech 6 nevládních zemědělských organizací. Požadujeme splnění slibů vlády z června 2022, kterými jsou spuštění programu na podporu zaměstnanosti na venkově formou slevy na sociálním pojištění a navrácení národních dotací na úroveň roku 2022 ve výši 5 mld. Kč. Dále apelujeme na snížení daně z nemovitých věcí na zemědělskou půdu na úroveň roku 2023 nebo nezdaňování evropských dotací, což pomůže snížit náklady v době nízkých výkupních cen, a chceme plné kofinancování, stejně jako v ostatních zemích Evropské unie, záchranného balíčku na rok 2024, který připravuje Evropská komise, a jeho vyplacení co nejrychleji všem zemědělcům na hektar obilovin. Pátou prioritou je aktivní řešení přebytku základních zemědělských komodit na evropském trhu, a to omezením dovozu ze třetích zemí, podporou exportu z Evropské unie a větší spotřebou v rámci obnovitelných zdrojů energie. Oceňujeme osobní snahu ministra zemědělství přijít s opatřeními na podporu sektoru, ale ke sku-

Pozdní mrazíky silně zasáhly většinu republiky a způsobily mnohdy fatální škody.

tečné pomoci zemědělcům mají bohužel daleko. Konkrétní návrhy řešení jednotlivých problémů ze strany Ministerstva zemědělství pak obsahuje usnesení sněmu a má 13 bodů.

Co se týká dovozu zemědělských komodit ze třetích zemí včetně Ukrajiny, Evropská unie přišla se změnami s cílem ochránit evropský trh. Nestačí to?

Evropská unie se zabývá dovozy obilí z Ruska a Běloruska. Co se týká bezcelní dohody mezi Evropskou unií a Ukrajinou, dosavadní omezení dovozu drůbeže, vajec a cukru rozšiřuje na kukuřici, oves, kroupy a med. Pšenici a řepku, kterých jsou na evropském trhu obrovské přebytky, stále adekvátně neřeší. Byly slíbeny koridory solidarity, přes které mělo zboží z Ukrajiny putovat k jejím tradičním zákazníkům ve třetích zemích, ale ty bohužel nefungují. Co se týká omezení dovozu na národní úrovni, jiné země jako Slovensko, Polsko nebo Maďarsko to již v minulosti s úspěchem

Mrazivé dny, které přišly v polovině dubna po nezvykle teplém období, způsobily vrásky nejednomu pěstiteli ovoce a zeleniny, jedním z řešení ochrany bylo pokrytí vzházejících rostlin netkanou textilií

udělaly. Pro podobný krok, k němuž vyzvala Agrární komora ČR po svém sněmu, tedy existuje precedens a je to i záležitost odvahy postavit se za své zemědělce, kteří vyrábějí kvalitní suroviny pro výrobu potravin. Je neoddiskutovatelné, že je třeba pomoci ukrajinským zemědělcům. Dovozy zemědělských komodit z Ukrajiny na evropský trh ale nepomohou ani jim, ani našim zemědělcům. Obohatí se na nich jen překupníci.

Jak to vůbec vypadá s letošním úrodou? Na začátku jste zmínil výkyvy teplot.

Nadprůměrné teploty před několika týdny urychlily vegetační vývoj rostlin, což jsme mohli vidět na rozkvetlých stromech a keřích napříč celým Českem. Následně přišel prudký pokles teplot s nočními mrazy, což by za normálních okolností nebylo v polovině května nic neobvyklého. Pro vzešlou zeleninu a kvetoucí, nebo dokonce odkvetlé ovocné stromy nebo zeleninu to ale problém byl. Zelináři i ovocnáři proto museli přistoupit k poměrně nákladným opatřením. Zeleninu je možné chránit proti promrznutí speciálními textiliemi či fóliemi. U ovocných stromů a keřů lze využít například parafínové svíce, nicméně ochránit tímto způsobem jeden hektar stojí 50 tis. Kč za noc. Dále je možné pálit rostlinný odpad v blízkosti sadu, zabránit promíchávání vzduchu vrtulemi či využít protimrazové závlahy.

Jaký dopad to bude mít na letošní úrodu, je nyní obtížné hodnotit. Obecně platí, že čím je teplotní výkyv větší a čím déle trvá, tím se zvyšuje i riziko pro pěstované plodiny. Bude velmi záležet na dalším vývoji počasí, stavu vody v půdě či případném šíření škůdců a dalších vlivech. Jarní práce, které se ale týkají i obilovin, olejnin, brambor, vinné révy nebo chmele, zatím zemědělci zvládli a je třeba jim za to poděkovat. Přinejmenším by si zasloužili mít lepší vyhlídky do budoucna, než jaké vyplývají ze zemědělské politiky naší vlády i té na evropské úrovni.

Redakce Agrobaze

Žádáme ministra zemědělství České republiky, aby do konce dubna

- informoval zemědělskou veřejnost o tom, jak hodlá řešit současnou akutní krizi sektoru, zejména výrazný propad cen zemědělských komodit;
- podpořil na národní i unijní úrovni mobilizaci finančních prostředků s cílem zajistit dostatečné provozní financování zemědělských podnikatelů ve výši alespoň 2 mld. Kč vyplacených do podzimu 2024;
- pověřil Státní zemědělský intervenční fond maximálním urychlením výplaty podpor v rámci jednotné žádosti 2023, a to u prvního pilíře a ekoplateb do konce měsíce dubna, a připravil pro výplatu podpor z jednotné žádosti 2024 systém záloh s cílem podpořit efektivní provozní financování zemědělských podnikatelů;
- zažádal o mimořádné jednání vlády o akutní krizové situaci v sektoru, případně tuto situaci za účasti nevládních organizací zastupujících zemědělce opět projednal s předsedou vlády a ministrem financí České republiky;
- připravil memorandum o podpoře náročných sektorů 2 mld. Kč v roce 2025, které bude podle opakovaných slibů podepsané předsedou vlády a ministrem financí České republiky, dále je nezbytné dokončit notifikaci podpor zaměstnanosti na venkově formou slevy na sociálním pojištění;
- zažádal o mobilizaci prostředků na kompenzaci nízkých výkupních cen zejména u obilovin s využitím prostředků z krizové rezervy Společné zemědělské politiky Evropské unie a dalších zdrojů rozpočtu EU;
- zajistil maximální možné národní kofinancování pro tyto prostředky ať už z prostředků státního rozpočtu, rezervy rezortu, či s využitím prostředků druhého pilíře Společné zemědělské politiky Evropské unie;
- přistoupil k výraznějšímu omezení bezcelních dovozů zemědělské produkce ze zemí nespĺňujících unijní standardy na jednotný trh Evropské unie;
- zažádal ve spolupráci s dalšími rezortními ministry zemědělství členských zemí o prodloužení Dočasného krizového rámce veřejné podpory v souvislosti s ruskou invazí na Ukrajině;
- našel ve spolupráci s Ministerstvem financí způsob podání žádosti na uplatnění nároku na vrácení spotřební daně ze zelené nafty za první pololetí roku 2024 s výplatou v červenci letošního roku;
- našel ve spolupráci s chovatelskými svazy model výplaty a alokace záloh dotačních titulů národních dotačních podpor pro chovatele hospodářských zvířat a zveřejnil termín výplaty,
- našel ve spolupráci s PGRLF způsob spuštění podpory provozních úvěrů nebo snížení jistiny úvěrů a zveřejnil termín realizace;
- pověřil Ústav zemědělské ekonomiky a informací vypracováním dopadové studie zpřísnění erozní ohroženosti území ČR od roku 2025.

33. sněm AK ČR

Sněm opět vyzval vládu

Již druhým rokem překupníci vozí ukrajinské obilí či řepku vyprodukované s výrazně nižšími požadavky na kvalitu do Evropy, kde se tyto komodity hromadí a křiví trh. Tento problém se stále nepodařilo vyřešit a dochází k poškozování evropských zemědělců včetně těch českých, přestože na to Agrární komora České republiky i další nevládní zemědělské organizace opakovaně upozorňují.

Shodlo se na tom v neděli 7. dubna téměř 200 delegátů reprezentujících členskou základnu Agrární komory ČR na 33. sněmu této největší zemědělské nevládní organizace v Česku. Proto vyzvali českou vládu, aby svolala do konce dubna mimořádnou schůzi a projednala razantní omezení bezcelních dovozů ze třetích zemí i další problémy tuzemského agrárního sektoru. Požadavky zemědělců převzal v Brně ministr zemědělství Marek Výborný. Sněmu, který se uskutečnil při příležitosti veletrhu TECHAGRO na brněnském výstavišti, se dále zúčastnil ministr zdravotnictví Vlastimil Válek a téměř 50 dalších hostů z řad vládních i nevládních organizací či dlouholetých partnerů Agrární komory ČR.

„V současné době prodáváme nejdůležitější komodity, tedy obiloviny, za ceny globální, které odpovídají roku 1989, přičemž máme

náklady lokální, které zase odpovídají roku 2024, tedy závazkům vyplývajícím z členství v Evropské unie. Možná to odpovídá naší historicky tradiční snaze být bruselštější než Brusel a nastavit si mnoho podmínek ambiciózněji a rigidněji než naše konkurence. Nicméně pro naše zemědělce to znamená pomalou, ale jistou likvidaci. Za tuto situaci mohou dovozy zemědělských komodit ze zemí mimo Evropskou unii, při jejichž produkci nemusely být dodrženy vysoké evropské standardy a produkční náklady tak byly výrazně nižší,“ říká prezident Agrární komory České republiky Jan Doležal.

Čeští zemědělci podle něj za loňský rok přišli jen na tržbách za obiloviny a olejniny o více než 30 mld. Kč ve srovnání s rokem 2022, o 15 mld. ve srovnání s rokem 2021. Letos to může být 50 mld. ve srovnání s rokem 2022

a 25 mld. ve srovnání s rokem 2021. „Tato situace nejen poškozují české zemědělce, ale nepomáhá ani těm ukrajinským, na kterých akorát vydělávají překupníci. Opakovaně vyzýváme, aby tento problém už konečně někdo začal řešit. Ministr zemědělství nám slibuje pomoc, ale jeho straničtí kolegové pak v Bruselu hlasují jinak. Na evropské úrovni jsme se nesetkali s pochopením, zbývá už jen po vzoru našich sousedů tyto dovozy prostě zakázat na národní úrovni,“ uvádí prezident Agrární komory ČR Doležal.

Delegáti na 33. sněmu Agrární komory ČR, který se po loňském volebním v Olomouci uskutečnil letos opět v Brně, dále hodnotili aktuální stav českého zemědělství. Kromě opakovaného neúspěchu české vlády, aby byla na evropské úrovni přehodnocena bezcelní dohoda mezi Evropskou unií a Ukrajinou, po-

važují za další problémy nastavení národního strategického plánu pro provádění Společné zemědělské politiky Evropské unie v období 2023 až 2027 diskriminující střední a větší podniky, zvýšení daní a odvodů pro zemědělce na základě vládního konsolidačního balíčku, přebujelou byrokracií a náročnou administrativu či přetrvávající nedostatek pracovníků v zemědělství. Předložili ministři zemědělství Výbornému své priority a pokrok v jejich plnění očekávají do konce dubna. V opačném případě mluví o pokračování protestů. Současně delegáti během jednání na sněmu v jednu chvíli hromadně povstali, aby dali ministři zemědělství najevo nesouhlas se zemědělskou politikou vlády. Jednomyslně také odsouhlasili protestní akce ve druhé polovině května tím, že zvedli své hlasovací lístky.

„Protesty, ve kterých budeme možná muset pokračovat, pokud do konce dubna neuvidíme posun v řešení našich problémů, nikdy přes mediální mlhu nebyly o dotacích, jsou hlavně o přežití našich farem, podniků a zaměstnanců, ke kterým cítíme silnou odpovědnost. Týkají se české půdy v českých rukách, českých potravin z kvalitních domácích surovin, ale také majetku našich dětí, našich akcionářů, našich podílníků, jehož devaluaci nechceme dopustit. V neposlední řadě se týkají zabránění likvidace posledního sektoru, který je ještě v našich rukách. Shrnu-li to, požadavků k řešení a nezodpovězených otázek je stále mnohem více než předložených nabídek a pomoci k řešení současné krize evropského i českého zemědělství. Opakovaně deklarují, že jsme jednáním trvale a konstruktivně otevřeni, ale k tomu je potřeba mimo jiné hrát s čistými kartami. A my je, jak nás politici bohužel opakovaně přesvědčují, od nich dlouhodobě dostáváme ve falešném balíku,“ dodává prezident Agrární komory ČR.

Na 33. sněmu Agrární komory ČR vystoupil kromě ministra zemědělství Marka Výborného také ministr zdravotnictví Vlastimil Válek, premiér Petr Fiala pozvání odmítl. Ze zemědělských nevládních organizací se zúčastnili představitelé Zemědělského svazu ČR, Iniciativy zemědělských a potravinářských podniků, Českomoravského svazu zemědělských podnikatelů či Společnosti mladých agrárníků ČR. Dorazili rovněž zástupci partnerských organizací Agrární komory ČR, kterými jsou generální partner ČEZ, a. s., RENOMIA, a. s., GRANTEX dotace s.r.o., Agdata s.r.o., Generali Česká pojišťovna a.s., Výstaviště České Budějovice a.s., Veletřhy Brno, a.s. či Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky.

Dále byla ustanovena Smírčí komise Agrární komory ČR, jejímž cílem je řešit nejrušnější typy sporů mezi členy a je otevřena i nečlenským subjektům. V jejím čele stojí Jindřich Šnejdrla, dalšími dvěma členy jsou Karel Horák a Oldřich Žďárský. Dále byli zvoleni tři

náhradníci. Komise bude mít 2letý mandát tak, aby pro příští období byla volena stejně jako ostatní orgány Agrární komory ČR.

PROČ JE SITUACE ČESKÝCH ZEMĚDĚLCŮ KRITICKÁ?

1) Tři čtvrtiny zemědělské půdy jsou v Česku propachtované, tedy zemědělci si ji musí pronajímat, aby na ní mohli hospodařit, a odvádí vlastníkům takzvané pachtovné. Jedná se ročně o částku ve výši 13 až 15 mld. Kč, což znamená pro pěstitele obrovskou zátěž. Současně je třeba říct, že vlastníci půdy často nemají k zemědělství žádný vztah a promítají do výše pachtovného i sebemenší změny na trhu.

2) Zvýšení nákladů na zemědělskou produkci přineslo zvýšení daně z nemovitosti na zemědělskou půdu, se kterým přišla vláda v rámci ozdravného balíčku pro českou ekonomiku. Podobné účinky ale na země-

dělství tento balíček nemá. Zvýšení úrovně zdanění zemědělské půdy vychází zemědělce na 2 mld. Kč ročně a vláda k němu přistoupila, aniž by měla konkrétní představu, co to udělá s trhem. Chyběla jakákoliv analýza nebo dopadová studie.

3) Zpracování potravin ze zemědělských komodit vyrobených v Česku už pro vládu není prioritou. Rozhodla se ukončit podporu investic do zpracování potravin tím, že zrušila dotační titul 13. Vláda tím jen podtrhla pozici Česka jakožto výrobce levné suroviny pro výrobu potravin, ke které ale dojde v zahraničí a přidaná hodnota pro české chovatele, pěstitele a producenty potravin je pryč. Netratí na tom jen zemědělci, ale vůbec všichni, kdo mají zájem konzumovat kvalitní potraviny domácího původu.

4) Zavedení nového kontrolního systému AMS slibovalo ulehčit zemědělcům od přebujelé byrokracie. Místo toho došlo k pravému opa-

ku, spuštění systému nebylo zvládnuté a vyvolalo jen velký zmatek a nejistotu zemědělců. Navíc došlo k meziročnímu navýšení kontrol o zhruba 95 %, což je v rámci Evropské unie nadprůměrné. Ministr zemědělství slibuje, že dojde ke změně, ale není jasné, jak a kdy. Zatím existují pouze obecné prohlášení o snížení počtu kontrol o 50 %, ale to pouze přinese návrat k původnímu stavu.

5) Zemědělcům bylo slibováno udržení objemu dotačních podpor v rámci Jednotné žádosti 2023. I když Státní zemědělský a intervenční fond již několik měsíců předem avizoval, že nebudou zálohy na dotace jako obvykle, byli zemědělci ujišťováni, že objem výplat bude do konce roku stejný jako v minulých letech. Nakonec bylo vyplaceno pouze zhruba 8 mil. Kč oproti 15 mld. Kč. Nikdo nenašel odvahu, aby zemědělcům řekl, že nedostanou včas peníze, se kterými počítali.

6) Zvýšení nákladů přineslo zemědělcům i zpřísnění protierozních opatření. Došlo k němu přes to, že nikdo neřekl, jak náročné a hlavně nákladné bude plnit nová pravidla a navíc v době totálního rozvratu dodavatelско-odběratelských vztahů na globálním trhu kvůli válce na Ukrajině. Nevznikla opět žádná analýza či dopadová studie. Odložením platnosti nařízení došlo pouze k posunutí problému, ale ne k jeho vyřešení. Současně je třeba říct, že zemědělci se o půdu starají s péčí řádného hospodáře, aniž by jim to někdo nařizoval. Je to jejich základní výrobní

prostředek a zachování přirozených vlastností půdy pro budoucí generace je v jejich zájmu.

7) Protesty v ulicích po celé Evropě včetně Česka se zemědělcům podařilo vybojovat dočasnou výjimku z pravidel, co se týká neprodučních ploch. V praxi to znamená plochy, na kterých je omezená nebo úplně znemožněná produkce komodit pro výrobu potravin. Bohužel i v tomto případě platí, že problém byl pouze odsunut, ale nikoliv vyřešen.

8) Řešení nepřichází, co se týká přebytku zemědělských komodit na evropském trhu, které byly dovezeny ze třetích zemí s výrazně nižšími standardy produkce a tím také nižšími produkčními náklady. Nejistotu zemědělců zvyšuje také to, že ministr zemědělství deklaruje zemědělcům pomoc, ale jeho straníční kolegové poté na evropské úrovni hlasují jinak.

9) Otazníky vyvolávají samotné podklady, s nimiž pracuje ministr zemědělství. V médiích opakovaně prezentoval například rozdíly v dotačních podporách mezi zeměmi Evropské unie, které ale byly vytrženy z kontextu. Dotační podpory v jednotlivých členských státech Evropské unie se značně liší, což je dáno rozdílnými národními úpravami. Liší se také míra kompenzace za plnění jednotlivých povinností. V některých zemích jako Česko podléhají dotační podpory zdanění, v některých naopak ne. Z toho důvodu není možné získat jeden číselný údaj ohledně zeměděl-

ských dotací pro každou zemi, který by byl srovnatelný v rámci Evropské unie. Podklady připravené pro ministra zemědělství pak lze pokládat za zavádějící, nepřesné a účelové. Navíc pokud by na tom zemědělské podniky byly tak dobře, jak tvrdí ministr zemědělství, nemusely by si brát provozní úvěry a rušit investiční záměry.

10) Neférová byla ostatně už změna národního strategického plánu pro provádění Společné zemědělské politiky Evropské unie 2023–2027, ke které vláda přistoupila krátce po svém nástupu a bez řádné diskuse se zemědělskou odbornou veřejností. Důvodem údajně bylo, že předešlá a několik let připravovaná verze strategického plánu by neprošla schvalovacím procesem v Bruselu. Výsledkem je redistributivní platba, která činí 23 % z obálky přímých plateb a je vyplácena na prvních 150 ha podniku, přičemž průměr Evropské unie činí 10 až 12 %. Následkem toho došlo k poškození zejména středních podniků, které se zabývají náročnou živočišnou výrobou a speciální rostlinnou výrobou, a také k účelovému dělení podniků na menší, aby dosáhly na vyšší dotace. To ostatně potvrdilo samo Ministerstvo zemědělství a dalo za pravdu Agrární komoře ČR.

Během 33. sněmu Agrární komory ČR proto ministr zemědělství Marek Výborný dostal prostor obhájit zemědělskou politiku české vlády a dokázat tak zástupcům tohoto strategicky významného oboru, že není pravda, že jeho resort byl paralyzovaný, nebyl iniciativní a nepřicházel s řešeními současného kritického stavu agrárního sektoru.

Konference ke změnám klimatu

Následující den, tedy 8. dubna, se opět v prostorách Rotundy pavilonu A brněnského výstaviště konala konference na téma Klimatická změna a zemědělství, která byla rozdělena na čtyři tematické sekce, a to Vývoj zemědělství a lesnictví EU a ČR, Bezpečnost potravin, Klimaticky šetrné zemědělství a Nástroje a postupy pro eliminaci dopadů změny klimatu. Mezi vystupujícími byli Marek Výborný, ministr zemědělství, Vlastimil Válek, ministr zdravotnictví, profesor Andreas Weber z Ústavu pro biochemii rostlin, Düsserdolf, poslanec Evropského parlamentu Martin Hlaváček, profesor Jan Doležal z Ústavu experimentální botaniky AV ČR, předseda České akademie zemědělských věd Jan Nedělník, Jitka Götzová, ředitelka Odboru bezpečnosti potravin a mnozí další. Prezentace vystupujících naleznou zájemci na www.akcr.cz. Akce se konala ve spolupráci s Ministerstvem zemědělství, Evropským úřadem pro bezpečnost potravin, Státním zemědělským intervenčním fondem, Celostátní sítí pro venkov a Jihomoravským krajem.

Barbora Pánková,
tisková mluvčí AK ČR

PROČ ZEMĚDĚLCI PROTESTUJÍ?

Protože jsou nespokojení ...

... se zemědělskou politikou vlády ČR

- ✗ premiér a ministři neplní své veřejné sliby, překrucují fakta, matou veřejnost a štvou ji proti zemědělcům,
- ✗ za tři roky nám vládnoucí koalice vzala 12 miliard korun,
- ✗ úředníci vymysleli nepřehledný systém požadavků a kontrol, ve kterém se už nikdo neorientuje,
- ✗ problémy nikdo nechce řešit, slyšíme jen další sliby a výmluvy,
- ✗ nabízená řešení jsou jen dílčí a nedostatečná a pomalá, pomoc potřebujeme hned,
- ✗ politici a úředníci zemědělství nerozumí, nechápou jeho zákonitosti a časovost, jejich současné rozhodování jde proti potřebám praxe,
- ✗ politicky, populisticky a hlavně nezodpovědně tak pokračuje likvidace našeho zemědělství.

... se zemědělskou politikou EU

- ✗ Evropská komise neochránila vlastní trh a ukrajinské dovozy zapříčinily jeho kolaps, zemědělci tak přišli o 19 miliard eur (500 miliard korun), jen v Česku to je více než 50 miliard korun,
- ✗ na zemědělce EU jsou uvaleny velmi přísné nároky, dovozy ukrajinského obilí, řepky, kuřecího masa, cukru, vajec a dalšího zboží tyto parametry nesplňují,
- ✗ systém požadavků nařízení a směrnic je nepřehledný, těžko pochopitelný a normální člověk se v něm ani neorientuje,
- ✗ volení politici a dosazení úředníci nejsou schopni pochopit, že likvidují vlastní zemědělce, i proto jsou traktory v ulicích Berlína, Paříže, Bruselu či Prahy.

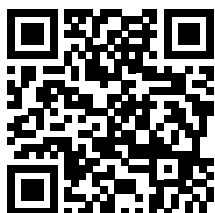

CO ZEMĚDĚLCI POŽADUJÍ?

- ✓ splnit sliby dané ministrem Jurečkou, ministrem Výborným, premiérem Fialou a spustit okamžité i koncepční programy pomoci,
- ✓ pro dovezenou produkci vyžadovat plnění stejných standardů, které platí v EU,
- ✓ neumožnit státům, které nevyžadují stejné standardy jako země EU, bezcelně dovážet zemědělské komodity,
- ✓ nepožadovat po zemědělci více evidencí či plnění povinností, které v jiných členských státech neexistují,
- ✓ nepřijímat další byrokratické obludy a seškrtnat ty stávající,
- ✓ prostor a možnosti pro vlastní práci na polích, ve stájích a v krajině,
- ✓ tím vším znovu vytvořit podmínky pro důstojné podnikání.

Podle průzkumu veřejného mínění z poloviny března máme podporu více než **tří čtvrtin** populace.

 AGRÁRNÍ KOMORA
České republiky

**V protestech
jsme připraveni
dále pokračovat!!**

Děkujeme, Vaši zemědělci

Podpora zemědělců není efektivní

Zavedení redistributivní platby, která měla podpořit malé zemědělské podniky na úkor velkých, se zvirtlo. Po loňském spuštění této speciální dotace se zvýšil o 24 % počet žadatelů obhospodařujících výměru 100 až 150 hektarů, což je právě hranice pro tuto podporu. To znamená, že se podniky začaly účelově dělit, aby na redistributivní platbu dosáhly i několikrát.

Tato změna v rozdělení dotací zároveň poškodila podniky o velikosti přes 500 hektarů, které jsou základem produkčního zemědělství v Česku. Vyplývá to ze studie Ústavu zemědělské ekonomiky a informací spadajícího pod Ministerstvo zemědělství. Přitom proti tomuto neefektivnímu rozdělení dotací protestovaly před dvěma lety tisíce zemědělců a opakovaně před ním varovala i Agrární komora České republiky, která hájí zájmy zemědělců všech velikostí a výrobního zaměření.

Redistributivní platba byla zavedena v rámci nové Společné zemědělské politiky Evropské unie, která platí od loňska až do roku 2027. Bylo na každém státu, aby si nastavil parametry této podpory pro podniky menší velikosti podle svých individuálních potřeb a v českém pojetí je vyplácena na každých prvních 150 hektarů podniku a tvoří celkem 23 % z obálky přímých plateb, tedy nejobjemnější skupiny zemědělských dotací. Česká vláda nastavila parametry tak, že se vymykají z evropského průměru na úrovni 10 až 12 %. Před vytvořením nespravedlivých podmínek na trhu a zneužitím celého systému před dvěma lety opakovaně varovala Agrární komora ČR, ale pětikoalice trvala na svém a rozhodla populisticky. Toto politické rozhodnutí bylo navíc učiněno bez seriózní dopadové analýzy pouze na základě tlaku určité politické skupiny hájící své zájmy. Tento postup se bohužel opakuje i u dalších podmínek, jako je například úprava protierozních opatření v rámci DZES 5, kde rovněž dopadová analýza nebyla zpracována.

Největší zemědělská organizace, jejíž členové vyrábějí kolem 80 % zemědělských komodit pro výrobu potravin, upozorňovala především na vytvoření nespravedlivých podmínek na trhu, poškození středních podniků a potenciální možnost zneužití systému kvůli účelovému dělení podniků tak, aby dosáhly na větší objem peněz. Agrární komoře ČR dalo za pravdu nejdříve Ministerstvo zemědělství a nyní ve své studii i Ústav zemědělské ekonomiky a informací. Tato analýza ukázala, že kategorie žadatelů s výměrou 100 až 150 hektarů se loni meziročně zvýšila o 24 % na 1 800, to znamená nárůst o několik set podniků. Přitom kategorie žadatelů obdávajících půdu do 5 hektarů se naopak snížila o téměř 6 %. To lze vysvětlit tak, že některé podniky se účelově rozdělily, aby vypadaly menší, a naopak menší se začaly slučovat.

„Zdravá struktura trhu by měla vypadat tak, že v ní mají své místo menší, střední i větší podniky různého výrobního zaměření i odlišných právních forem a nikdo z nich není jakkoliv diskriminován. Našími členy jsou všechny tyto podniky a současnou zemědělskou politiku státu bohužel vnímá jako diskriminující prakticky každý. S podporou menších podniků jsme z mnoha důvodů jednoznačně souhlasili. Nemůžeme ale souhlasit s tím, jakým způsobem byla redistributivní platba na jejich podporu nastavena, protože to poškozuje všechny ostatní. Jasně se ukazuje, že rozhodnutí negativně dopadlo především na střední podniky, které jsou zároveň těmi posledními, kdo provozuje náročnou a nákladnou speciální rostlinnou výrobu či mnohdy ztrátovou živočišnou výrobu. Před dvěma lety jsme na tuto skutečnost upozorňovali a předkládali stejná data, která nyní zveřejnil Ústav zemědělské ekonomiky a informací ve své studii. Bylo nám slíbeno, že v případě, že se negativní efekt vysoké redistribuce potvrdí, je vláda připravena národní strategický plán pro provádění Společné zemědělské politiky Evropské unie upravit. Nyní to ale vypadá jen jako další ze série nesplněných slibů současného kabinetu,“ říká prezident Agrární komory České republiky Jan Doležal.

Podle analýzy Ústavu zemědělské ekonomiky a informací, kterou má Agrární komora ČR k dispozici, podniky nad 500 hektarů produkují 77 % zeleniny s vysokou pracností, 75 % ovoce s velmi vysokou pracností, 82 % ovoce s vysokou pracností, 84 % chmele, 78 % cuk-

rově řepy, 73 % škrabových brambor a 80 % bílkovinných plodin. Podniky nad 500 hektarů dále chovají 85 % stavu dojníc a podobný je poměr také u drůbeže a prasat. Jedná se mnohdy o samostatné právnické osoby bez půdy, nicméně patří do větší skupiny s půdou, která je novým systémem znevýhodněna.

„Analýza Ústavu zemědělské ekonomiky a informací upozorňuje dále na propad příjmů zemědělských podnikatelů v roce 2022 vlivem kurzového rozdílu a snížení národních dotací. V kontextu současné situace považujeme za důležité upozornit rovněž na nárůst nákladů, který zemědělci zaznamenali od roku 2014, odkdy dotační podpora stagnuje či se snižuje, a ještě razantněji od roku 2022 v souvislosti s válečným konfliktem na Ukrajině a rekordní inflací. Následkem toho došlo v zemědělství k nárůstu cen energií, hnojiv, osiv, sadby, přípravků na ochranu rostlin, ale také lidské práce. Zároveň jsme od roku 2023 zaznamenali obrovský propad tržeb vlivem poklesu cen zemědělských komodit. Tím se do značné míry pozitivní efekt redistribuce pro menší zemědělce nuluje, a ještě více se tím zesiluje negativní efekt na podniky nad 500 hektarů. V roce 2023 navíc nebyly vyplaceny zálohy přímých plateb a podpory jsou vypláceny později a v nižším celkovém objemu. Výsledkem je nejen prohlubující se ztrátovost sektoru, ale také závažné problémy s finančními toky podniků, které bez pomoci státu mohou skončit v úpadku,“ dodává prezident Agrární komory ČR Doležal.

Úřad AK ČR

ZEMĚDĚLSKÉ POJIŠTĚNÍ
POJIŠTĚNÍ HOSPODÁŘSKÝCH ZVÍŘAT

**Známe i jednodušší způsob,
jak chránit vaše chovy**

Pojištění zvířat s nejširší pojistnou ochranou na trhu

- pojištění všech druhů hospodářských zvířat a koní
- kvalitní a rychlá likvidace škod

241 114 114
www.generaliceska.cz

GENERALI
ČESKÁ POJIŠŤOVNA

Partner Agrární komory ČR a Zemědělského svazu ČR

O podporu českých zemědělců a venkova musíme bojovat doma i v Bruselu

Volby do Evropského parlamentu proběhnou již počátkem června tohoto roku. Na rozdíl od období let 2015–2019 měla Česká republika od roku 2019 i přímé zastoupení v Zemědělském výboru Evropského parlamentu. Ten rozhodně patřil k těm nejvytíženějším. Nejenže čelil desítkám návrhů Evropské komise, které se týkaly našeho sektoru a neomezil svou činnost ani během pandemie covid-19, kdy intenzivně vyjednával s Komisí a Radou poslední reformu Společné zemědělské politiky. Protože u toho všeho nechyběl europoslanec Martin Hlaváček, požádali jsme ho o krátké ohlédnutí za uplynulým obdobím.

Současná Evropská komise od roku 2019 připravila přímo legislativní smršť. Vykopla Green Deal, podrobnou finanční a digitální agendu, do toho celá reforma Společné zemědělské politiky, pandemie covid-19 a následně energetická krize a válka na Ukrajině, protesty zemědělců. Jak se na to všechno zpětně díváte?

Evropská komise to přepálila, to už je teď všem jasné. Vždyť jen v našem odvětví vyprodukovala za těch posledních 5 let přes 160 nových předpisů a 157 bude asi dokončeno. Jsou to desítky stran právních textů, které se nějak dotýkají našeho sektoru, a někdo dopočítal, že pokud by se s nimi chtěli naši zemědělci seznámit, museli by denně přečíst 16 stran, a to včetně víkendů a svátků. Ta přeregulovanost je už neúnosná. Tady je ale nutné říci, že probudit společnost a politiky dokázali až samotní evropští zemědělci svými soustavnými protesty. Přestože to současná vláda bagatelizuje a zemědělci i zemědělstvím dlouhodobě pohrdá, byli to právě a jen zemědělci, kdo donutili Evropskou komisi pootočit kormidlem. A svezl se s tím nyní i evropský průmysl, což je dobře. Přestože ty signály také chodily i dříve od průmyslu, nikdo je tak vážně jako zemědělce nebral. Až po masivních protestech začala paní Ursula von der Leyen otáčet rétoriku a její Komise hovořit o revizích některých rozhodnutí, dokonce i těch greendealových, jako je v našem případě tolik diskutovaný úhor. Návrh na jeho úplné zrušení si ale vydobyli sami zemědělci. I když dnes se řada politiků tváří, že to pro ně zařídili oni sami, včetně našeho pana ministra Výborného.

Jak to tedy ve skutečnosti bylo?

S tím úhorem je pravda taková, že prodloužení výjimky na roky 2023 a 2024 jsme pro zemědělce zařídili my. Ale to bylo jen prodloužení

výjimky, to pravidlo mělo platit dál od roku 2025 až minimálně do roku 2027. K tomu, aby nakonec bylo úplně odstraněno až do konce tohoto období, donutili Evropskou komisi zemědělci svými protesty po celé Evropě. Velkou roli hrála situace v Německu a ve Francii. V Německu se téma stalo vlajkovou lodí pro tamní opoziční CDU-CSU a vládní liberály proti části duhové koalice, především zeleným a socialistům. Vzhledem k tomu, že CDU-CSU je domovskou stranou předsedkyně komise Ursuly von der Leyen, a ta chce na tomto postu za každou cenu pokračovat, usiluje logicky o hlasy německých zemědělců a venkova. Francie měla zase dlouhodobě problémy s naplňováním pravidel osevních postupů – skladba a střídání plodin podle DZES, a potřebovala získat podporu zemědělské a venkovské veřejnosti pro stranu prezidenta Macrona do nadcházejících voleb. Tak jsme nyní získali revizi u obojího a přilepil se k tomu ještě návrh na zjednodušení administrace u zemědělců s velikostí výměry do 10 ha.

Mrzí mě, že u DZES si situaci zkomplikovala současná vláda špatným nastavením strategického plánu a zahrnutím těchto podmínek do ekoschémat. Teď bude víc práce přesvědčit Evropskou komisi, že po využití těch výjimek nebudou kráceny platby. Je také škoda, že pan ministr nevyjednal, aby se snížení administrativy týkalo i větších podniků než 10 ha, ty přece rozhodně netvoří páteř českého produkčního zemědělství. Takto to pomůže jiným zemím. V případě České republiky se to týká pouze 53 tis. ha zemědělské půdy, což jsou pouze asi 1,5 % administrovaných ploch. Je to škoda, protože CDU-CSU je sesterská strana českých lidovců a má i předsedu Zemědělského výboru EP, který je spolustraníkem paní Ursuly von der Leyen. Pan ministr Výborový s ním však podle mých informací dosud ve funkci nikdy oficiálně nejednal, snad kromě nějakého letmého setkání na konferenci nebo výměně úsměvů na recepci.

To vyřazení půdy z produkce v DZES byl asi jeden z hlavních požadavků, který se do té reformy vyjednávané v letech 2018–2022, kterou jste nepřerušili mimo jiné ani za covidu-19, promítal po celou dobu, ne? A byly tam i další hrozby, které se přes Vás Komisi nepodařilo prosadit?

Ano, to byla náročná doba. Nelétala letadla, byly zavřené německé hranice a my jezdili autem do Bruselu skoro každý týden tam a zpět se zvláštním povolením průjezdu vyjednávat reformu zemědělské politiky. Dnes už si málokdo vzpomene, že ten původní požadavek Komise, zelených a socialistů na vyřazení půdy z produkce byl minimálně 10 % v rámci reformy a následně dokonce 20 % jinou formou skrze ten „slavný“ zákon na obnovu přírody, který jsme v EP loni v létě odmítli, a to byl mimochodem začátek porážky Franze Timmermanse. Ta pak pokračovala odmítnutím zahrnutí skotu mezi průmyslové znečišťo-

vatele, stažením návrhu na omezení používání přípravků na ochranu rostlin a pohřbením návrhu na tzv. zemědělskou taxonomii. A nyní je vše dovršeno návrhem na odstranění úhoru z DZES.

Pro mě je to docela zadostiučinění. Protože když jsme spolu s tehdejšími francouzskými ministry zemědělství, se kterými jsme se docela spřátelili, před podmínkami DZES varovali, mnoho kolegů nám nevěřilo. Dnes se k tomu vracíme a mnoho z nich si to pamatuje.

Ale tehdy nešlo jen o nová pravidla, ale i o peníze pro české zemědělství.

To bylo to hlavní. Pro české zemědělství a samozřejmě taky pro venkov. Většina lidí již zapomněla, že původní návrh Evropské komise krátil České republice kolem 20 % finančních prostředků, nejvíce část obálky na rozvoj venkova. Komisi nám bylo navrženo jedno z nejvyšších krácení ze všech zemí. To, že jsme nakonec obhájili rozpočet jen o pár procent nižší, tak jako ostatní, a to jak v Radě, tak v Evropském parlamentu, představovalo ohromné úsilí a měsíce a měsíce jednání. Naší výhodou ale bylo, že jsme měli strategii a táhli za jeden provaz. Tohle je práce, kde musí celá vláda, ministr zemědělství, ministr financí a klíčoví europoslanci perfektně fungovat. Jsem si jist, že za současné vládní koalice, která nefunguje jednotně ani doma, natož v Bruselu, by se to jistě vyjednat nepodařilo. Naopak poté, co jsme léta viděli během těch jednání o reformě Společné zemědělské politiky, si bohužel umím i představit, že by krácení prostředků pro české zemědělce

a venkov některé strany vládní koalice dokonce v Bruselu aktivně prosazovaly.

Když si vzpomenu, jak většina europoslanců vládní koalice usilovala o zavedení povinného bruselského zastropování plateb pro naše zemědělské podniky i za situace, kdy ještě ani nebylo jisté, že tyto peníze nepropadnou zpět do evropského rozpočtu, a jak hlasovali k mnoha návrhům, které měly české zemědělce připravit o miliardy z evropského rozpočtu, mám obavy hlavně do budoucna.

První návrhy na další 7letý rozpočet a pravidla zemědělské politiky po roce 2027 má nová Evropská komise představit již koncem tohoto roku, po volbách do Evropského parlamentu. Myslíte, že bude k našim zemědělcům a venkovu tentokrát vlídnější?

To bude hodně záležet na tom, jak dopadnou volby do Evropského parlamentu a zda bude pro vítězné strany zemědělství významnou oblastí, nebo jen okrajovou záležitostí, jako to mají strany naší vládní koalice. Pokud bude okrajové, budou jistě tlaky na další omezování zemědělství a krácení rozpočtu na tuto oblast. V takovém případě lze očekávat, že se Brusel bude chtít opět finančně zahojit na našich zemědělcích a venkovu. Roli také bude hrát, zda komisař za ČR bude nebo nebude ochoten a schopen hájit zájmy českých zemědělců. Já osobně očekávám, že budeme čelit opět stejným pokusům od Evropské komise na krácení zdrojů pro náš venkov a zemědělství a budeme se tomu muset umět opět postavit, tak jako se nám to společně povedlo v tomto období.

Redakce Agrobase

Z pravidelného jednání o mléce

Dne 17. dubna 2024 se konalo další pravidelné jednání Komoditní rady pro mléko a hovězí maso při AK ČR za přítomnosti hostů z Ministerstva zemědělství, Podpůrného a garančního rolnického a lesnického fondu a Ústavu zemědělské ekonomiky a informací.

V úvodu jednání vystoupil vrchní ředitel Sekce ekologického zemědělství, komodit, výzkumu a vzdělávání Petr Jílek, který přítomným shrnul aktuální informace z Ministerstva zemědělství a Bruselu. Belgické předsednictví se aktuálně soustředí na Animal welfare pro kočky a psy. Vedou se debaty o povinnosti majitelů registrovat kočky a psy, které jsou chovány na rozmnožování, do registru.

Vzhledem k dané situaci v zemědělství Ministerstvo zemědělství prostřednictvím komisaře aktivně jedná o možnosti vyplacení balíčku mimořádné podpory z EU pro zemědělce. Dále také jedná o prodloužení krizového rámce, bez kterého bude pro vyplacení pod-

pory ve výši 2 mld. Kč v roce 2025 velmi málo nástrojů.

Přislíbené zálohy na národní dotace v dotačním titulu 20 by měly být vyplaceny v 50% výši požadované částky v žádosti o dotace, a to do konce měsíce června. Novela zákona o veterinární péči bude za čtrnáct dní projednána na vládě. Tato novela v sobě obsahuje zavedení elektronických průvodních listů skotu, které budou spuštěny v dubnu roku 2025. Také umožní porážku skotu střelnou zbraní na pastvě a zavede povinnost instalace kamerového systému na přejímkách na jatkách, kterou prosadilo Ministerstvo životního prostředí.

Pro vyplacení zelené nafty 2krát ročně, což je jeden z požadavků komory pro urychlení toku peněz, je nutné provést změnu v zákoně o spotřební dani. Proces změny zákona je běh na dlouhou trať, a proto vyplácet zelenou naftu v rychlejší režimu bude možné nejdříve v roce 2025. Ministerstvo si je vědomo problému s normativy na zelenou naftu a v průběhu příštího roku počítají s přehodnocením a navýšením tarifu.

Následně vystoupily zástupkyně Ústavu zemědělské ekonomiky a informací Iveta Bošková a Miluše Abrahámová, které členům komoditní rady shrnuly vývoj na trhu s mlékem a hovězí masem. Přestože Německo, Belgie, Nizozemsko a Polsko v roce 2023 navýšily objemy nákupu v rozmezí od 0,5–0,1 mil. tun, celkový objem nákupu v EU stagnoval, meziroční pokles činí 0,03 % a celkový objem nákupu byl 144,44 mil. tun mléka.

Stavy skotu klesly ve všech zemích EU celkem o 1 mil. kusů, a tak rok 2023 navazuje na roky poklesu, které trvají od roku 2016. Pokles stavu skotu ale je celosvětový trend, který reaguje na sníženou spotřebu této produkce. Stavy skotu v ČR jsou díky vývozu více méně stabilní i při snížené národní spotřebě. V případě omezení vývozu může u skotu nastat stejná situace jako u prasat. Ceny hovězího masa v minulém roce sice mírně stoupaly, ale ne takovým tempem jako náklady.

Průměrná cena za litr mléka v EU klesla v roce 2023 na 11,58 Kč, zatímco průměrné náklady v ČR byly 10,54 Kč. Rentabilita nákladů bez podpor činí 3,7 % a s podporami 18,8 %. Užítkovost v roce 2023 stoupla o 2,9 %, průměrná dojivost se pohybovala na úrovni 9 352 l na kus a rok. Nákup mléka meziročně poklesl o 1 % a do budoucna se oživení trhu neočekává.

V závěru jednání se členové komoditní rady shodli na společném prosazování bodů uvedených v usnesení 33. sněmu AK ČR. Z diskuse vyplynulo, že je potřeba upřesnit srovnání ohodnocení kvality mléka v Česku a v Německu a trvat na srovnání legislativních podmínek pro zemědělce s ostatními státy v EU. Srovnání legislativních podmínek nepotřebuje dodatečné finance z národního rozpočtu a zemědělcům pomůže.

Úřad AK ČR

PRÁCE, CO MÁ BUDOUNOST!

PRO TY, CO PRÁCI HLEDAJÍ.
I PRO TY, CO JI NABÍZEJÍ.

www.pracevzemedelstvi.cz

Personální agentura AgroJobs s.r.o., dceřiná společnost Zemědělského svazu ČR, propojuje zaměstnavatele se zájemci o práci v zemědělství. Ať už hledáte práci či naopak zaměstnance, stačí navštívit náš inzertní portál www.pracevzemedelstvi.cz. A my pro Vás najdeme příležitosti v oblasti, která má budoucnost – v zemědělství! Připravíme pro Vás výběrové řízení na míru. Najdeme Vám ekonoma nebo třeba ředitele společnosti.

Více informací na

www.pracevzemedelstvi.cz

nebo na

www.zscr.cz

Chovy nosnic v klecích jsou na ústupu

Čeští chovatelé pokročili v přestavbách na alternativní způsoby ustájení nosnic a musí tomu přizpůsobit i plemena slepic, kterým se ve voliérách daří. Ke konci loňského roku se nacházelo v klecovém typu ustájení 52,4 % slepic, zatímco v roce 2017 to bylo 87,5 %. Drůbežáře k tomu nutí nová legislativa zakazující klecové chovy již za necelé 3 roky, ovšem ne na celoevropské úrovni. To jen přispívá k existenčním starostem drůbežářů, kteří se obávají levných dovozů takzvaných klecových vajec z jiných evropských států jako Polsko, nebo dokonce ze třetích zemí, kde nemusí být dodržovány v chovech zdaleka tak vysoké standardy kvality jako v Evropě.

Producenti vajec dávali dosud přednost spíše plemenům nosnic, od kterých pocházejí vejce se světlé či tmavě hnědým zabarvením, a to z praktických důvodů. Jsou podle vědeckých studií těžší než bílá, jejich skořápka je pevnější a nejsou na nich tolik vidět případné nečistoty. Kvůli zákazu klecového chovu nosnic od ledna 2027 musí chovatelé přejít také na jiná plemena slepic, kterým chov ve voliérách či jiných alternativách vyhovuje více a zároveň pro ně bývá typická i bílá barva vaječné skořápky. Tyto nosnice lze rozpoznat světlým zabarvením ušnic neboli kožních laloků v místě, kde mají slepice uši. Jedná se o Dekalb, některé hybridy Lohmann či Sandy s krémovými vejci. Naopak pokud jsou ušnice dočervena až červenohněda, lze očekávat světlé či tmavě hnědou skořápku, což se týká Bovans, ISA Brown a opět některých hybridů Lohmann. Existují i tyrkysově zelená vejce,

které snášejí chillské nosnice Araukana, jimž se pro tuto neobvykle barevnou skořápku přezdívá velikonoční slepice.

Přechod na bělovaječná plemena a tím i alternativní způsoby ustájení nosnic pro ně znamená další zvýšení nákladů. Například vytvoření jednoho ustájovacího místa v podobě voliéry stojí od 750 do 1 500 Kč podle toho, do jaké míry se jedná o přestavbu stávající haly nebo investici do úplně nové stáje. Chovatelé sice zrychlili přestavby klecových chovů na jiné varianty, ale stále zbývá přebudovat stáje ještě pro 3 mil. slepic. To znamená, podle dat státního podniku Mezinárodní testování drůbeže, přizpůsobit 52,4 % z celkového počtu ustájovacích míst pro nosnice v rámci Česka. Ministerstvo zemědělství podpořilo v rámci loňského 1. kola Programu rozvoje venkova, které je součástí Společné zemědělské

politiky na období let 2023 až 2027, přechod na alternativní způsoby ustájení 400 mil. Kč a následně dalšími 250 mil. Kč, o které se ale dělí chovatelé nosnic s chovateli masné drůbeže. Dotace pokryje pouze část investice a zbytek musí dát majitel ze svého rozpočtu. To ovšem řeší pouze situaci některých chovatelů, po uskutečnění této investice bude nutné přebudovat ještě zhruba 1,5 mil. ustájovacích míst.

„Situaci producentů vajec nelze označit za příznivou, ostatně jako většinu živočišné výroby v Česku. Vzhledem ke zvýšeným nákladům na přestavby i další položky, jako jsou krmiva, energie či pohonné hmoty, které se kvůli situaci na evropském trhu nedaří promítat do výkupních cen vajec, řada drůbežářů v Česku zvažuje podle informací z trhu ukončit toto podnikání. Při přestavbách je problémem i zdoluhavý proces povolování včetně neúměrné administrativy. Následkem toho hrozí další pokles soběstačnosti Česka v produkci vajec, která se nyní pohybuje kolem 85 %, či krátkodobé výpadky na tuzemském trhu kvůli pokračujícím přestavbám a tím také vyšší tlak na dovozy ze zahraničí,“ říká prezident Agrární komory České republiky Jan Doležal.

Významným dodavatelem do Česka je již nyní Polsko, kde zákaz klecových chovů neplatí a ani o něm zatím neuvažují. Z této země bylo dovezeno do Česka podle celních statistik jen letos v únoru 13 mil. ks vajec. Pro srovnání v obohacených klecích je zde chováno podle Evropské komise kolem 70 % nosnic a evropský průměr se pohybuje na úrovni 40 %. K dovozům se, v souvislosti s ruskou agresí na Ukrajině a nezbytnou pomocí tamním zemědělcům ze strany Evropské unie, přidala také tato země. Vejce z Ukrajiny končí především v gastronomii, tedy zákazník nemá možnost si původ ověřit. Zvýšený dovoz je částečně patrný i z oficiálních statistik, ale vzhledem k propojenému evropskému trhu

a možnosti bezcelního dovozu zboží přes hranice či možnosti zatajení původu pouhým přebalením zboží nelze získat přesná a vyovídající čísla o aktuální situaci na trhu. S dodavateli v Polsku, které s Ukrajinou sousedí, obchodní řetězce rády spolupracují kvůli levným dodávkám nejen vajec, ale i drůbežního masa a dalších potravin.

Obchodníci této situace standardně využívají v období Velikonoc, které společně s Vánoci představují vrcholy sezóny a dochází během nich zpravidla k oživení poptávky po vejcích i dalších potravinách. „Tyto zahraniční giganty, které ovládají 90 % tuzemského maloobchodního trhu, nutí naše drůbežáře kvůli svým slevovým akcím do ad hoc levnějších dodávek a hrozí jim přechodem k jinému levnějšímu dodavateli z jiné evropské země. Zejména do gastronomie pak míří levné dovozy ze zemí mimo Evropskou unii. Tamní chovatelé nemusí dodržovat tak přísné normy jako my v Evropě a mohou si tak dovolit snižovat náklady na takovou úroveň, která je v našich podmínkách nemyslitelná. Obavy tuzemských drůbežářů tak rozhodně nejsou jen planými řečmi a může se reálně stát, že česká vejce se stanou těžko dostupnou komoditou vytlačenou na okraj trhu, což si naši chovatelé rozhodně nepřejí. Bude záležet i na tom, čemu dají přednost zákazníci, zda kvalitní domácí produkci či té zahraniční někdy i diskutabilního původu,“ uvádí předsedkyně Českomoravské drůbežářské unie Gabriela Dlouhá.

Náklady na přestavby nejsou zdaleka jedinými položkami, které dělají drůbežářům starosti. Největší část z ceny jednoho vejce představují náklady na krmivo pro slepici, následují náklady na pořízení nosnice a náklady na energii. Ty v posledních dvou letech stouply na vysokou úroveň, kterou se nepodařilo snížit, zatímco farmářské ceny za toto období klesly, tedy o průměrně alespoň částečných nákladů do cen nelze mluvit. Podle Státního zemědělského intervenčního fondu dosahovala v polovině března farmářská cena za jedno vejce o velikosti M 3 Kč a vejce L stálo 3,11 Kč. To je zároveň pod průměrem Evropské unie, která vejce ve statistikách přepočítává na kilogramy. Začátkem března stálo podle jejich statistik kilo vajec v Česku 1,8 eur, zatímco průměr Evropské unie činil za stejné období 2,3 eur.

Ani situace s českými kuřaty není dobrá

S problémy v podobě vysokých nákladů a nízkých výkupních cen se potýkají také chovatelé masné drůbeže. Drůbeží maso patří k potravinám, které po veřejném tlaku na snižování cen začaly obchodní řetězce zlevňovat a které v poslední době častěji zařazovaly i do slevových akcí. Neznamená to ale, že by si obchodníci nějak výrazněji ukrojili ze svých obchodních přírůstků, ale spíše tlačí na své dodavatele, aby jim prodávali drůbeží maso za nižší ceny. Podle oficiálních statistik došlo

v lednu k meziměsíčnímu snížení výkupních cen kuřat o korunu na 28,5 Kč za kilogram. V únoru zůstala cena přibližně stejná a tlak na další zlevňování podle chovatelů pokračuje. Současně se tyto ceny pohybují pod průměrem Evropské unie.

„Podle informací z trhu obchodní řetězce mnohdy používají i takové praktiky, že svým dodavatelům ukazují faktury z Polska či Ukrajiny s tak nízkými cenami, za které čeští drůbežáři nejsou schopni kuřata vychovat. Polsko patří společně se Slovenskem a Nizozemskem, k hlavním dovozcům drůbežního masa do Česka, a tamní dotační pravidla umožňují chovatelům produkovat drůbeží maso levněji. Přes Polsko a Slovensko se navíc na evropský trh dostává kuřecí maso z Ukrajiny, kde nemusí dodržovat tak vysoké standardy produkce, jako jsou ty evropské. Pokud dojde k přebalení již na evropském trhu, nemusí být třetí země původu pro zákazníka ani zřejmá,“ sděluje prezident Agrární komory České republiky Doležal.

Soběstačnost Česka v produkci drůbežního masa dosahuje 65 %, tedy k uspokojení poptávky je dovoz nutný. V únoru bylo podle celních statistik dovezeno do Česka 10,8 mil. kg drůbežního masa, z toho 7,1 mil. kg z Polska, 1,2 mil. kg ze Slovenska a 0,8 mil. kg z Nizozemska. Čeští chovatelé se stále potýkají s vysokými náklady krmných směsí či pohonných hmot. Vzhledem k šíření ptačí chřipky, kterému je nezbytné zamezit, se jim též zvyšují náklady kvůli striktnímu dodržování pravidel biologické bezpečnosti.

„Následkem kombinace všech problémů řada chovatelů masné drůbeže generuje v těchto

Náklady chovatelů nosnic

(podíl nákladových položek na 1 vejce bez třídnění, balení – zdroj: kvalifikovaný odhad ČMDU)

Krmivo	65 %
Kuřice	16 %
Ostatní náklady (odpisy, služby, energie atd.)	11 %
Mzdové náklady	8 %

Náklady chovatelů kuřat

(podíl nákladových položek na 1 kilogram masa – zdroj: kvalifikovaný odhad ČMDU)

Krmivo	60 %
Jednodenní kuře	16 %
Plyn a ostatní topiva	8 %
Ostatní náklady (odpisy, služby, opravy, nájem atd.)	7 %
Osobní náklady	6 %
Elektřina	3 %

měsících ztrátu. Na každém kilogramu masa trátí přibližně 2 Kč. Budoucnost pro ně představuje velkou nejistotu vzhledem k hrozbě snižování dotačních podpor či přísnějších požadavků na welfare zvířat, které přestávají být pro chov drůbeže za těchto dotačních podmínek a vzhledem k situaci na evropském trhu udržitelné,“ dodává předsedkyně Českomoravské drůbežářské unie Dlouhá. Podle ní hrozí snížení objemu produkce o 10 až 15 %.

Barbora Pánková, tisková mluvčí AK ČR

Stavy nosnic podle typu ustájení (aktuální stav k 31. 12. 2017)

Typ technologie	V tisících kusů	V procentech
0 – bio	14,6	0,3
1 – výběh	8,4	0,2
2 – podlahový chov, voliéry	580,6	12,0
3 – obohacené klece	4255,3	87,5
Celkem	4 858,9	100,0

Stavy nosnic podle typu ustájení (aktuální stav k 31. 12. 2023)

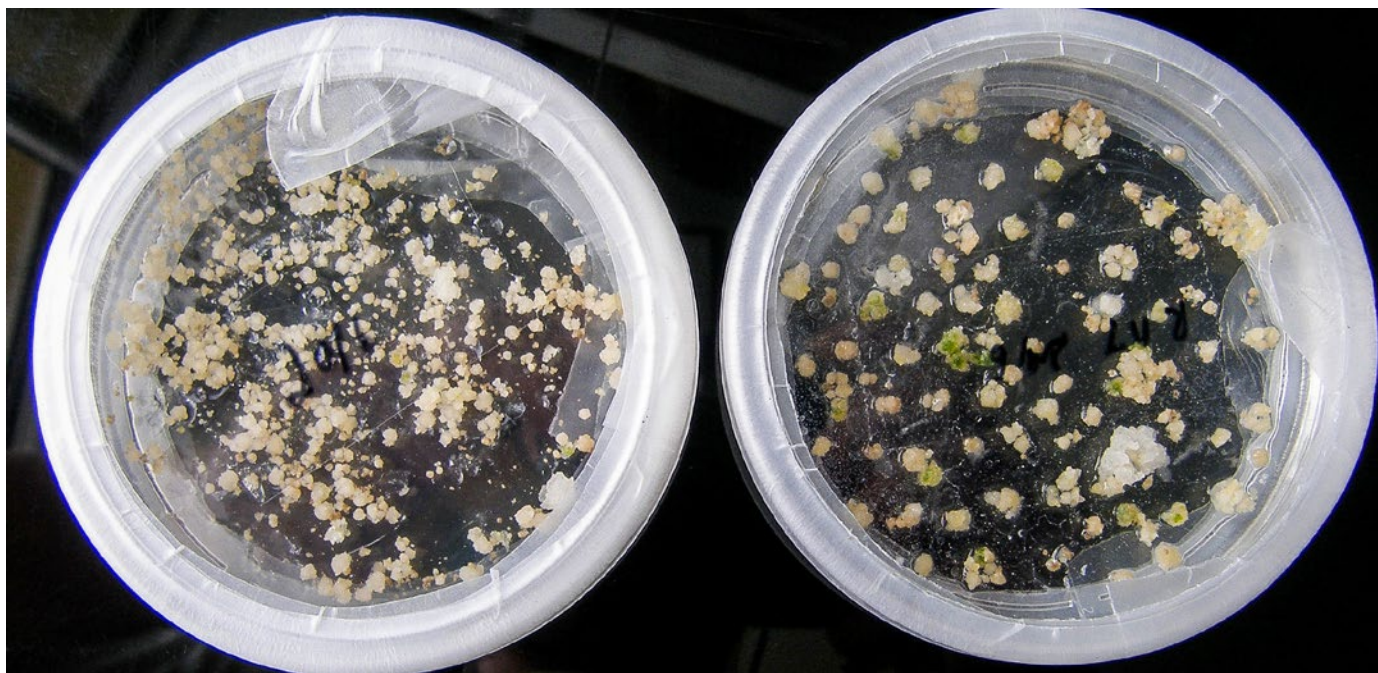
Typ technologie	V tisících kusů	V procentech
0 – bio	34,6	0,6
1 – výběh	103,4	1,8
2 – podlahový chov, voliéry	2 571	45,2
3 – obohacené klece	2 981,9	52,4
Celkem	5 690,9	100,0

Zdroj: ÚED

Výzkumné centrum SELTON, přenos poznatků z výzkumu do praxe

Výzkumné centrum SELTON, s. r. o. je soukromá nezisková výzkumná organizace, která byla založena v roce 2004. Důvodem založení bylo posílení transferu technologií a genových zdrojů z oblasti základního a aplikovaného výzkumu do zemědělské praxe. Toho centrum dosahuje prostřednictvím úzké spolupráce s komerčními šlechtitelskými firmami a uplatněním nových registrovaných odrůd polních plodin ve velkovýrobě.

SELTON

Mezi hlavní činnosti výzkumného centra patří šlechtění zemědělských plodin, studium genetické diverzity a přesná identifikace výchozích šlechtitelských materiálů, výzkum šlechtitelských metod, produkce genotypů s kombinovanou rezistencí vůči více stresovým faktorům současně, zajišťování potravinové bezpečnosti aplikovaným výzkumem fuzarióz a vývojem rezistentních materiálů s nízkou hladinou mykotoxinů a studium možností redukce výskytu potravinových alergenů. Mimo výzkumnou činnost se centrum zabývá vzděláváním a popularizací výsledků výzkumu.

Výzkumné centrum se organizačně člení do 6 oddělení, jimiž jsou Oddělení genetiky, jehož součástí je laboratoř genetiky a šlechtění a laboratoř chemických analýz, Oddělení biotechnologií s laboratoří biochemie a molekulární genetiky, Oddělení provozně ekonomické, Oddělení fytopatologie a virologie se dvěma laboratořemi (fytopatologie a virologie) a Oddělení fyziologie, jehož součástí je laboratoř abiotických stresů.

Dlouhodobá koncepce rozvoje výzkumné organizace navazuje na Koncepci výzkumu, vývoje a inovací Ministerstva zemědělství na léta 2023–2032 a na Strategii resortu zemědělství s výhledem do roku 2030. Konkrétně koncepce centra navazuje na klíčovou oblast smart zemědělství – globální změny v biosféře. Jeho výzkumným směrem je rostlinná produkce

S ohledem na změny klimatu je šlechtění významná a efektivní ochrana před chorobami a škůdci.

a výzkumnou prioritou genetická diverzita a šlechtění rostlin. Výzkumnými oblastmi, na které se zaměřuje, jsou šlechtění a hodnocení odrůd rezistentních či tolerantních ke škodlivým organismům, zavádění takových odrůd do integrovaných systémů pěstování rostlin, šlechtění a využití plodin a odrůd se zvýšenou tolerancí k abiotickým stresům schopných šetrnějšího hospodaření s vodou

i racionálnějšího využití živin a šlechtění plodin s vyšší nutriční a jinou přidanou hodnotou pro výživu obyvatel i pro krmení hospodářských zvířat.

Mezi typické výzkumné úkoly, jimiž se centrum SELTON zabývalo, například patří monitoring, diagnostika a práh škodlivosti viróz obilnin a jejich přenašečů v souvislostech stále se měnícího klimatu, jehož hlavním smyslem bylo zefektivnit systém kontroly chorob a škůdců zemědělských plodin a zvýšit tak zemědělské výnosy. Právě čeleď lipnicovité – Poaceae je totiž jednou z nejdůležitějších čeledí rostlin, a to jak počtem svých druhů, tak i rozšířením v ekosystémech. Především jde o potravinu nezastupitelnou ve výživě lidí a zvířat. Výzkum nazvaný Tvorba a identifikace nových zdrojů kombinované odolnosti k významným chorobám a škůdcům pšenice pomocí polních infekčních testů a molekulárních markerů cílil na detekci nového zdroje rezistence k závažným chorobám a škůdcům pšenice, na vytvoření nové odrůdy a linie s kombinovanou odolností k patogenům, spolu s technologiemi umožňujícími jejich optimální uplatnění v současných pěstelských systémech, včetně předložení účinnějších výběrových postupů využívajících molekulární techniky pro detekci a introdukcii genů s prokázaným efektem na zvýšení rezistence.

Centrum se v rámci výzkumného projektu Sladovnický ječmen pro „České pivo“ zabývalo také vyhledáním donorů jarního ječmene s dobrým zdravotním stavem a vhodnými technologickými parametry, ověřením vhodnosti dostupných molekulárních markerů pro selekci na zdravotní stav a specifickou kvalitu šlechtitelských linií jarního ječmene a vypracováním šlechtitelské metody a tvorbu

výchozích genotypů jarního ječmene se specifickou kvalitou pro České pivo. České pivo bylo následně zapsáno do Rejstříku chráněných zeměpisných označení v roce 2008. Mezi další výzkumné úkoly, podpořené Ministerstvem zemědělství, patřily například pšenice se specifickým složením a vlastnostmi škrobu pro potravinářské a průmyslové účely nebo zvýšení ekonomické efektivity v zemědělské prvovýrobě využitím odrůd obilovin s vyšší odolností k mrazu, suchu a virózám, vhodných pro pěstelské podmínky ČR v období silnějších výkyvů meteorologických vlivů.

Výzkumné centrum SELTON je pravidelným spolupořadatelem konference Pšenice – volba odrůdy je základem úspěšné produkce.

Mezi hlavní výsledky instituce spojené s jeho výzkumnými úkoly patří zejména registrované odrůdy polních plodin. Na trhu se uplatňuje řada odrůd, například pšenice ozimé Illusion, Pirueta, Skif, Adina, ječmene jarního Spitfire, které jsou v současnosti hojně pěstovány.

www.selton.cz
Stupice 24, 25084 Sibirina

Setkání šlechtitelů a semenářů v rámci konání Valné hromady ČMŠSA

Aktuální vývoj šlechtitelské a semenářské legislativy, dotační podpora sektoru, následky restrikcí účinných látek na ochranu rostlin a zvyšující se administrativní zátěž pro zemědělce byly hlavními tématy jednání Valné hromady ČMŠSA.

Valná hromada Českomoravské šlechtitelské a semenářské asociace (ČMŠSA) byla svolána prezidentem asociace, Ing. Janem Prášilem, a uskutečnila se 17. dubna 2024 v Hradci Králové. Zasedání se zúčastnila naprostá většina členů asociace, více než 100 osob.

Pozvání přijali významní hosté, za MZe náměstek člena vlády Ing. Miroslav Skřivánek, Ph.D. a Ing. Zdeněk Trnka, ředitel Odboru rostlinných komodit, za ÚKZÚZ Ing. Jiří Urban, ředitel Sekce rostlinné výroby, a Ing. Tomáš Mezlík, ředitel Národního odrůdového úřadu.

Ing. Miroslav Skřivánek, Ph.D. předně omluvil z pracovních důvodů nepřítomnost pana ministra, vyzdvihl význam šlechtění a semenářství a konstatoval, že tyto obory jsou v ČR na vysoké odborné úrovni. Nabídl užší spolupráci při řešení aktuálních problémů sektoru, např. nárůstu nelegální výroby osiv. Ing. Zdeněk Trnka, se věnoval ve svém příspěvku podpoře v oblasti šlechtění a semenářství a mimo

jiné uvedl, že stěžejní je dotace šlechtitelů 3.d. v rámci DP 3. Ing. Jiří Urban shrnul důležitá témata k odrůdám, šlechtění, osivu a sadbě a k přípravkům na ochranu rostlin s ohledem na kompetence ÚKZÚZ. Ing. Zuzana Malinová z Oddělení bezpečnosti potravin MZe ve své prezentaci seznámila účastníky s aktuální situací u návrhu nařízení EU k novým genomickým technikám (NGT) a doplnila, že v národní pozici za ČR je uvedena nepatentovatelnost produktů vzniklých pomocí metod NGT1, aby byl zachován přístup šlechtitelů k materiálům.

V rámci Valné hromady proběhly volby do představenstva ČMŠSA na 4leté období 2024–2028. Ing. Jan Prášil obhájil pozici prezidenta ČMŠSA, Ing. Antonín Doleček a Dr. Ivo Sedláček obhájili posty místopředsedů, členové Ing. Milan Děd, Ing. Vladislav Klička a Ing. Ladislav Kulas pokračují ve své činnosti v představenstvu i v dalším období. Čestným členem ČMŠSA byl jmenován Ing. Vojtěch Dukát za svůj celoživotní přínos v oblasti právní ochrany odrůd a vymahatelnosti šlechtitelského práva.

Prezident asociace Ing. Jan Prášil a výkonná ředitelka Ing. Vlasta Horká ve svých příspěvcích zhodnotili činnost asociace za uplynulé období a konstatovali, že:

- je nutné zajistit odpovídající podporu pro-

střednictvím národní dotace tak, aby byly z hlediska financování šlechtění zachovány srovnatelné podmínky s ostatními zeměmi EU;

- legislativa postupně zvyšuje administrativní zátěž při výrobě uznaného osiva, a to přináší výrobcům certifikovaných osiv další finanční náklady. Na druhou stranu se tím nepřímo podporují necertifikovaná osiva, která jsou mimo rámec kontrolního systému, a nelze ověřit jejich zdravotní stav;
- ve všech podkladech pro žadatele o dotace musí být uvedena ustanovení týkající se platné semenářské a odrůdové legislativy, tj. za jakých podmínek lze osiva použít;
- je nutné zajistit účinné přípravy na ochranu rostlin, zejména mořidla, aby v budoucnu nedocházelo k nekontrolovatelnému rozšiřování chorob přenosných osivem.

Do usnesení Valné hromady ČMŠSA se promítly další úkoly týkající se sektoru:

- aktivně vystupovat proti navyšování administrativní zátěže,
- vysvětlovat příslušným orgánům státu problematiku výroby osiv s cílem zamezení vzniku škod jejich producentům jednorázovými neočekávanými rozhodnutími jako v případě omezení použití směsí osiv na plochy vymezené mimo produkci, využití meziplodin a další,
- při jednání s MZe a SZIF prosazovat zachování nákladového systému u DP 3.d. a 3.d. a společně hledat možnosti administrativního zjednodušení.

Ing. Vlasta Horká, výkonná ředitelka ČMŠSA

ČMŠSA

Českomoravská šlechtitelská a semenářská asociace je profesním sdružením šlechtitelských a semenářských firem. Sdružení bylo založeno v roce 1993. V současné době sdružuje 76 členů. Sdružení je aktivním členem Agrární komory ČR, Mezinárodní semenářské federace (ISF) a Evropské semenářské asociace (Euroseeds).

www.cmssa.cz

www.renomiaagro.cz

Obchodní sdělení RENOMIA, a. s.

Nové možnosti pro Váš růst

RENOMIA AGRO dlouhodobě patří mezi největší odborníky v oblasti řízení zemědělských rizik, pojišťujeme již více než třetinu českých zemědělců. Naše služby neustále zlepšujeme a rozšiřujeme. Díky partnerství s firmami GRANTEX dotace a Agdata Vám můžeme pomoci i se zajišťováním dotací a implementací nejmodernějších technologií pro precizní zemědělství. Obratě se na náš tým specialistů.

PARTNEŘI AGRÁRNÍ KOMORY ČR

Usnesení 33. sněmu Agrární komory ČR ze 7. dubna 2024 v Brně

Sněm svolalo Představenstvo Agrární komory České republiky podle § 13 odstavce 7 zákona č. 301/1992 Sb., o Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky v platném znění. Komora sdružuje většinu podnikatelů v zemědělství, lesnictví a potravinářství všech forem vlastnictví a způsobů podnikání. Členové Agrární komory České republiky produkují více než 80 % veškerých komodit a obhospodařují více než 1,4 mil. hektarů zemědělské půdy a 20 053 hektarů lesní půdy.

Počet členů organizovaných prostřednictvím 55 okresních, 2 regionálních a 11 krajských komor je 2 211. Právnických osob je 1 300. Z toho je 911 fyzických osob. V počtu členů se neuvádí členstvo 32 členských svazů, sdružení a unií, kde se členství jednotlivých podnikatelů někdy vzájemně překrývá. Sněmu se zúčastnilo 125 delegátů Všeobecné sněmovny, to je 78 %, a 40 delegátů Sněmovny společenstev, to je 75 % z pozvaných s hlasem rozhodujícím.

33. sněm Agrární komory České republiky:

1. SCHVALUJE:

- 1.1. Zprávu Představenstva AK ČR o činnosti od 32. sněmu
- 1.2. Účetní závěrku za rok 2023 a plán příjmů a výdajů na rok 2024
- 1.3. Zprávu a stanovisko dozorčí rady AK ČR k účetní závěrce za rok 2023
- 1.4. Ustanovení, jednací řád a složení Smírčí komise AK ČR

2. BERE NA VĚDOMÍ VÝSLEDKY VOLEB DO SMÍRČÍ KOMISE AK ČR

Složení Smírčí komise AK ČR (pořadí podle počtu hlasů)

Ing. Karel Horák
Ing. Jindřich Šnejdrla (zvolený předseda)
Ing. Oldřich Žďárský

Náhradníci

Ing. Pavel Brandl
Dr. Ing. Jan Pešek
Ing. Jaroslav Vojtěch

3. UKLÁDÁ:

3.1. Představenstvu Agrární komory České republiky

- řídit činnost komory v souladu s Usnesením 33. sněmu a zaměřením činnosti v příštím období uvedeném v části 18 zprávy Představenstva AK ČR,
- ve spolupráci s vedením AK ČR dále personálně a ekonomicky stabilizovat Úřad AK ČR,
- připravit pro členskou základnu seznam priorit a požadavků pro zlepšení situace v zemědělství s využitím pro komunikaci s kandidáty v nadcházejících volbách do Evropského parlamentu (červen 2024), krajských samospráv a Senátu Parlamentu České republiky (podzim 2024), oslovit kandidáty do Evropského parlamentu v blízkých se volbách a vyzvat je k odpovědím na strategické otázky zemědělského sektoru, jejich písemné odpovědi budou předány členské základně,
- v případě nesplnění vznesených požadavků zorganizovat protestní akce ve druhé polovině května.

3.2. krajským, regionálním a okresním agrárním komorám a členským společenstvům:

- rozpracovat zaměření činnosti Agrární komory České republiky v příštím období a Usnesení 33. sněmu do vlastních podmínek,
- napomáhat Představenstvu Agrární komory České republiky v jeho činnosti a aktivně plnit jeho usnesení,
- jednat s poslanci a senátory ve svých volebních obvodech o podpoře zájmů členstva Agrární komory České republiky, koordinovaně s Představenstvem AK ČR,
- organizovat seznámení členstva se změnami ve Společné zemědělské politice EU a v národních předpisech,
- plynule aktualizovat centrální seznam členů a změny zasílat Úřadu AK ČR,
- zaslat v termínu do 30. září 2024 na úřad AK ČR okruhy a náměty na výzkumné projekty se zaměřením do sektoru,

- zintenzivnit činnost v regionálních i celostátních médiích s cílem zlepšit vnímání agrárních odvětví veřejností.

3.3. členské základně:

uhradit členské příspěvky ve výši podle dohod o výši členských příspěvků a způsobu jejich úhrady uzavřených pro rok 2024 a v termínech plateb podle Příspěvkového řádu AK ČR.

3.4. viceprezidentům ve funkci předsedů sněmoven

v souladu s článkem 4, odstavcem 1 příspěvkového řádu rozpracovat členské příspěvky jednotlivých sněmoven pro Agrární komoru České republiky na jednotlivé členské organizace.

4. KONSTATUJE, ŽE SE V OBDOBÍ MEZI 32. A 33. SNĚMEM AK ČR

podařilo zejména:

- v souladu s dlouhodobým požadavkem AK ČR upravit podmínky dotační podmíněnosti, zejména v DZES 8 (neproduktivní plochy) a navazujících ekoschématech s možností plnit neproduktivní plochy pomocí mezidoplnin a dusík vázajících plodin s koeficientem 1,0 a potenciálním prodloužením této úpravy až do roku 2027,
- odložit redefinici erozní ohroženosti od roku 2024, která bez dopadové studie a za nerovných podmínek vůči zbytku Evropské unie počítala s výrazným navýšením silně erozně ohrožených ploch a povinností na těchto plochách aplikovat půdoochranné technologie zvyšující náklady a snižující tržní příležitosti zemědělských podnikatelů,
- navýšit navrhovanou alokaci oproti původnímu návrhu rozpočtu Ministerstva zemědělství na národní dotační tituly,
- prosadit 50% kofinancování k mimořádnému krizovému balíčku na podporu zraňitelných odvětví ovoce, zeleniny, chmele,

- v celkové alokaci 240 mil. Kč,
- navýšit rozpočet Podpůrného a garančního rolnického a lesnického fondu (PGRLF) pro rok 2023 s předpokladem dalšího navyšování v roce 2024,
- otevřít debatu o ochraně zemědělského půdního fondu včetně ochrany před spekulativními nákupy nezemědělskými subjekty,
- při nižším celkovém státním rozpočtu a redukci výdajů státu zachovat tzv. zelenou naftu,
- přes probíhající diskusi o veřejných financích se podařilo udržet 65% kofinancování Programu rozvoje venkova,
- dokončit přípravu dotačního Programu podpory zaměstnanosti na venkově tak, aby byl odeslán k notifikaci Evropské komisi,
- výrazně snížit reálný dopad Evropské zelené dohody do zemědělství ve srovnání s původními záměry Evropské komise včetně příspěvku ke Strategickému dialogu o budoucnosti zemědělsko-potravinářského sektoru, který má sloužit jako výchozí podklad pro příští Evropskou komisi,
- zásadně ovlivnit legislativní proces Nařízení o udržitelném používání přípravků na ochranu rostlin rezultující ve stažení legislativy,
- zásadně ovlivnit přípravu Směrnice o průmyslových emisích tak, aby byl z působnosti směrnice vyrazen skot,
- ovlivnit pozici Evropského parlamentu k novým genomickým metodám (NGT) s cílem budoucí lepší dostupnosti zemědělských plodin připravených na klimatickou změnu jak pro zemědělce, tak pro nezávislé šlechtitele,
- v komunikaci s Evropskou komisí podpořit odložení dalších legislativních návrhů s potenciálem omezit zemědělské podnikatele či je dále znevýhodnit proti konkurenci ze zemí mimo Evropskou unii, jako je například zákaz klecových chovů u hospodářských zvířat také v chovech prasat a skotu,
- prosadit uvalení cel na dovozy obilovin a olejnin z Ruské federace a Běloruska do Evropské unie až do výše 50 % hodnoty dovozu,
- dále zavádět inovace v zemědělské prvovýrobě, jako jsou systémy precizního zemědělství s posílením podpory přes Operační program životní prostředí,
- obhajovat zemědělský sektor ve veřejné debatě o cenách potravin a vlivu zemědělských podnikatelů na jejich konečnou cenu,
- podílet se na přípravě webu <https://faktaomase.cz/>, který zevrubně a odborně vyvrací mýty o živočišné výrobě a konzumaci živočišných produktů,
- dále zlepšovat standardy welfare zvířat a snižovat využití antimikrobik v chovech hospodářských zvířat, Česká republika má výrazně nižší spotřebu než hlavní dovozní státy, jako je Španělsko, Belgie, Německo a Polsko,
- posílit a systematizovat propagaci českého zemědělství a lesnictví včetně lepší

koordinace a výměny informací s dalšími nevládními organizacemi,

- dále zlepšovat informační a poradenský servis pro členskou základnu se zaměřením na nová pravidla Společné zemědělské politiky EU 2023–2027 a na právní poradenství,

nedařilo zejména:

- upravit Strategický plán Společné zemědělské politiky tak, aby nebyl diskriminační vůči podnikům nad 500 ha půdní držby a neznevýhodňoval produkční zemědělce vůči zahraniční konkurenci,
- přes vysokou míru lobbistické aktivity a opakovaný veřejný apel zabránit výraznému navýšení daně z nemovitých věcí na zemědělskou půdu,
- v rámci konsolidačního balíčku zabránit navýšením dalších daní a odvodů, jako je daň z příjmu právnických osob a odvody OSVČ,
- snížit administrativní zátěž zemědělských podnikatelů a racionalizovat systém kontrol s negativním dopadem na zpožďování výplat podpor, a především provozní financování zemědělských podniků,
- zajistit v roce 2023 alokaci pro welfarové programy z národních zdrojů a umožnit tak výplatu dotačních titulů 20A (DŽPZ v chovech dojeného skotu) a 20 D (DŽPZ u KBTPM),
- dokončit legislativní a rozhodovací procesy, které by umožnily pružně reagovat na opakující se kalamity přemožení hraboše polního včetně urychlení výplaty kompenzací v lokalitách s výskytem zvláště chráněných živočichů,
- zajistit faktickou výplatu Programu podpory zaměstnanosti na venkově prostřednictvím Dočasného krizového rámce,
- výrazným způsobem přehodnotit bezcelní dohodu mezi Evropskou unií a Ukrajinou tak, aby nepoškozovala zemědělce

ve střední a východní Evropě, tedy i v České republice,

- přijmout reálná opatření na ochranu trhu proti dovozům nesplňujícím standardy produkce a ochrany a vlivu na životní prostředí ze zemí mimo Evropskou unii,
- nastavit spravedlivé podmínky na jednotném trhu EU srovnáním výše zemědělských podpor zejména v prvním pilíři Společné zemědělské politiky,
- vyhlásit stop stav záboru zemědělské půdy pro výstavbu nadnárodních obchodních řetězců a skladových center, nepovedlo se zabránit zakazu výstavby skladu na zemědělské půdě,
- výrazněji snížit nevyváženost hospodářské soustavy zemědělství i přes všechna dosud přijatá opatření,
- účinněji čelit rostoucím spekulativním tlakům včetně metod násilného převzetí přes nákup akciových a družstevních podílů zemědělských podniků,
- pokročit v rovnoměrnější a spravedlivější dělbě obchodních přírážek v potravinové vertikále a zakazu prodeje za podnákladové ceny,
- snížit závislost odvětví zemědělství na dotacích,
- prosadit Marketingový fond, Lesnicko-dřevařský fond a Fond těžko pojistitelných rizik,
- vytvořit kompenzační nástroj ke zmírnění důsledků sucha pro všechny vlastníky lesů, který by odpovídal skutečným škodám,
- odstranit nedostatek odborných pracovníků v zemědělském a lesnickém provozu a přetrvávající zdlouhavost povolování zaměstnávání zahraničních pracovníků,
- přes řadu odmítavých stanovisek odborné veřejnosti a obyvatel dotčených území dospěl záměr vyhlášení NP Křivoklátsko do podoby novely zákona o ochraně přírody a krajiny, která je nyní ve vnějším připomínkovém řízení.

5. ŽÁDÁ:

5.1. Vládu ČR, Poslaneckou sněmovnu a Senát Parlamentu ČR:

- aby s ohledem na prohlubující se snižující se objem podpor a propad jejich reálné hodnoty, odbytovou krizi obilovin a olejnin podpořenou pravděpodobným prodloužením bezcelní dohody EU–Ukrajina a výslednou zápornou rentabilitu pěstování nejdůležitějších zemědělských komodit
 - podpořily na národní i unijní úrovni mobilizaci finančních prostředků s cílem zajistit dostatečné provozní financování zemědělských podnikatelů ve výši alespoň 2 mld. Kč vyplacených do podzimu 2024,
 - za tímto účelem podpořily aktivaci krizové rezervy Společné zemědělské politiky a dalších zdrojů z prostředků rozpočtu Evropské unie,
 - aktivně usilovaly o prodloužení takzvaného Dočasného krizového rámce veřejné podpory v souvislosti s ruskou invazí na Ukrajině,
 - maximálně urychlily výplatu podpor JŽ 2023 a JŽ 2024 se zálohovou platbou v minimální výši 50 % pro podpory BISS, DRP, ekoschémata a ANC,
 - realizovaly další způsoby podpory a úlev pro zemědělské podnikatele v roce 2025 včetně podpory náročných odvětví, jako je chov hospodářských zvířat a pěstování citlivých rostlinných komodit,
 - dále prověřily možnost nezdaňování zemědělských dotací a podpor formou odpočitatelné položky od základu daně z příjmů,
 - přistoupily k výraznějšímu omezení bezcelních dovozů zemědělské produkce ze zemí nesplňujících unijní standardy na jednotný trh Evropské unie,
 - podpořily exportní subvence pro unijní zemědělskou produkci s cílem obsadit zpátky dřívější odbytiště evropské produkce, které jsou nyní obsazené Ruskou federací či jinými neevropskými producenty,
 - podpořily veřejné nákupy zemědělských komodit pro humanitární účely financované z prostředků Evropské unie,
 - podpořily dočasné uvolnění směrnice RED II a umožnily tak částečné energetické využití zemědělské (nad)produkce v Evropě,
 - přechodně výrazně navýšily přimíchávání biopaliv do benzínu a nafty v ČR v době nadbytku obilovin a olejnin na trhu v současné době a tím alespoň částečně vyřešily současné výrazné navýšení zásob.
- ve spolupráci koalice a opozice pracovaly na dlouhodobé Strategii rozvoje rezortu se zohledněním všech složek udržitelného hospodaření v zemědělství,
- zajistily srovnatelnost státní pomoci napříč členskými státy Evropské unie na jednotku hektaru zemědělské půdy nebo na velkou dobytčí jednotku. Peníze vyplacené

v rámci tzv. dočasného krizového rámce jako kompenzace nižších cen poskytují tamním zemědělcům na evropském trhu konkurenční výhodu, které čeští zemědělci nejsou schopni za těchto nerovných podmínek čelit. To výrazně přispívá k životnímu ohrožení některých odvětví a výraznému propadu konkurenceschopnosti tuzemského zemědělství,

- nedopustily, aby na tuzemské zemědělské podnikatele byly uvaleny povinnosti jdoucí nad rámec unijních nařízení a směrnic či povinnosti přísnější ve srovnání s jinými členskými státy Evropské unie,
- s ohledem na rostoucí administrativní zátěž a snižující se konkurenceschopnost tuzemského zemědělství upustily od dalšího zpřísnování podmínek Společné zemědělské politiky do doby, než budou zrušeny nadbytečné národní předpisy, jako je například povinná elektronická evidence hnojiv a přípravků na ochranu rostlin,
- před dalším zpřísnováním dotační podmíněnosti byla vždy vypracována dopadová studie s výpočtem ekonomického dopadu na zemědělské podnikatele, příjmy státního rozpočtu a produkci citlivých komodit s nízkou mírou soběstačnosti,
- aby s ohledem na stagnaci podpor v prvním a druhém pilíři a raketový nárůst nákladů a v souladu se zachováním rozměru živočišné a speciální rostlinné výroby byla v maximální možné míře zachována alokace na národní dotace i v rozpočtech pro další roky,
- Ministerstvo financí ve spolupráci se svými kontrolními orgány zvýšilo kontrolní činnost na dodržování zákona č. 526/1990 Sb., o cenách, zejména § 2 tohoto zákona v oblasti sjednávání cen potravin,
- připravily návrh komplexního pojištění těžko pojistitelných rizik, ať už formou zvláštního fondu, nebo prostřednictvím daňových úlev či vytvářením rezerv,
- prosazovaly vyvážený pohled na základní pilíře trvale udržitelného hospodaření v lesích (ekologický, ekonomický a sociální), pouze zcela výjimečně vyhlášovaly nejcennější území za bezzásahová a rozumně a odůvodněně vyhlášovaly oblasti pod různými režimy ochrany, a to zásadně v souladu s většinovým názorem obyvatel trvale žijících v dotčených oblastech. Nadále trváme na řádném projednání a zohlednění odborných stanovisek k založení NP Křivoklátsko, které byly doposud zcela ignorovány. Vyzýváme k pozastavení celého procesu a zahájení skutečné odborné diskuse se všemi dotčenými stranami,
- zajistily zpracování studie proveditelnosti výstavby závlahové infrastruktury v nejohroženějších katastrálních územích ČR.

5.2. Ministra zemědělství České republiky:

- do konce měsíce dubna
 - informoval zemědělskou veřejnost o tom, jak hodlá řešit současnou akutní krizi

sektoru, zejména výrazný propad cen zemědělských komodit,

- podpořil na národní i unijní úrovni mobilizaci finančních prostředků s cílem zajistit dostatečné provozní financování zemědělských podnikatelů ve výši alespoň 2 mld. Kč vyplacených do podzimu 2024,
- pověřil SZIF maximálním urychlením výplaty podpor JŽ 2023, a to u prvního pilíře a ekoplateb do konce měsíce dubna, a připravil pro výplatu podpor z JŽ 2024 systém záloh s cílem podpořit efektivní provozní financování zemědělských podnikatelů,
- zažádal o mimořádné jednání vlády o akutní krizové situaci v sektoru, případně tuto situaci za účasti nevládních organizací zastupujících zemědělce opět projednal s předsedou vlády a ministrem financí České republiky,
- připravil memorandum o podpoře národních sektorů 2 mld. Kč v roce 2025, které bude podle opakovaných slibů podepsané předsedou vlády a ministrem financí České republiky, dále je nezbytné dokončit notifikaci podpor zaměstnanosti na venkově formou slevy na sociálním pojištění,
- zažádal o mobilizaci prostředků na kompenzaci nízkých výkupních cen zejména u obilovin s využitím prostředků z krizové rezervy SZP a dalších zdrojů rozpočtu EU,
- zajistil maximální možné národní kofinancování pro tyto prostředky ať už z prostředků státního rozpočtu, rezervy rezortu, či s využitím prostředků druhého pilíře SZP,
- přistoupil k výraznějšímu omezení bezcelních dovozů zemědělské produkce ze zemí nesplňujících unijní standardy na jednotný trh Evropské unie,
- zažádal ve spolupráci s dalšími rezortními ministry zemědělství členských zemí o prodloužení Dočasného krizového rámce veřejné podpory v souvislosti s ruskou invazí na Ukrajině,
- našel ve spolupráci s Ministerstvem financí způsob podání žádosti na uplatnění nároku na vrácení spotřební daně ze zelené nafty za první pololetí roku 2024 s výplatou v červenci letošního roku,
- našel ve spolupráci s chovatelskými svazy model výplaty a alokace záloh dotačních titulů národních dotačních podpor pro chovatele hospodářských zvířat a zveřejnil termín výplaty,
- našel ve spolupráci s PGRLF způsob spuštění podpory provozních úvěrů nebo snížení jistiny úvěrů a zveřejnil termín realizace,
- pověřil ÚZEI vypracováním dopadové studie zpřísnění erozní ohroženosti územní ČR od roku 2025.

- aktivně řešil konkurenceschopnost zemědělských podnikatelů s ohledem na dovozy za predátorské ceny,

- aktivně řešil dovozy levné ukrajinské zemědělské produkce na tuzemský trh, které původně měly směřovat k tradičním odběratelům těchto komodit ve třetích zemích,
- v souvislosti se zvýšením dovozů zemědělských komodit rostlinného i živočišného původu vyzval kontrolní orgány k trvalým, intenzivním a plošným kontrolám jakosti a zdravotní nezávadnosti dovážené produkce,
- v souvislosti s vážnou nákazovou situací v chovech prasat a drůbeže nesnižoval alokaci dotačního titulu Podpory vybraných činností zaměřených na ozdravení chovů prasat a drůbeže (DP 8.F.),
- umožnil započítávání monogastrů pro plnění podmínky minimálního zatížení pro účely stanovení faremního systému ANC,
- dokončil revizi Strategie rozvoje rezortu zemědělství do roku 2030 s cílem reflektovat diametrálně odlišnou výchozí situaci a identifikovat nové nástroje k dosažení vytyčených cílů,
- pravidelně a systematicky komunikoval se všemi nevládními profesními organizacemi zastupujícími zemědělce v České republice bez ohledu na velikost a konzultoval s nimi svá rozhodnutí na národní i unijní úrovni,
- zajistil skutečné snížení počtu kontrol prostřednictvím systému AMS, ale také fyzických kontrol na místě na 50% úroveň předchozího období a s cílem urychlit výplatu podpor,
- upustil od dalšího zpřisňování dotační podmíněnosti v České republice, a to i s ohledem na skutečnost, že mnohé požadavky základní podmíněnosti, stejně jako tzv. eko-schémat, jdou nad rámec evropských pravidel a praxe uplatňované v jiných členských zemích Evropské unie,
- zpracoval třetí etapu Generelu vodního hospodářství krajiny – aktuální vymezení výrobních oblastí, aktualizace, rajonizace pěstovaných zem. plodin a trvalých kultur,
- neznevýhodňoval produkční zemědělce a zejména střední a větší podniky, které v České republice produkují většinu potravin a dalších komodit, a proto ve chvíli, kdy vláda není ochotna upravit redistributivní platbu našel způsob, jak produkční zemědělce alternativně, účinně a rychle podpořit,
- nezpůsobil prostřednictvím Státního pozemkového úřadu zvyšování cen pachtů v soukromé sféře a tím zvyšování přímých nákladů zemědělské produkce, resp. ceny potravin, a aby proto přehodnotil plánované navýšení pro stávající smlouvy a také nové smlouvy pro pozemky v držení SPÚ tak, aby se výše pachtovného nepohybovala nad úrovní trhu,
- nastavil pravidla pro obchodování se zemědělskou půdou tak, aby z nich profitovali v místě podnikání aktivní zemědělci po vzoru jiných členských států EU,
- pro rok 2024 připravil podmínky pro čerpání

- přímé podpory precizního zemědělství v rámci přímých plateb,
- zemědělské podpory směřoval ke skutečným aktivním zemědělcům s přiměřenou zemědělskou produkcí z obhospodařovaných hektarů,
- využil zemědělství pro snížení závislosti na dovozu ruské ropy a plynu. Velký potenciál mají v tomto směru bioplynové stanice, které logicky navazují na zemědělské provozy a vyrábí buď obnovitelnou elektřinu a teplo, nebo po vyčištění biometan, který nahrazuje zemní plyn. Další možnou úsporou elektrické energie je instalace fotovoltaičských elektráren na střechách zemědělských budov. Významným způsobem lze snížit dovoz ruské ropy dočasným navýšením přimíchávání biosložek do nafty a benzínu,
- zajistil vyhlášení provozní podpory elektřiny v cenovém rozhodnutí na rok 2025 pro bioplynové stanice do 500 KW tak, jak bylo schváleno v novele zákona o podporovaných zdrojích energie,
- dále žádal novou Evropskou komisi o předložení komplexní dopadové studie Evropské zelené dohody a žádal o její férovou a realistickou implementaci, např. při zohlednění výchozího stavu v členské zemi,
- podpořil s ohledem na plnění cílů Evropské zelené dohody využití tzv. nových metod šlechtění a zároveň prosazoval nepovolení patentování produktů vzešlých z těchto technik na úrovni EU a zachování plně šlechtitelské výjimky, dále prosazoval na evropských nevládních jednáních, aby nebylo umožněno patentování produktů tzv. nových metod šlechtění (NBT) a aby byla zachována plná šlechtitelská výjimka v souvislosti s produkty tzv. nových metod šlechtění (NBT),
- zasazoval se s ohledem na zajištění národní potravinové soběstačnosti o maximální možnou podporu domácího šlechtění a semenářství s cílem zajištění odolnosti vůči biotickým a abiotickým činitelům s ohledem na probíhající klimatickou změnu,
- podpořil vývoj moderních šetrných prostředků na ochranu rostlin a zachování zásadních přípravků tam, kde v současné době není možná náhrada,
- prosazoval zajištění srovnatelných podmínek se státy EU14 a spravedlivé podpory pro ty, kteří na půdě hospodaří a zajišťují produkci, a zároveň zajistil úplné a nezkrácené porovnání všech podpor a zvýhodnění, které čerpají zemědělci v ostatních zemích EU, především pro tzv. citlivé sektory,
- naplňoval koncepci zemědělského výzkumu se zaměřením především na potřeby praxe, přizpůsobení se klimatickým změnám a s přesahem do ovlivňování veřejného mínění,
- přizpůsobil poradenství a vzdělávání potřebám konkrétního výrobního zaměření,
- prosadil v rámci LPIS možnost započítávání

tzv. vnějších krajinných prvků do způsobilé plochy,

- navýšil investiční podpory v rámci národních dotací z nulového základu na původní alokaci pro zpracovatelský a potravinářský průmysl za účelem posílení zpracování domácí zemědělské suroviny,
- zabezpečil intenzivní kontroly dozorovými orgány (SVS a SZPI) zemědělských surovin a potravin ze třetích zemí (včetně Ukrajiny), včetně kontroly skutečného původu surovin a potravin.

Ke zvládnutí následků kalamity v lesích a podporu trvale udržitelného hospodaření v lesích:

- zohlednil v připomínkovém řízení potřebné úpravy lesnické a myslivecké legislativy (je nutné definovat klíčové požadavky lesního zákona ve vztahu k trvale udržitelnému hospodaření, vstup veřejnosti do lesů na vlastní nebezpečí, důsledně vyžadovat efektivní/kontrolovatelné provozování myslivosti s ohledem na způsobené škody zvěří na lesních dřevinách),
- zohlednil v připomínkovém řízení dlouhodobě udržitelný systém financování lesního hospodářství s ohledem na poskytované ekosystémové/neprodukční služby při zachování tržního prostředí. Podpořil dobrovolné sdružování vlastníků lesů za účelem efektivní správy lesních majetků ve větších celcích,
- v rámci návrhů národní a unijní legislativy udržel pozice vlastníků lesa a infrastruktury navazující na jeho obhospodařování bez rozdílu typu vlastnictví,
- pro udržitelnou produkci dříví zabezpečil společně s MŽP dokončení koncepčního materiálu „Surovinová politika pro dřevo“ a jeho účinnou implementaci v praxi, což se týká i podpory místních zpracovatelů dřeva pro reálná a účinná opatření pro vytváření přidané hodnoty dřeva a jeho využití v tuzemsku (např. podpora inovací a zvýhodnění použití výrobků na bázi dřeva ve státních zakázkách),
- vytvořil podmínky legislativní a ekonomické podpory pro zajištění sběru dostatečného množství osiva lesních dřevin z uznaných zdrojů určeného k následnému pěstování sadebního materiálu pro obnovu kalamitních holin a také k vytvoření zásoby osiva pro léta neúrody,
- zajistil a podpořil věcné a objektivní informování veřejnosti o situaci v lesích a očekávaných dopadech do budoucna, která stále není naplněna,
- umožnil vznik Lesnicko-dřevařského fondu, který byl v minulosti již připraven a zpracován do podoby legislativního návrhu s jasným podílem vlastníků lesa, dřevozpracovatelů a státu,
- nadále trvá potřeba dlouhodobé komunikace zejména směrem k široké veřejnosti. Komunikace je roztříštěná a není dostatečně naplňována, úplně zde chybí koordinační role resortu.

Čeští zemědělci znovu protestovali

Téměř dva tisíce zemědělců opět vyjely do ulic, aby upozornily na dlouho neřešené problémy a zhoršující se situaci v sektoru na národní i evropské úrovni. Farmáři zamířili s traktory a další těžkou technikou do měst či k hraničním přechodům, někteří uspořádali veřejná shromáždění či debaty s politiky.

K zapojení do mezinárodního protestu je vyzyvaly nevládní zemědělské organizace Agrární komora České republiky, Zemědělský svaz ČR, Asociace soukromého zemědělství Olomouckého kraje, Českomoravský svaz zemědělských podnikatelů, Společnost mladých agrárníků ČR a Iniciativa zemědělských a potravinářských podniků. Protestní akce českých zemědělců podpořila také Potravinářská komora ČR a stovky dalších farmářů a zástupců společností, kteří nejsou nikde organizováni, ale protože v rámci sektoru podnikají a cítí politickou nepřízeň, vnímají nutnost ozvat se a bojovat.

„Přestože se zemědělci už musí začít věnovat jarním pracím, vyjeli znovu do ulic. Jsou si dobře vědomi svých povinností na poli i ve stájích a také odpovědnosti k obyvatelům, pro které chtějí vyrábět kvalitní potraviny. Tyto

své povinnosti by rádi plnili i nadále, a právě proto znovu protestovali. Politická rozhodnutí na národní i evropské úrovni práci chovatelů a pěstitelů dlouhodobě ztěžují, než aby jim pomáhali a z příslibů pomoci zůstávali jen prázdná slova. Zemědělci jsou už skutečně naštvaní a protestními akcemi chtěli především upozornit na dlouho neřešené problémy sektoru a opakované neplnění slibů. Když je politici tak dlouho přehlíželi, museli pomyslně bouchnout do stolu,“ říká prezident Agrární komory České republiky Jan Doležal.

Do protestních akcí se zapojily téměř dva tisíce zemědělců napříč okresy Čech, Moravy i Slezska. Vyjeli převážně v dopoledních hodinách s více než 1 600 kusy těžké zemědělské techniky, jako jsou traktory, valníky, nakladače, cisterny, nákladní auta a další. Své stroje vybavili českými vlajkami

či na ně pověsili transparenty s hesly Příroda živí vás i nás, České potraviny na český stůl nebo Stop Green Dealu a mnoha dalšími. Někteří vyrazili k hraničním přechodům, kde se setkali s protestujícími farmáři z jiných zemí. Další vyjeli do center velkých i malých měst po celém Česku. Nejsilnější účast byla v Jihočeském kraji, kde vyjelo kolem 400 kusů těžké techniky, následoval Středočeský kraj a Olomoucký kraj.

„Kamkoliv jsme dnes přijeli, setkali jsme se s vřelým přijetím. Máme podporu skoro 80 % veřejnosti. Už je na čase, aby si i česká vláda uvědomila, že neprotestujeme proto, že bychom neměli co dělat, ale proto, že je situace více než vážná. Zemědělství na kolenou jen tak nikdo nevzkřísí, není to otázka týdnů ani měsíců, ale let a desetiletí. Vláda si zřejmě neuvědomuje, jak dalekosáhlé důsledky mají

jejich kroky a také jejich aktuální nečinnost," sděluje předseda Zemědělského svazu ČR Martin Pýcha.

Do mezinárodní protestní akce se dále nejsilněji zapojili kromě českých zemědělců farmáři z Polska a Německa. „Rozhodli jsme se připojit k mezinárodnímu protestu 20. března, tedy den před summitem premiérů, kteří budou jednat také o nás a naší budoucnosti. Bylo proto potřeba o sobě dát vědět takto důrazně," uvádí předseda Českomoravského svazu zemědělských podnikatelů František Winter. Agrární komora ČR vyzvala k účasti také nevládní zemědělské organizace, které podpořily protesty 22. února s účastí několika tisíc traktorů jen za českou stranu. Kromě Česka a Polska se jednalo o organizace z Maďarska, Slovenska, Chorvatska, Rumunska, Litvy, Lotyšska, Slovinska nebo Bulharska.

„Problémy našich zemědělců nesouvisí jen s politicky motivovanými kroky české vlády, ale jejich původ je potřeba hledat i v zemědělské politice Evropské unie. Tyto problémy nás trápí všechny napříč Evropou, má proto smysl spojit se a bojovat společně. Nutno dodat, že Česko je v převádění evropské legislativy na národní úroveň často v nadsázce papežštější než papež," poznamenává prezident Společnosti mladých agrárníků ČR David Brož.

„Protestní akce jsme se rozhodli podpořit jako malí zemědělci. Je načase postavit se za naše oprávněné požadavky společně bez ohledu na velikost podniku nebo výrobní zaměření. Vzájemnými půtkami akorát ztrácíme čas a ohrožujeme tím vlastní budoucnost, potravinovou soběstačnost a nezávislost naší země," shrnuje předseda Asociace soukromého zemědělství Olomouckého kraje Václav Koutný.

„Nikdo nechce protestovat, naše místo je nyní v jarních měsících na poli. Pokud chceme i nadále pracovat v zemědělství a vyrábět potraviny pro naše obyvatele, nic jiného nám nezbývá. Jako zemědělci vydržíme dost, ale jak s námi vláda zachází, už je za hranou. Pokud v tom bude pokračovat a bude nadále přehlížet naše oprávněné požadavky, nemůžeme vyloučit opakování protestních akcí," dodává předseda Iniciativy zemědělských a potravinářských podniků Jiří Milek.

Agrární komora ČR je společně s dalšími nevládními organizacemi připravena nadále jednat s vládou a poskytnout jí zpětnou vazbu ze zemědělské praxe. „Pokud znovu zasedneme k jednacímu stolu a podaří se posunout priority, které podpořilo 6 nevládních zemědělských organizací a považujeme je za naprosto klíčové pro agrární sektor, poděkují vládě nejen zemědělci, ale jistě i lidé. Jde také o jejich budoucnost, jestli chtějí mít na stole kvalitní potraviny domácího původu," uzavírá prezident Agrární komory ČR Doležal.

Situaci po protestech 20. března a především pak po jednání premiérů 21. března na úrovni Evropské unie, nevládní zemědělské organizace vyhodnotí a rozhodnou o dalším postupu. Pokud opakovaně nebude nabídnutá pomoc politiků a potřebná reakce úředníků dostatečná a operativní, včetně řešení byrokratické zátěže, je velmi pravděpodobné, že dojde k dalším akcím. V úvahu přichází opakování velkých protestů v Praze, po kterých řada zemědělců volala již nyní.

Co chtějí protestující zemědělci?

- 1) Splnění slibu vlády z 8. 6. 2022 na spuštění programu na podporu zaměstnanosti na venkově formou slevy na sociálním pojištění.
- 2) Splnění slibu vlády z 8. 6. 2022 na navrácení národních dotací na úroveň roku 2022 ve výši 5 mld. Kč.
- 3) Snížení daně z nemovitých věcí na zemědělskou půdu na úroveň roku 2023 nebo nezdaňování evropských dotací, což pomůže snížit náklady v době propadajících se cen.

Poděkování

Děkujeme všem, kteří se podíleli na organizaci zemědělských protestů a všem, kteří se do nich i v čase jarních prací aktivně zapojili.

Vedení AK ČR

- 4) Aktivní řešení přebytku základních zemědělských komodit na evropském trhu, a to omezením dovozů ze třetích zemí, podporou exportu z Evropské unie a větší spotřebou v rámci obnovitelných zdrojů energie.
- 5) Plné kofinancování, stejně jako v ostatních zemích Evropské unie, záchranného balíčku na rok 2024, který připravuje Evropská komise a jeho vyplacení co nejrychleji všem zemědělcům na hektar obilovin.

Barbora Pánková, tisková mluvčí AK ČR

Chmelařský seminář ve znamení zákazů

V tomto případě se jednalo o zákazy Evropské komise na používání přípravků na ochranu chmele proti škodlivým činitelům (POR). Dalo se to předpokládat. Tradiční seminář s vysokou návštěvností „Ochrana chmele 2024“ se konal v březnu ve Chmelařském institutu Žatec.

Bohužel to dospělo až tak daleko, že dnes výrobci považují za úspěch, když jejich sortiment pro chmel se nezměnil a POR lze zatím používat. Opakuje se tak situace známá z máku setého a jahodníku. Stručně řečeno – minoritky komisi nezajímají.

Zdá se, že i výrobci POR se tlakem vzniklým na omezování účinných látek již „smířili“ a další možnosti hledají v biostimulantech nebo jim podobným produktům. Zda a jak se s tímto stavem vyrovnají sami pěstitelé chmele, resp. jak se vyrovnají se zákazem vhodných účinných látek, je již otázkou. Nastupuje totiž nový faktor, který si hlavně úřady nepřipouštějí. Je jím rezistence škodlivých činitelů vůči stále se opakujícímu používání jen omezeného množství účinných látek. Dnes se již ví, že biostimulanty zvláště silný infekční tlak chorob nebo škůdců nezvládnou. K tomu všemu se ještě přidávají maximální hodnoty MRL.

Co je MRL

Pro pěstitelé chmele a jeho prodejce pivova-

rům není tato zkratka novinkou. Maximum residue level v překladu znamená maximální limit reziduí dané účinné látky POR ve sklizeném chmelu. Již samotné slovíčko limit ve volném překladu znamená omezení. Limitů je v našem životě celá řada. Všichni zcela jistě známe a velkou většinou respektujeme limit rychlosti auta, například v obci 50 km/hod. Nedodržení tohoto limitu znamená trest ve formě finanční pokuty. Něco podobného platí pro sklizený chmel a v tom je problém. Každoročně se ve chmelu vyskytují v závislosti na klimatických podmínkách ve větši či menší míře škodliví činitelé. K nim nejčastěji patří mšice chmelová, sviluška chmelová, peronospora chmelová a padlí chmelové. Protože obchodníci chmelem vyžadují bezvadné chmelové hlávky prodávané pivovarům bez stop poškození, musí pěstitel provádět ošetření POR k zabránění jejich šíření. Reziduum účinné látky daného POR je její nepatrné množství, které ve chmelu pravděpodobně zůstane v okamžiku jeho sklizně. Pakliže je při vlastním postřiku dodržena povolená

dávka a termín aplikace registrovaného POR, sklizený chmel neobsahuje žádné reziduum nebo skutečně povolené limitované maximální množství. Je třeba přiznat, že kolem reziduí a jejich metabolitů panuje i celá řada negativních mýtů.

Ochrana chmele 2024

Metodika zcela jasně definuje MRL – limity reziduí pro chmel v mg/kg sušiny. Faktem je, že potud jsme museli respektovat pouze požadavky USA, dnes se ale přidávají i asijské země, například Japonsko, Čína a Korea. Příkladem rozkolísaných požadavků na obsah MRL je účinná látka metalaxyl-M (Folpan Gold) v EU (15 mg/kg), USA (20 mg/kg), Japonsko, Čína a Korea (10 mg/kg). Jiným příkladem je MRL pro účinnou látku boscalid (Bellis) v EU (80 mg/kg), USA a Korea (35 mg/kg), Japonsko a Čína (60 mg/kg).

Bylo by proto bláhové se domnívat, že je to záležitost pouze pěstitelů chmele. Ten bohužel má stále méně možností k výběru POR a vlastního rozhodování. I proto je třeba komunikace mezi pěstitelům a obchodníkem dopředu ještě před ošetřením chmele. Vyžadováním dokladem od pěstitelů je také Prohlášení o použitých POR. Tím ale vstupují do hry i obchodníci, kteří vypracovávají vlastní projekty ochrany chmele u pěstitelů. Situaci komplikují i tím, že si někdy stanovují vlastní (nižší) MRL, než je uvedeno v metodice, a také si objednávají vlastní rozborů vykupovaného chmele. Tím kopírují situaci s výkupem českého ovoce supermarketů zahraničních vlastníků.

Pěstitel chmele není škůdce

Je jasné, že nezavadné pivo, bezpečné pro zdraví konzumenta, lze vyrobit v tuzemsku i zahraničí jen ze zdravého chmele. Bez ochrany jeho zdraví to pěstitel nedokáže zajistit. Je proto potřeba, aby si toto uvědomil i obchodník chmelem a velice úzce spolupracoval s jeho pěstitel. Snižování počtu použitelných účinných látek POR, stejně jako nastavování vlastních parametrů MRL, společně s problematikou rezistence by byla cestou do pekel pro všechny.

Ing. Michal Vokřál, CSc.

Rostlinolékařství není bylinkářství

O tom, že to tak velmi často vidí rodiče uvažující o budoucnosti středoškoláků při výběru studia svého potomka, hovořili vyučující na semináři věnovanému obsahu výuky na středních školách. Až tak hluboko jsme klesli.

Kdo je dnes vlastně rostlinolékařem? Jsme to my, poslední zbytky „staré“ generace, která naopak pamatuje úžasný zájem o rostlinolékařský obor a rostlinolékařskou profesi, funkci rostlinolékaře na každém zemědělském podniku, stejně jako na úrovni okresu a kraje? Nebo naopak, jsou to úředníci státních organizací trávící většinu času u počítačů? Že by to byl agronom, farmář, zavalený administrativou bez šance trávit většinu času na polích? O tom také pochybuji. Zkrátka a dobře, pojem rostlinolékař se vytrácí nejen z praktického života zemědělce, ale bohužel i ze zájmu o jeho studium na středních i vysokých zemědělských školách.

Nejmenovaná střední odborná škola to dokonce vyřešila šalamounsky. Uvedla v život jak oborové studium rostlinolékařství, tak i bylinkářství. Bohužel nezáměr o rostlinolékařské studium se projevuje i na vysoké škole. Konkrétně na ČZU je největší nápor uchazečů o studium oborů veterinární asistent, manager, chov koní, kynologie, veterinární rehabilitace, a to ve formě raději bakalářské, tedy kratší než magisterské. Jedno je jisté. Systémovou chybu je třeba napravit a vrátit pojem a význam rostlinolékařství tam, kam patří. Vždyť všem je nám jasné, že zdravé potraviny mohou být vyráběny pouze ze zdravých rostlin. K tomu je ale potřeba nejen uvědomělých lidí, ale hlavně jejich znalosti a zkušenosti. Vyžadují se také znalosti toho, co bylo v nedávné minulosti bráno na lehkou váhu. To si také uvědomili dva kamarádi, i když dnes každý z nich v trochu odlišné pozici. Jsou jimi Radek Aulický, vědecký pracovník VÚRV Praha a Miloslav Zouhar, vedoucí katedry ochrany rostlin ČZU Praha.

Náprava systému vzdělávání

Oba odborníci v březnu na ČZU zorganizovali seminář s dlouhým, ale objasňujícím názvem Transfer aktuálních poznatků a informací v rostlinolékařství do efektivních výukových strategií středních škol. Na seminář byla zatím pozvána jen část středních škol a také ve vymezeném čase nebylo možné představit vše a v plném rozsahu, co by do předmětu patřilo. Byl to první modelový pokus, ale podporu mu vyjádřilo i Ministerstvo zemědělství. Stručně řečeno. Šlo o to ukázat učitelům středních odborných škol něco z toho, co by

se také mohlo jejich prostřednictvím začlenit do výuky rostlinolékařství.

Virové choroby v 21. století a ochrana proti nim byla předmětem přednášky Pavla Ryšánka. Viry jsou příčinou asi 15 % všech ztrát způsobených patogeny. U řady plodin ale virózy patří mezi ty nejvýznamnější choroby (např. šarka, rizománia, virózy bramboru aj.). Podmínkou pro úspěšnou ochranu proti virům je včasná a přesná diagnostika a dobrá znalost biologie daného viru. Veškerá opatření musí být udělána preventivně. Zdroji virů jsou plevely, kulturní rostliny, půda a přenašeči. Byly představeny i možnosti ochrany proti virům a význam integrované ochrany rostlin. Protože jedním ze způsobů ochrany je i pěstování GM plodin, bylo uvedeno, že je v roce 2015 pěstovalo již 28 států na výměře cca 180 mil. ha.

Význam mikroorganismů pro ochranu rostlin představila Marie Maňasová. Některé z nich působí přímo, jiné nepřímo na škodlivého činitele. V přednášce byly představeny houbové organismy, bakterie, viry i hádátka jako prostředky ochrany rostlin. V souvislosti s využitím entomofágních bakterií (GMO Bt kukuřice s *Bacillus thuringiensis*) uvedla, že již v některých zemích byla zjištěna rezistence.

Inspirativní práce středoškoláků z projektu Středoškolská odborná činnost představila Alena Samková. Jednalo se o práce zaměřené na historii a současnost využití bioagens proti škůdcům rostlin s ohledem na měnící se podmínky prostředí. Současně zdůraznila, že často i úprava prostředí nebo změna různých opatření za účelem rozšíření specifických nepřátel nebo dalších organismů mohou přispět k redukci počtu škodlivých organismů.

Přírodní cestou se lze podle Romana Pavely vydat i proti chorobám a škůdcům. Dokazoval to v podobě návodů k využití rostlinných, sekundárních metabolitů různých bylin (tymián, fenykl, levandule) nebo jejich bylinných směsí.

Význam skladištních škůdců zvláště v době plných skladů a sýpek z úrody 2023 zdůraz-

nil Radek Aulický. Není nejmenších pochyb o tom, že skladištní škůdci (hlodavci a hmyz) škodí nejen kvantitativně i kvalitativně, ale ohrožují i bezpečnost potravin. Ochrana proti skladištním škůdcům je důležitá i proto, že se postupně mění dříve obvyklý systém skladování. Z velkých sil výkupců obilí se často jeho skladování přesouvá zpět do vlastních skladů pěstitele. Farmáři ale mají pouze velmi chabé znalosti škůdců obilí a jiných substrátů, což nahrazují pozváním služby DDD servisů. To ale není zadarmo. Opět se tak dostáváme na počátek problému. K využitím principů prevence je třeba znalostí z rostlinolékařského oboru. I problematika ochrany skladů proti skladištním škůdcům se musí dostat do osnov výuky na středních i vysokých školách!

Otevřená diskuse plně potvrdila přednesené problémy. To, že se rostlinolékařství dostalo z pohledu mladé generace do kategorie nezájímavých předmětů, má širší souvislosti a je špatným vysvětlením pro nás všechny, kteří jsme podlehli různým tlakům, včetně těch politických, a dostali ochranu rostlin do útlumu. Seminář byl prvním, který se pokusil o nápravu. Všichni velmi dobře víme, že návrat rostlinolékařství zpět na výsluní bude velkým oříškem. Aspektů ochrany rostlin, ke kterým dnes patří toxicita a environmentální zátěž pesticidů, nedostatek účinných látek, složité a nákladné registrační řízení, ekologičtější alternativy i postoj veřejnosti, je příliš mnoho. Ale je třeba se o to pokusit, nejdříve na středních odborných školách.

Text a foto Ing. Michal Vokrál, CSc.

Část vystupujících odborníků, zleva Miloslav Zouhar, Radek Aulický a Marie Maňasová

Sledujte nás také, ať víte první, co zaznělo na Facebooku Agrární komory ČR

f Volby do EP se blíží

Za dva měsíce nás čekají volby do Evropského parlamentu. Jeho složení může mimo jiné zásadně ovlivnit budoucnost zemědělství v Evropě. V poslední době jsme svědky toho, že evropští i někteří čeští politici vycházejí vstříc ambiciózním požadavkům „zelených“ aktivistů. Rozhodně nejsme proti „zelenání“ Evropy. Nároky na zemědělce ale musí být nastaveny racionálně s ohledem na udržitelnost zemědělského hospodaření a dostatečnou produkci kvalitních potravin. Přejeme Evropě více rozumu a nezapomínejme – všeho s mírou. Naši předci se tímto pravidlem řídili už odpradáva. Nejen v zemědělství.

12. duben 2024

f Garance kvality, nebo levné dovozy

Řada chovatelů drůbeže je v těchto měsících ve ztrátě. Na každém vyprodukovaném kilogramu trátí přibližně 2 Kč. Zemědělci totiž nejsou schopni čelit brutálnímu cenovému tlaku obchodních řetězců. Podle informací z trhu supermarketů často argumentují tím, že drůbež dokážou dovážet ze zahraničí za nižší ceny. Často z Polska a Slovenska, přes které ovšem putuje levné kuřecí maso z Ukrajiny. A jak už kontroly dozorových orgánů několikrát potvrdily, toto maso ne vždy splňuje vysoké požadavky na standard evropské produkce.

10. dubna 2024

f Sněm rozhodl o dalších protestech

Situace v českém zemědělství se nelepší, protesty budou pokračovat ve druhé polovině května. Téměř 200 delegátů reprezentujících členskou základnu Agrární komory ČR to odhlasovalo na 33. sněmu této největší zemědělské organizace v Česku tím, že zvedli své hlasovací lístky. Rozhodli tak jednomyslně a bez jediného hlasu odporu nebo zdržení se. Současně předložili ministři zemědělství Markovi Výbornému své priority a pokrok v jejich plnění očekávají do konce dubna, jinak budou protestovat masivněji než dřív. A co zemědělcům vadí? Problémů je bohužel celá řada. (blíže Facebook AK ČR)

7. duben 2024

f Vláda je trvale bezohledná

Čeští zemědělci jsou značně nespokojeni se zemědělskou politikou vlády Petra Fialy. Ministři neplní dané sliby, kritickou situaci zlehčují a místo rychlého a adekvátního řešení nabízí často jen obecné fráze, nikoliv pomoc. Vládní politici překrucují fakta a bohužel i štvou veřejnost proti zemědělcům. Za bezmála 3 roky vládnutí vzala koalice zemědělcům celkem 12 mld. Kč. Namísto vstřícného přístupu a usnadnění Ministerstvo zemědělství jen vymýšlí nepřehledný systém požadavků a kontrol, ve kterém už se nikdo neorientuje, možná ani sami úředníci. Často jdou i proti potřebám dobré praxe. Problémy tuzemského zemědělství nechce nikdo řešit a zemědělci jen slyší další a další sliby. Pomoc však potřebují hned. Současná vláda české zemědělství nepochopitelně likviduje. Bohužel. Pojďte se podívat na důvody, proč jsou traktory v ulicích.

5. duben 2024

f Jak je to se ziskem sektoru?

Často se setkáváme s názorem, že podnikatelé v zemědělství vydělávají horentní sumy. Kdepak! Celý tuzemský zemědělský sektor se vloni podle ČSÚ propadl o 45,2 % na celkový podnikatelský důchod 14 mld. Kč, což po přepočtu dělá průměrně 460 tisíc Kč na jeden zemědělský podnik. České zemědělství tak zažívá jeden z nejhlubších propadů za posledních 10 let. K poklesu dochází především v rostlinné výrobě. Meziročně se její produkce snížila o 16,8 %, a to zejména kvůli nízké ceně pšenice, ječmene a řepky. Podnikání v zemědělství se tak přestává vyplácet. I to je jeden z důvodů, proč zemědělci v poslední době protestují v ulicích.

3. duben 2024

ŽIJEME

na venkově

24. DUBNA 2024

Nové technologie šlechtění zajistí vyšší konkurenceschopnost zemědělství v EU

I když není možné považovat v mimořádně pestré struktuře podnikání v zemědělství žádné řešení za generálně všespasitelné, minimálně některá z nich by bylo žádoucí co nejdříve a v maximálně možné variabilitě v praxi realizovat.

Jedním z nich, o němž se léta na půdě EU diskutuje (a v poslední době se snad konečně začalo „blýskat na lepší časy“), je legitimizace komerčního využití takzvaných nových šlechtitelských technologií (NBT – New Breeding Technologies), a to jak při pěstování hospodářských plodin, tak v chovech hospodářských zvířat.

I vzhledem k tomu, že lze do budoucna očekávat sílící tlaky na další liberalizaci mezinárodního agrárního obchodu, a tedy zvýšení dovozu zemědělských komodit a potravin na území EU ze třetích zemí (zemí mimo EU), musí na tuto skutečnost EU reagovat. Je přitom zřejmé, že proces liberalizace lze po nějakou dobu brzdit, není ale reálné (a z pohledu ekonomiky

EU jako celku ani vhodné) tomuto trendu zamezit. Především proto, že ekonomika EU stojí na průmyslové produkci, kterou je třeba kvůli zvyšování HDP a rostoucí životní úrovni vyvážet mimo EU. Přestože je tak zemědělství z hlediska vlivu na životní prostředí a zejména z pohledu produkce potravin zásadním strategickým odvětvím, musí se (a ostatně se tak

již po řadu let děje) této situaci přizpůsobit. To v praxi znamená jednak dále zvyšovat efektivitu (kde ovšem již příliš prostoru není), snižovat náklady (tam jistý prostor zejména prostřednictvím omezování byrokracie existuje), jednak zavádět do praxe nové technologie, jejichž důsledkem by měla být kromě již zmíněného snižování nákladů také vyšší přidaná hodnota a vyšší kvalita surovin a z nich vyráběných potravin. Nejen tyto benefity přitom přinášejí využití NBT.

Nové šlechtitelské technologie má ovšem nemalá část spotřebitelské veřejnosti v EU spojeny s produkcí geneticky modifikovaných organismů (GMO), což lze ovšem v současné době považovat již za překonaný model. Minimálně posledních 10 let, ale z vědeckého a výzkumného hlediska mnohem déle, je totiž ve světě podstatně častěji uplatňovanou tech-

nologií editace genů, souhrnně označovaná jako CRISPR, což je v praxi úprava genetických informací přímo v příslušném organismu, a tedy ne vnášením cizích genů. Technologie CRISPR přitom již v současné době využívá celý svět, včetně takzvaných rozvojových zemí, a lze konstatovat, že aktuálně jsou prostřednictvím CRISPR upraveny desítky různých zemědělských komodit ve stovkách specifických variant. Řada z nich je již také předmětem komerční produkce, a to včetně finálních výrobků určených k lidské spotřebě. Bohužel do současné doby tomu tak není právě v EU, ačkoli mnohé, šlechtěním CRISPR vytvořené vlastnosti příslušných produktů, plní řadu environmentálních, klimatických i nutričních cílů, které sama EU deklaruje.

Není proto na škodu si alespoň některé z nich připomenout. Patrně nejznámějším benefitem

šlechtění na bázi CRISPR je vyšší odolnost zemědělských plodin vůči škůdcům, což byl mimochodem i primární cíl metody GMO. Vyšší odolnost vůči škůdcům samozřejmě snižuje zemědělcům náklady na ošetřování plodin, což je první z ekonomických výhod. Další výhodou je pak nárůst efektivity produkce, mimo jiné díky vyšší odolnosti plodin CRISPR vůči suchu a obecně klimatickým rizikům. Právě na tuto oblast se zaměřuje velké množství vědeckých výzkumů a reálná praxe ukazuje, že se vyšší odolnost (a tedy v praxi například hektarové výnosy) skutečně daří zvyšovat. Velmi důležitou součástí šlechtění CRISPR je ale také výrazný nárůst nutriční hodnoty produkovaných komodit (včetně živočišných organismů), což vytváří předpoklady pro vyšší zájem o příslušné výrobky z řad konečných spotřebitelů, což je také v souladu se strategií EU týkající se kvality potravin. Produkce surovin na bázi CRISPR má ovšem také příznivý vliv na stav životního prostředí a biodiverzitu – kromě zmiňované nižší spotřeby chemických látek na likvidaci škůdců či zvyšování hektarových výnosů se totiž příslušné rostliny také podílejí na vyšším ukládání uhlíku do půdy a snižování produkce emisí. To vše jsou důvody, proč by EU měla co nejdříve komerční produkci komodit vyšlechtěných prostřednictvím CRISPR a z ní odvozených dalších technologií umožnit. A zemědělci napříč EU, samozřejmě včetně těch našich, by měli legitimizaci CRISPR (ovšem bez degračních opatření typu speciálního označování) důrazně prosazovat. Je to zcela jistě jedna z největších výzev pro posílení konkurenceschopnosti evropského zemědělství v nastávajícím funkčním období Evropského parlamentu a Evropské komise, neboť v tom právě končíme, i když se o takovém kroku uvažovalo, se to již nestihne.

Redakce Agrobaze

Ve vnímání NBT začínají převažovat vědecké postoje

Hned na počátku je vhodné připomenout, že nové šlechtitelské technologie (NBT), zvláště v případě CRISPR, jsou ve své podstatě aktivitou lidí výrazně urychlené a konkrétně zaměřené procesy, které samovolně probíhají i v přírodě, avšak daleko pomaleji.

Výhodou cílené editace genů je pak možnost podporovat u editovaných organismů jen určité pozitivní vlastnosti (nebo naopak cíleně potlačovat vlastnosti negativní), což je přínosem jak pro zemědělce, tak v konečném důsledku i pro spotřebitele.

Přirozenost urychleného šlechtění byla však po řadu let zpochybňována, což se

dalo do určité míry pochopit v případě GMO. I když přitom sloužilo odmítání GMO v praxi mimo jiné i jako netarifní překážka zahraničního obchodu, v současné době se ukazuje, že je minimálně CRISPR cestou, jak pro rostoucí světovou populaci zajistit dostatek kvalitních zemědělských surovin. Co je přitom zásadní, je postupná změna postojů jak spotřebitelské veřejnosti, tak

i části politického spektra. Což je důležitým předpokladem k tomu, aby se začalo těchto technologií využívat také v EU.

Posun ve vnímání problematiky NBT shrnula studie provedená Aliancí pro vědu (Boyce Thompson Institute), publikovaná v červnu loňského roku, která analyzovala 48 500 článků v tradičních médiích a 138 200 pří-

spěvků na sociálních sítích. Studie přitom konstatovala rostoucí popularitu genové editace, především v případě sociálních sítí, na nichž byla míra pozitivního vnímání genové editace dokonce blízka 100 %, a také to, že nad nevědeckou propagandou postupně vítězí racionální myšlení.

K podpoře NBT totiž přibývá pozitivních zkušeností, z nichž některé by bylo možné v praxi uplatnit i při zemědělské produkci v ČR, například při pěstování kukuřice. Ta by mohla například obsahovat více lysinu, což je esenciální aminokyselina, kterou si naše tělo neumí samo vytvářet, a proto je nezbytné ji získávat z potravy. Využitím CRISPR se ale otevírá cesta k navýšení obsahu lysinu až o 30 %, a to bez vedlejších negativních účinků. Zejména pro

ČR a výrobce piva jsou také důležité výsledky výzkumu Maďarské zemědělské a přírodovědecké univerzity, jejíž výzkumníci pomocí CRISPR popsali letos v březnu v ječmeni gen, který řídí velikost zrna a obsah bílkovin. A abychom nezůstali jen u rostlinné produkce, je vhodné připomenout také za pomoci CRISPR vytvořená prasata odolnější vůči viru, který způsobuje jejich reprodukční a respirační syndrom (PRRSV). Linie upravených, tzv. „GE prasat“ dosáhly přitom úplné rezistence vůči infekci PRRSV „in vivo“, což bylo ověřeno při chovném pokusu zahrnujícím GE prasata a jejich nemodifikované sourozence. Tento výzkum demonstruje použití GE technik s přínosy pro dobré životní podmínky zvířat i pro zemědělce chovající prasata. Podle vědců by přitom mohla „GE prasata“ s rezistencí

na PRRSV prospět obecnému zdraví a současně snížit v chovech množství používaných antimikrobiálních přípravků. Pro implementaci technik šlechtění/úpravy genomu nové generace v živočišné výrobě však musí být přijata jak spotřebiteli, tak legislativně. Bohužel, v EU není tento způsob využití CRISPR dosud povolen.

Dodat lze jen, že s odkazem na měnící se postoje veřejnosti k využití technologií NBT a především CRISPR by byla žádoucí nejen další věrohodná osvěta týkající se výhod nových technologií, ale také konkrétní změny v evropské legislativě. Bylo by to ku prospěchu všech.

Redakce Agrobaze

Možnosti (nejen) NBT při kultivaci rýže

Přestože jsou převažujícími symboly komodit s upravenými vlastnostmi sója, případně kukuřice, je v poslední době předmětem intenzivního zkoumání a šlechtění zejména rýže. Což má svou logiku, neboť rýže je nejkonzumovanější základní zemědělskou komoditou ve světě, především pak v Asii.

I když se v našich podmínkách rýže nepěstuje, je docela ilustrativní na jejím příkladu ukázat, jaké možnosti nové technologie šlechtění v zemědělství nabízejí. V budoucnosti se totiž mohou docela dobře týkat i klasických tuzemských zemědělských komodit.

Jen v průběhu letošního března byly přitom prezentovány dvě možnosti vylepšení vlastností rýže, v obou případech navíc ze zemědělského hlediska efektivity pěstování. Tím prvním je rýže odolná k širokému okruhu patogenů, a to právě za využití technologie CRISPR při úpravě genu RBL1, kterou výrazně roste odolnost rýže vůči houbě *Magnaporthe oryzae*. Výsledkem je stabilizace výnosů rýže bez jakýchkoli negativních doprovodných efektů. Druhým příkladem je pak regulace genu JAUP1, kterou se zvyšuje odolnost rýže vůči suchu a obecně vůči abiotickým stresům a která také zlepšuje vývoj kořenů plodin.

Poslední, vpravdě průlomová úprava rýže, prezentovaná vědci z jihokorejské univerzity Yonsei v dubnu letošního roku, je kultivovaná „hovězí rýže“ obsahující živočišné svalové a tukové buňky, umístěné uvnitř rýžových zrn. Tato hybridní potravina, která je díky procesu kultivace buněk zbarvena do světle růžové barvy, obsahuje o 8 % více bílkovin a o 7 % více tuku než tradiční rýže, aniž by tentokrát došlo ke změně DNA. Principem hovězí rýže bylo přitom využití rýžových zrn jako nosičů živočišných buněk. Díky tomu, že jsou zrnka rýže porézní a mají bohatou vnitřní strukturu,

mohou v nich totiž růst buňky podobným způsobem, jako by rostly ve zvířeti. Podle vědců by mohla kultivovaná hovězí rýže významně snížit uhlíkovou stopu a zároveň by mohla být cenově dostupnější. Kmenové buňky používané v tomto procesu se totiž získávají z živých zvířat, čímž se eliminuje potřeba porážky, a navíc se buňky mohou množit neomezeně

dlouho. Tak trochu to připomíná laboratorně vyráběné maso, což se, doufáme, v budoucnosti zas tak neprosadí. Případ ale ukazuje na to, jak moc je možné se složením a vlastnostmi původních zemědělských komodit při využití moderních technologií „kouzlit“.

Redakce Agrobaze

V půdě je velká koncentrace reziduí pesticidů. Podle vědců v ní přetrvávají i z minulosti

Výzkumný tým Lesnické a dřevařské fakulty se zaměřil na problematiku rozšíření pesticidů v potravních sítích různých typů zemědělských plodin pěstovaných na jižní Moravě a ve středních Čechách.

Jedna z monitorovaných ploch ovocného sadu na jižní Moravě. Pro odchycení pavouků pohybujících se po zemi byla použita metoda zemních pastí. Na řádku s výsadbou stromů je patrná letní aplikace herbicidů

Díky úzké spolupráci se subjekty hospodařícími v těchto regionech mohli autoři studie porovnat látky, které objevili v analyzovaných skupinách – půda, rostliny, hlodavci, pavouci – s látkami, které byly v dotčených lokalitách za poslední 4 roky aplikovány.

Výsledky ukázaly, že v zemědělsky využívané krajině se koncentruje a šíří poměrně velké množství pesticidů, z nichž některé mohou mít významný dopad na biologickou rozmanitost a zároveň jsou výrazně rizikové i pro člověka. Z velké části se ovšem nejednalo o látky aplikované samotnými farmáři.

Radek Michalko z Ústavu ekologie lesa a Ondřej Košulič z Ústavu ochrany lesů a myslivosti LDF MENDELU spolupracovali s Výzkumným ústavem organických syntéz a výzkumným centrem RECETOX Masarykovy univerzity.

Nález rozmanitého spektra látek, které zemědělci na svých pozemcích neaplikovali, si vědci vysvětlují přenosem z okolní krajiny a následnou akumulací v rozsáhlejších potravních sítích. „Při porovnání různých typů pesticidů jsme zjistili, že koncentrace insekticidů určených k potlačení hmyzích

škůdců a fungicidů používaných proti houbovým patogenům obecně stoupají s trofickou úrovní. Tento trend naznačuje, že tyto látky se hromadí napříč potravními řetězci, což je projev bioakumulace,“ popsal možný pohyb zdraví škodlivých látek v potravních řetězcích Radek Michalko.

Odkud pochází neschválené látky? Za alarmující vědci považují nalezení pesticidních látek, které nebyly nikdy schváleny pro využití v zemědělství a lesnictví nebo jsou již několik let v Evropské unii zařazeny mezi zakázané látky. „Výskyt těchto látek lze vysvětlit jejich schopností dlouho přetrvávat v životním prostředí, ale vyloučit nemůžeme ani možnou nelegální aplikaci a používání falšovaných agrochemikálií. Tady se ale dostáváme do roviny spekulací,“ nastínil Ondřej Košulič.

Obdobníci poukázali například na zjištěný a výrazně nebezpečný karbofuran a jeho metabolity, které jsou silně jedovaté i pro obratlovce a které byly pravidelně zjišťovány u hlodavců a pavouků na většině pěstovaných trvalých a jednoletých plodinách během dvou po sobě jdoucích roků, kdy sběr vzorků probíhal.

„V České republice dochází každý rok k úmrtím dravých ptáků způsobených karbofurany, ta jsou často způsobena přímým pozřením těchto látek prostřednictvím otrávených návnad,“ připomněl Košulič.

Vědci detekovali také rezidua silně toxického insekticidu methoxychloru, který je v Evropě zakázán od roku 2002. „Tato látka je známá svou bioakumulací a perzistencí v ekosystémech s výrazně negativními účinky na necílové organismy, jako je užitečný hmyz a různé skupiny obratlovců. Ve velmi vysoké míře byla také detekována fungicidní látka pyrethrin, která nikdy nebyla registrována pro evropský trh s přípravky na ochranu rostlin. Toto zjištění také naznačuje, že tyto látky jsou možná nelegálně dováženy a prodávány ze zemí, kde jsou běžně používány jako strobilurinový fungicid k boji proti houbovým chorobám,“ ukončil výčet nebezpečných zjištěných látek Michalko.

„Domníváme se, že je nezbytné zaměřit se na celkové snižování rizikových látek, které mohou negativně ovlivnit životní prostředí a necílové druhy svou perzistencí, transportem a bioakumulací v potravních sítích v zemědělsko-lesní krajině České republiky s ohledem na trvale udržitelné hospodaření a zdraví člověka,“ shrnul téma Košulič.

Dvouletá studie vznikla v rámci společného projektu s Výzkumným ústavem organických syntéz. „Vliv přípravků na ochranu rostlin na necílové druhy živočichů a regulace používání rizikových přípravků v zemědělství“ a byla finančně podpořena Technologickou agenturou České republiky (program BETA2). Na projekt nyní navazuje výzkumná spolupráce s Jakubem Hofmanem z výzkumného centra RECETOX na Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity v Brně.

Výsledky studie publikoval prestižní odborný časopis *Agronomy for Sustainable Development*.

Dagmar Sedláčková
Foto: MENDELU

Pálenky, džemy i verbíři. Na Slovácku oslavovali oskoruše

Romantici sází růže, správní chlapi oskoruše. Tak zněla originální pozvánka na oslavu vzácného jeřábu oskeruše v Tvarožné Lhotě na Strážnicku. Slavnosti oskoruší, jak v kraji strom lidově nazývají, se letos konaly již po dvacáté.

O jeřábu oskeruše

Jeřáb oskeruše (*Sorbus domestica*), někdy uváděný jako oskoruše, nářečně oskoruša, je opadavý, listnatý ovocný strom dorůstající výšky až 15 m jako solitér nebo až 30 m v lese. V podmínkách České republiky se dožívá 300 až 500 let, v jižní Evropě až 600 let. V Česku je tato dřevina vzácná a vyskytuje se v Českém středohoří a na jihovýchodě Moravy. Název oskeruše je všeslovanský a je nejasného, asi již praevropského původu.

Plody

Oskeruše začíná plodit ve věku 10 až 20 let. Plody většinou dozrávají a opadávají od srpna do listopadu. Plodem oskeruše je malvice. Tvar plodů je různý, může být kulovitý, hruškovitý nebo i vejčitý. Barva žlutozelená, až hnědozelená, na straně přivrácené ke slunci oranžová, až červená. Plody jsou sladké, šťavnaté a aromatické, ale pro konzumaci je vhodné nechat je uležet do té doby, než změknou a zhnědnou, tzv. zhnědkovatí (zdroj: Vít Hrdoušek a kol.).

Zdroj: Wikipedia

Na vstup do tamního společenského domu, kde se konal hlavní program, stáli lidé frontu. Odměnou jim byl košť oskorušových pálenek a jiných ovocných destilátů, dobroty z oskorušových plodů i zabijačkové speciality.

Kromě košťování mohli návštěvníci nakupovat také na jarmarku tradičních výrobků nebo si zakoupit sazenice uctívaného jeřábu. Hrál cimbálová muzika, akcí se nesl zpěv folklorních pěveckých sborů z Lipova a Starého Města u Uherského Hradiště, obdiv sklidili tanečníci Slováckého verbuňku. Akci pořádal Mužský sbor Tvarožná Lhota z.s. ve spolupráci s obcí Tvarožná Lhota.

Dagmar Sedláčková
Foto: zdroj pořadatelé

Chystá se 53. ročník Děčínské kotvy – Mistrovství floristů České republiky

Ve dnech 15.–16. 5. 2024 bude probíhat v prostorách areálu zámku Děčín 53. ročník soutěže Mistrovství floristů České republiky Děčínská kotva a záštitu nad akcí převzal ministr zemědělství Marek Výborný. Tuto nejstarší a nejvýznamnější soutěž tradičně podporuje statutární město Děčín a Ústecký kraj. Děčínská škola ji pořádá společně se Svazem květinářů a floristů ČR, díky kterému mají vítězové možnost postoupit do mezinárodních soutěží, jako je Eurofleurs nebo Europa Cup. Dalším významným partnerem je Český zahrádkářský svaz. Letošní ročník představí soutěžní práce s tématem MUSICA s podtitulkem „Hudba uvolňuje ducha a okřídluje myšlenky“.

Soutěž se vyhlašuje v kategorii senior, junior a žák. Ani letos nechybí oblíbená kategorie hobby, která probíhá online a je určena všem příznivcům floristiky. Všechna témata se týkají společného jmenovatele celého letošního mistrovství, tedy hudby. Soutěžní úkol pro účastníky hobby soutěže je vázaná kytice inspirovaná symfonickou básní z cyklu Má vlast od Bedřicha Smetany. Veřejné hlasování formou lajků bude probíhat do 4. 5. 2024 na FB stránce Děčínské kotvy. Slavnostní vyhlášení

i této online kategorie bude probíhat v rámci galavečera na Zámku Děčín.

První soutěžní den se v kategorii senior i junior můžete těšit na vázanou kytici v rytmu rockové muziky, tajnou práci, která vyplyne ze zadání, a květinový věnec na téma klasická baletní hudba v květech. Druhý den mají soutěžící obou zmíněných kategorií 120 min. na sesazovanou nádobu inspirovanou klasickou hudbou 18. století. Pro žákovskou

kategorii jsou určena pouze dvě témata, a to vázaná kytice v rytmu rockové muziky a opět sesazovaná nádoba inspirovaná klasickou hudbou 18. století. Do juniorské kategorie jsou po delší odmlce přihlášení také 4 studenti ze Slovenska.

Letošní novinkou je přítomnost laické veřejnosti v průběhu soutěže. To znamená, že kdokoli se může přijít podívat, jak vypadá opravdové soutěžní klání, samozřejmě ve vyhrazeném prostoru, aby nebyla narušena práce soutěžících a poroty.

Druhý soutěžní den, 16. května od 14:00 hod., je připraveno floristické vystoupení přední české floristky Hany Kindelmannové Šebestové.

Celé mistrovství vyvrcholí slavnostním galavečerem, na kterém proběhne vyhlášení výsledků včetně předání cen a bude také místem setkání všech soutěžících, organizátorů, podporovatelů a příznivců květin. Program bude zpestřen hudebním a tanečním vystoupením.

Vytvořené soutěžní práce, které jistě budou stát za zhlédnutí, mohou návštěvníci vidět v prostorách Zámku Děčín do neděle 19. 5. 2024.

Soutěž finančně podporuje Ústecký kraj, statutární město Děčín, Ministerstvo zemědělství ČR a řada dalších partnerů, bez nichž by nebylo možné soutěž pořádat. Odborným mediálním partnerem soutěže je vydavatelství Profi Press s jeho časopisem Floristika. Hlavním květinovým partnerem mistrovství je společnost Klia.cz.

Text a foto Ing. et Bc. Marcela Nachlingerová

Zahájení kampaně „Půl talíře“ je projektem pro zdravější Česko

V České republice startuje nová kampaň s názvem „Půl talíře“, která si klade za cíl zvýšit povědomí o důležitosti konzumace čerstvého ovoce a zeleniny ve vyvážené zdravé stravě. V současné době podle aktuálních statistik průměrný občan ČR konzumuje méně ovoce a zeleniny, než je doporučeno Společností pro výživu ČR. Ta doporučuje spotřebovat 600 g ovoce a zeleniny denně (kromě brambor).

To má mimo jiné vliv na celkové zdraví, ale také například na rostoucí obezitu nebo narůstající počet onemocnění, jako jsou kardiovaskulární choroby, provázené mrtvicemi a infarkty, cukrovka druhého typu, nádorová onemocnění, kloubní obtíže, poruchy spánku, deprese a chronická respiračních onemocnění. Celou kampaň iniciovalo Dobré družstvo a je spolufinancována Evropskou unií.

Název kampaně „Půl talíře“ má symbolizovat hlavní myšlenku celého projektu: každý talíř jídla by měl být z poloviny zaplněný zeleninou nebo ovocem, ideálně v poměru 2 : 1. Podle posledních výsledků Českého statistického úřadu z roku 2022 totiž příjem ovoce a zeleniny v posledních letech stále klesá. Čerstvého ovoce si například v roce 2022 u nás každý člověk dopřál v průměru 87,4 kg. Lidé více omezili třeba nákup jižního ovoce, jehož spotřeba se meziročně snížila o 2,6 kg, na 36,8 kg. Výrazný pokles zaznamenali statistici také u zeleniny. Její spotřeba klesla ve srovnání s rokem 2021 o 9,3 kg, na 87,4 kg. „V součas-

nosti jsou jídelničky bohužel často jen málo vyplněny ovocem a zeleninou. My to chceme změnit,“ říká Mgr. Marek Výborný, ministr zemědělství ČR, a dodává: „Kampaň ‚Půl talíře‘ je jednoduchý, ale účinný koncept – chceme motivovat lidi, aby naplnili alespoň polovinu svého talíře zeleninou a ovocem při každém jídle. Cílem kampaně je nejenom povzbudit zdravější stravovací návyky, ale také zdůraznit důležitost příjmu vitamínů, minerálních látek a vlákniny, které ovoce a zelenina poskytují.“

„Iniciativa ‚Půl talíře‘ přichází s řadou vzdělávacích a informačních materiálů, včetně receptů, tipů pro zdravé nakupování a pokynů k přípravě jídel, které pomohou lidem snadno začlenit více ovoce a zeleniny do svého denního stravování,“ vysvětluje Ing. Monika Zábajníková, koordinátorka projektu za Farmu Bezdišek, jež patří do sdružení Dobré družstvo. Projekt „Půl talíře“ se přitom zaměří především na podporu lokálních produktů a potravin vypěstovaných v ČR, zejména rajčat, okurek, jahod a borůvek, které patří

mezi typické zástupce české zeleniny a ovoce. „Podle průzkumů (SZPI, Eurobarometr, Behavior) jsou pro Čechy nejdůležitějšími faktory při nákupu potravin CHUŤ a CENA. Jako pěstitelé děláme všechno proto, abychom podpořili spotřebu ovoce a zeleniny, protože dodáváme na trh čerstvou zeleninu nejlepší možné chuti. Obchodní řetězce mohou podporovat prodeje ovoce a zeleniny snížením svých marží a jejich navýšením u nezdravých potravin. A když přiloží ruku k dílu čeští politikové snížením DPH u zdravých potravin a zvýšením u nezdravých a dále sníží zdanění práce v sektoru ovoce a zeleniny, stejně jako to platí v mnoha evropských zemích, spotřeba ovoce a zeleniny poroste. Vráť se nám to nejen ve zdraví české populace, ale i ve výkonu české ekonomiky,“ uvádí Ing. Jiří Stodůlka, zástupce za Dobré družstvo.

Nevyvážená strava představuje v Česku nejvýznamnější rizikový faktor, zodpovědný za mnoho onemocnění, včetně onemocnění srdce nebo onkologických onemocnění. „Více než 60 % dospělé populace má nadváhu nebo obezitu, trend navíc stoupá a týká se i dětské populace. Předpovědi udávají, že do roku 2030 můžeme v populaci čekat až 35 % obézních, přičemž 20 % 15letých má už dnes nadváhu nebo obezitu, především chlapci. Nemoci spojené se špatnou stravou stojí českou společnost nejen mnoho ztracených let života, ale přinášejí též velké ekonomické ztráty,“ říká Petr Smejkal, člen think-tanku Ministr zdraví a hlavní epidemiolog IKEM. „Nízký příjem ovoce a zeleniny patří k největším neduhům české společnosti a jeho dopady dokážeme měřit. Podle zdravotnické ročenky byly v roce 2021 nemoci oběhové soustavy nejčastější příčinou hospitalizace. Vlivem těchto onemocnění bylo zaznamenáno 48,4 tis. případů pracovní neschopnosti a invalidní důchod pobíralo ke konci roku 32 tis. obyvatel. Diabetes mellitus (DM) byl v roce 2021 zaznamenán u 1 066 mil. osob (535 tis. mužů a 531 tis. žen), z čehož 814 tis. osob bylo léčeno antidiabetiky (427 tis. mužů a 387 tis. žen) a 9,9 tis. lidí bylo v invalidním důchodu. Proto je důležité lidi motivovat a vysvětlovat jim přednosti a výhody vyvážené stravy,“ konstatuje Petr Smejkal.

O projektu Půl talíře

Cílem projektu je usnadnit volbu zdravého a udržitelného stravování a tím podpořit kvalitu života, zdraví a přispět k pozitivnímu prostředí pro výrobu potravin. PŮL TALÍŘE informuje o důležitosti vyvážené stravy a každodenní konzumace čerstvého ovoce a zeleniny pěstovaných v EU. Ambasadorem akce je herečka Linda Rybová. Projekt je financován ze 70 % Evropskou unií a z 30 % Farmou Bezdínek ze společnosti Dobré družstvo. Více informací je k dispozici na www.pultalire.cz.

Za zdravější Česko

Změna stravovacích návyků přitom může mít pozitivní dopad nejen na celkové zdraví populace, ale přispěje také ke snížení výskytu chronických nemocí, jako jsou srdeční onemocnění, diabetes a obezita. S tímto vědomím „Půl talíře“ nejen podporuje individuální zdraví, ale také usiluje o zlepšení zdravotního stavu společnosti jako celku. „Zvýšení množství kvalitní zeleniny a ovoce v jídelníčku představuje jednu z nejjednodušších úprav, kterou může člověk provést, aby zlepšil své stravovací návyky. Ovoce a zelenina znamenají bohatý zdroj vitamínů, minerálních látek, vlákniny, ale i celé řady fytonutrientů (rostlinných látek, jako jsou např. různé antioxidanty). Ty pro nás sice nejsou esenciální, nebo o tom alespoň ještě nevíme, ale pokud je budeme přijímat, snižují nám riziko vzniku velkého množství onemocnění,“ vysvětluje Ing. Josef Soukup, Ph.D., nutriční poradce a osobní trenér.

První krok k pozitivní změně

Kampaň „Půl talíře“, jež bude zahájena během dubna, se zaměří zejména na matky s dětmi a rovněž na zástupce Generace Z, tj. na osoby ve věku 16 až 22 let. Setkáte se s ní zejména ve sféře sociálních sítí, na internetu nebo v tisku. V plánu jsou také eventy a komunikace přes mobilní aplikaci. „Když lidé vidí, jak snadné a chutné může být zařadit do jídelníčku více ovoce a zeleniny, stává se to pro ně přirozenou volbou,“ vysvětluje Ing. Monika Zábojníková ze společnosti Farma Bezdínek, která byla hlavním iniciátorem celého projektu. „Věřím, že kampaň „Půl talíře“ může být prvním krokem k pozitivní změně. Naši kampaň podporuje také vícero influencerů, kteří se podělí o své zkušenosti s přechodem na zdravější stravu a ukáží, že jíst více ovoce a zeleniny může být nejen prospěšné, ale také stylové a moderní. Doufáme, že se nám podaří oslovit co nejvíce obyvatel Česka, aby se připojili k projektu a řídili se „Půl talířem“ pro lepší vlastní zdraví a perspektivnější budoucnost,“ uzavírá Monika Zábojníková.

O Farmě Bezdínek

Farma Bezdínek je největším produkčním skleníkem pro pěstování rajčat v České republice, který dodává zeleninu na trh 12 měsíců v roce. Nachází se v Dolní Lutyni na Karvinsku a aktuálně má plochu 15 ha. Rajčata ve skleníku jsou pěstovaná v organickém kokosovém substrátu, který se po ukončení pěstební sezóny kompostuje. K zavlažování je využívána dešťová voda, přebytečná zálivka se recykluje. V boji proti škůdcům aplikují biologickou ochranu namísto chemie. O opylení se starají čmeláci. Farma dodává do předních obchodních řetězců u nás. V roce 2019 získala farma na všechny své produkty národní značku kvality KLASA a stala se také prvním certifikovaným pěstitelem rajčat beze zbytků pesticidů. Provoz s 250 zaměstnanci vytváří celoroční pracovní místa zejména pro místní občany, její součástí je i prodejna zeleniny a ukázkový skleník, kde se mohou návštěvníci během exkurzí na farmě zdarma seznámit s technologií pěstování rajčat. Více na www.farmabezidinek.cz.

Pivo, auta, výšlap i květiny. Deset tipů, jak si užít První máj

1. květen je sice Svátek práce, ale také příležitostí připomenout si slova Karla Hynka Máchy o hrdliče, jejíž hlas vyzývá k lásce. Zapomeňte na prvomájové průvody a užijte si jarní den pohodově. Na hezké procházce nebo výletě na rozhlednu, hrad, do zoo či botanické zahrady. A nezapomeňte na polibek pod rozkvetlou třešní.

Setkání automobilových veteránů na hradě Veveří

1. května 2024 11:00–14:00

Ve středu 1. května 2024 od 8 hodin se sejdou účastníci přehlídky elegance a vyhánění pavouků z výfuků na nádvoří Technického muzea v Brně na Purkyňově ulici č. 105. Po prezentaci a technické přejímce (cca v 09.30 hod.) odstartují v minutových intervalech brněnskými ulicemi na hrad Veveří. Po příjezdu na Příhrádek (kolem 11. hodiny) na hradě Veveří se všichni zúčastní přehlídky elegance. Veteránům do taktu zahraje country kapela.

Otevírání pastvin a stavění máje ve skanzenu Rochus 2024

1. května 2024 12:00–17:00

V prvomájový den vás zve na akci Otevírání pastvin a stavění máje, která již tradičně zahájí pastvu na Rochusu u Mařatic na Uherškohradištsku. Nebude chybět ani stavění máje s folklorním souborem, hudební vystoupení cimbálové muziky a mužského sboru, ukázky řemesel, dílničky pro děti a bohaté občerstvení.

Festival minipivovarů – První Pivní Máj

1. května 2024 12:00–20:00

Ve středu 1. 5. 2024 začíná u Břevnovského kláštera v Praze 9. ročník akce První Pivní Máj. Představí produkci českých a moravských minipivovarů. Návštěvníci ochutnají výrobky od 20 minipivovarů, na čepu bude 80 druhů piv. Odpoledne mohou návštěvníci soutěžit v pití piva na čas nebo ve vytrvalostním držení plného tupláku. Proběhne přednáška o historii a technologii vaření piva.

Májová slavnost v Olomouci

1. května 2024 11:00–19:00

Májová slavnost přivítá všechny zamilované i milované 1. května na Korunní pevnůstce v Olomouci. Pro dětské publikum si Divadlo Tramtarie připravilo pohádku, dospěláci si společně s Pangea/The BEATLES Revival Band jistě rádi zabroukají ty nejznámější hity od legendárních „brouků“ a s ELÁN Haná Revival si zase procvičí slovenštinu a zazpívají nestárnoucí songy Jožo Ráže a Vašo Patejdl.

První máj ve sklárně v Nižboru

1. května 2024 10:00–15:00

„Hynku! Vileme! Jarmilo!“ a vy všichni, přijďte oslavit svátek lásky První máj hezky česky

do sklárny v Nižboru na Křivoklátsku. Bude to den plný srdíček, polibků a dobrot. Srdce z křišťálu si k nám přijďte vyrobit, vybrousit a k tomu si můžete přituknout sektem, dát si májový zákusek nejen pro zamilované a políbit se pod naší jabloní, zvou pořadatelé ze sklárny Rückl.

Libušinský festival historie – Bitva Libušín 2024

26. dubna 2024 10:00 – 28. dubna 2024 22:30

V údolí pod bývalým hradištěm kněžny Libuše se koná již 31. ročník největšího středověkého festivalu u nás. Setkání 2 000 šermířů od nás i ze zahraničí, zakončené mohutnou bitvou, nabízí vynikající způsob strávení sobotního odpoledne pro zájemce o historii a rodiny s dětmi. Místo konání je bývalé koupaliště v Libušíně na Kladensku.

Stavění máje v Rožnově pod Radhoštěm

1. května 2024 14:00–15:00

Tradiční lidová májová slavnost konající se v areálu Valašské dědiny muzea v Rožnově pod Radhoštěm. Areály muzea jsou otevřeny od 9:00 do 16:00 hod. V noci před svatým Filipem a Jakubem (který dříve v kalendáři připadal právě na 1. května) stavějí hoši svým oblíbeným dívkám „máje“. Zvyk stavění máje se dosud ve valašských městech a vesnicích udržuje.

Floria Jaro 2024 v Kroměříži

27. dubna 2024 9:00 – 1. května 2024 17:00

4. května 2024 9:00 – 8. května 2024 17:00

Svátek pro všechny zahradníky a zahrádkáře a unikátní expozice tisíců květin. Nakoupíte vše potřebné pro dům a zahradu. Stovky prodejců z celé České republiky i ze zahraničí najdete na Výstavišti Kroměříž. Zahraje například Stříbrňanka či cimbálová muzika a mnoho dalších.

Zoo Děčín – Den pro zoologické zahrady

1. května 2024

Na první květnový den připadá nejen Svátek práce, ale slaví se také Den pro zoologické zahrady, který vyhlásila Unie českých a slovenských zoo. Děčínská zoo slaví spolu s ostatní-

mi. Zasoutěžte si na téma zoologické zahrady, záchovné programy a ohrožená zvířata. Pokud navštívíte některou ze zoo, můžete se dozvědět, jak pomáhají při záchraně ohrožených druhů i mimo své brány a spoustu dalšího.

Májové setkání na Hraničním vrchu

1. května 2024 10:00–14:00

Prvomájový výšlap – pěšky i na kole – na rozhlednu Hraniční vrch nad Městem Albrechticemi. 11. ročník oblíbeného prvomájového setkání dětí s rodiči, zamilovaných a dalších kamarádů na rozhledně na Hraničním vrchu nad Městem Albrechtice lze absolvovat individuálně z libovolných míst. Akci pořádá KČT Krnov.

Dagmar Sedláčková

Zdroj: Kudy z nudy

Lidé putovali za vínem. Na akci Ze sklepa do sklepa

V jihomoravských Velkých Bílovicích, největší vinařské obci České republiky, se první dubnový víkend konala tradiční vinařská událost – 17. ročník oblíbené akce Ze sklepa do sklepa.

Během ní měli návštěvníci jedinečnou příležitost ochutnat to nejlepší z úrody místních vinic a navštívit více než 50 vinařských sklepů, kde měli možnost ochutnat širokou škálu vín a poznat práci místních vinařů.

Každý návštěvník byl na začátku přivítán skleničkou, katalogem zúčastněných vinařů s mapou, kapsičkou na krk s logem události a dalšími nezbytnostmi, bez kterých se nešlo obejít. Pro přesuny mezi vinařskými oblastmi mohli návštěvníci dokonce využít zdarma pendlující autobusy.

Tato událost se stala nejen skvělou příležitostí pro milovníky vína, ale také pro ty, kteří chtěli poznat bohatou vinařskou tradici Velkých Bílovic.

Text a foto Dagmar Sedláčková

Pozvánka na Zemědělskou výstavu

Všechny zájemce o zemědělství zveme na Zemědělskou výstavu, která se uskuteční 15. června v Kroměříži-Kotojedech. Jedná se o výstavu regionálního typu se zaměřením a rozsahem na Zlínský kraj. Je realizována jednou za dva roky. Hlavním organizátorem jsou Plemenářské služby a.s. a Okresní agrární komora Kroměříž. Akce je realizována za finanční podpory Ministerstva zemědělství ČR, Zlínského kraje a města Kroměříž.

Cílem výstavy je přiblížit návštěvníkům zemědělský obor, propagovat zemědělství, potravinářství a služby, které jsou s tímto odvětvím spojené.

Jako hlavní bod programu výstavy se připravují přehlídky, hodnocení a bonitace vystavovaných hospodářských zvířat. Na výstavě budou předváděny ty nejlepší kusy mléčných krav od chovatelů ze Zlínského kraje. Jako další bod programu budou probíhat přehlídky chovu prasat, ukázky chovu hovězího skotu. V odpoledním programu si návštěvníci přijdou na své u ukázce práce s koňmi a v koňských skokových soutěžích. Nebude chybět ani výstava drobného hospodářského domácího zvířectva.

Pro odbornou veřejnost a také pro drobné chovatele budou nabízeny služby související s chovem zvířat, krmiva a chovatelské potřeby. Pro milovníky strojů pak bude k vidění i ukázka nejmodernější zemědělské techniky.

Návštěvník v nabídce programu najde i prezentaci, ochutnávky a také prodej regionálních potravinářských podniků.

Výstava bude slavnostně zahájena v 9:00 hod. a pro veřejnost bude otevřena do 17:00 hod.

www.zvkm.cz

ZEMĚDĚLSKÁ VÝSTAVA KROMĚŘÍŽ

sobota

15.6.2024

zahájení v 9:00 hod.

Dopolední program:

- **Přehlídka a hodnocení hospodářských zvířat**
- **Výstava drobných zvířat**
- **Prezentace zemědělské techniky a služeb**

Odpolední program:

- **Moravský teplokrevník – ukázka užití**
- **Ukázky koňských spřežení**
- **Ukázka jízdní policie**
- **Přirozená komunikace s koněm**
- **Westernová show**
- **Ukázka žáků Střední školy hotelové a služeb, Kroměříž**
- **Kynologická ukázka**

PĚVECKÉ VYSTOUPENÍ SOUBORU MORAVAN
TOMBOLA

VSTUP ZDARMA

Areál NAVOS a.s. KROMĚŘÍŽ – Kotojedy

Pořadatelé:

Sponzoři:

Partneři akce:

AKCE JE REALIZOVÁNA ZA FINANČNÍ PODPORY MINISTERSTVA
ZEMĚDĚLSTVÍ, ZLÍNSKÉHO KRAJE A MĚSTA KROMĚŘÍŽE
A POD ZÁŠTITOU HEJTMANA ZLÍNSKÉHO KRAJE.

www.zvkm.cz

Chřest, medvědí česnek i libeček. Začátkem dubna odstartovali farmáři samosběry

Díky teplému počasí zhruba o měsíc dřív začala na jižní Moravě sezóna chřestu. První zelené výhonky ochutnávali gurmáni už od začátku dubna.

Plný sběr se rozběhl na poli na Znojemsku vzápětí. Delikátní pochoutku tam pěstuje rodina Bártových v Hrabeticích. Na slavnosti chřestu mohou lidé zavítat do Ivančic na Brněnsku v květnu.

Zájemci mohou také využít samosběr. Ten nabízejí Farmáři ze Žerotíc, kilogram chřestu vyjde sběrače na 150 Kč. „Nabízíme také samosběr medvědího česneku, pažitky, křenu nebo libečku. Nůž si lidé mají vzít s sebou“ napsala na sociálních sítích Dagmar Komenková. Samosběry plánují farmáři umožnit zájemcům 3krát za týden.

Za svazek medvědího česneku, libečku nebo pažitky zájemci zaplatí 10 Kč, za křen dají 100 Kč za kilogram a koupit si mohou také med po 150 Kč za litrovou sklenici.

Chřest pěstují ve velkém v Hrabeticích na Znojemsku. Sezóna přišla díky teplému počasí o měsíc dřív. Chřest z Hrabetic koupí lidé na Zelném trhu v Brně nebo obyvatelé ze Znojma či blízkého okolí v prodejně Farmy u Tří dubů.

Oslavovat oblíbenou zeleninu mohou lidé přijít v květnu na Slavnosti chřestu do Ivančic. Konají se od 17. do 19. května.

Dagmar Sedláčková

Stezka Hroznové kozy je odemčena. Provázel ji košť vína i degustační zastávky ve vinici

Slunečnou a na začátek dubna nezvykle teplou sobotu si lidé z Vrbovce na Znojemsku i okolí užili společně v přírodě a s vínem. Konalo se tam totiž Odemykání stezky Hroznové kozy.

Den zasvěcený vínu začal koštěm, následovalo vyhlášení nejlepších vín. Ve 2 hodiny odpoledne vyšel průvod v doprovodu mužáckého sboru na 5 km dlouhou trasu. Vedla vinicemi i sklepení uličkou. „Na každém zastavení naučené stezky byla pro účastníky připravená ochutnávka vín,“ přiblížili pořadatelé.

Putování skončilo vynesemím Hroznové kozy ze sklepa do vinohradu. Akci završilo posezení u cimbálu na návsi.

Spolek přátel Hroznové kozy slaví letos 20 let. Vinařské tradice v jeho režii se postupně dostaly do povědomí obyvatel regionu a staly se pevnou součástí kulturního kalendáře.

U zrodu spolku stál učitel a písmák Jiří Svoboda. Při sběru informací do knihy znojemských pověstí narazil na zmínku o kozi tradici. Jeho přátele a kamarády Hroznová koza a její rodina zaujala a snad z recese, nebo i vážně, vznikl spolek.

Dagmar Sedláčková

FOTOREPORTÁŽ:

Pernštejnské rybníky, pozůstatek doby Pernštejnů

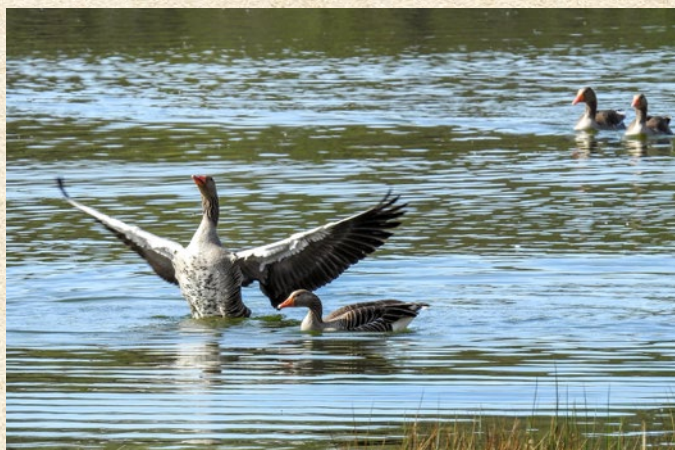
Takzvaná Pernštejnská rybníční soustava není ve veřejnosti zdaleka tak známá, jako jihočeská Zlatá stoka a rybníční soustava na jihu Čech. Také proto, že z původní plochy rybníků zbývá v současné době již jen zhruba desetina.

Připomínkou někdejší soustavy je Naučná stezka Pernštejnské rybníky

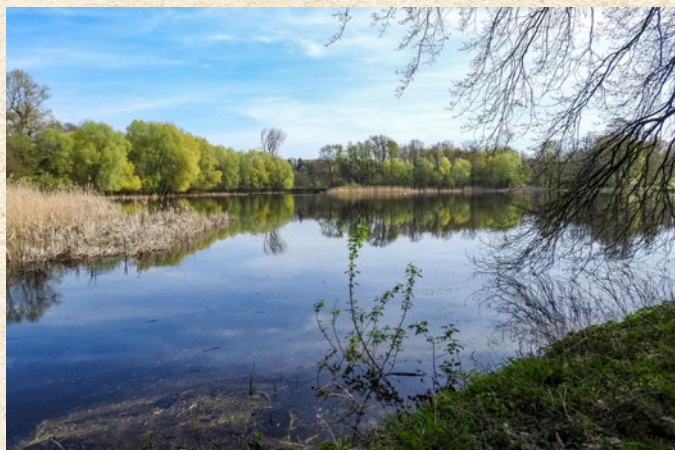
Návštěva v jarních měsících skýtá možnost pozorování vodních ptáků

Setkat se zde můžeme s množstvím druhů

Nenáročná procházka poskytuje mnoho atraktivních výhledů

Lokalita se nachází v blízkosti známého Bohdanečského rybníka

Stezka je osazena několika informačními tabulemi
Redakce Agrobaze

Zmätky z kampane 2023 sa prenášajú a časť žiadateľov čakajú zmeny LPIS aj počas podávania nových žiadostí

Poľnohospodári okrem nezrovnalostí za predchádzajúce roky mali v uplynulých týždňoch doručované aj podozrenia na porušenie podmienok v kampani v roku 2023. Chýb v žiadostiach majú roľníci oproti iným rokom veľa. Dôvod? To, čo bolo v čase podávania žiadostí v kampani 2023 často nejasné alebo vo forme prísľubov, sa stalo o niekoľko mesiacov neskôr pri kontrolách Pôdohospodárskou platobnou agentúrou zrejmé a predmetom sankcií.

„V novom programovom období sa zásadne zmenili podmienky. Farmár v minulosti spĺňal greening a diverzifikáciu plodín. To bolo rozhodujúce. Dnes sú tých podmienok desiatky a v každej podmienke je výnimka a vo výnimke ďalšia,“ zjednodušuje základ problému Lukáš Hríbik zo spoločnosti Agroevidencia, ktorá pripravuje pre poľnohospodárov žiadosti o podporu. Hríbik poukazuje na to, že najväčšie komplikácie priniesla národná legislatíva k ekoschémam. Podmienky boli voči poľnohospodárom komunikované neskoro. Často bol rozdiel v tom, čo sa na stretnutiach s vedením agrozozoru či PPA prisľúbilo, a v tom, čo sa objavilo v nariadeniach. Poľnohospodári poukazujú aj na to, že ani kontrola žiadostí nemusela prebehnúť na základe schválených nariadení.

„To vo všetkých subjektoch, ktorým prišlo približne 4 tisíc nezrovnalostí, ktoré sú podobného charakteru, sú hlupáci? Hlupáci, ktorí rovnako počúvali na školeniach a v dobrej viere zakladali porasty, biopásky, úhory?“ uvádza v ankete pre odberateľov článkov z portálu poľnoinfo.sk Igor Jakubička, predseda PD Devio z okresu Nitra.

Systém je viac komplikovaný

Podľa výsledkov prieskumu portálu poľnoinfo.sk, PPA oznámila v posledných rokoch nezrovnalostí 53 percentám respondentov. Najviac nezrovnalostí sa pritom týka práve kampane v roku 2023, kde dostala oznámenie viac ako polovica subjektov, ktorým platobná agentúra v posledných rokoch oznámila nezrovnalost.

„V minulosti, keď bola poľnohospodárovi doručená nezrovnalosť, tak s najväčšou pravdepodobnosťou pochybil on alebo jeho sused. S minuloročným nábehom na nové programové obdobie je systém viac komplikovaný. Po iné roky systém GSAA odchytil časť chýb už pri vstupe údajov. V roku 2023 to tak nebolo, a tak je napríklad nezrovnalosťou aj jednoduchý preklep pri delení pôdneho bloku,“ vysvetľuje Stanislav Klimo, konateľ spoločnosti Aurus, ktorá poskytuje softvérové

riešenia a poradenstvo pre poľnohospodárov vrátane prípravy žiadosti o podpory.

„V polovici marca 2024 sme dostali oznámenie, že v našej žiadosti sú nezrovnalosti, konkrétne nesprávne číslovanie parciel s výslovnými plodinami. Pritom sme použili rovnaké číslovanie, ako používame v žiadostiach od roku 2019,“ informuje nás Martin Gonos zo spoločnosti JGS Agro, ktorá hospodári v okrese Nové Zámky.

Najväčšie chyby

Každý subjekt sa musí k daným nezrovnalostiam vyjadriť. Buď prizná chybu a súhlasí s výkonom platobnej agentúry, alebo nesúhlasí. Vtedy napíše svoj postoj k danej nezrovnalosti a argumentačne sa ju snaží obhájiť. V kontexte kampane 2023, ktorá sa šila horúcou ihlou, je to ťažké. „Hospodárime na výmere 4500 hektárov a nezrovnalosti na výmere 250 hektárov sa týkali údajne nesprávneho predelenia častí parciel, čím sme podľa PPA nezabezpečili maximálnu výmeru parcely 50 hektárov. Ako dôvod uvádzajú, že úhor s porastom sa nepovažuje ako predeľovač. Jediným predeľovačom má byť len biopás, čo je ale v rozpore s metodickým usmernením nariadenia č. 436,“ hovorí Igor Jakubička.

Najväčšou chybou podľa zástupcu Aurusu v kampani 2023 bolo nesprávne označenie poradového čísla užívanej výmery, keď bola plocha označená odlišným poradovým číslom napriek tomu, že ide o súvislú plochu rovnakej kultúry. „To je presne to, čo systém po iné roky kontroloval, ale v roku 2023 prešla táto chyba cez vstup do systému GSAA,“ hovorí Stanislav Klimo. Problémy spôsobili aj ekoschémy, a to nedodržanie maximálnej povolenej výmery 50, respektíve 20 hektárov.

Opäť na poslednú chvíľu

Bezproblémová nebude pravdepodobne ani kampan v tomto roku. Metodickú príručku pre podávanie žiadostí v kampani 2024 spolu s výzvou zverejnila platobná agentúra 12. 4. 2024.

„PPA vo výzve zverejnila oznámenie, podľa ktorého nestihla spracovať v aktualizácii LPIS 2024 časť územia s výmerou 163.500 hektárov, čo bude spracované až koncom apríla alebo začiatkom mája. Z toho vyplýva, že čas na spracovanie žiadostí sa skráti na 1-2 týždne a keďže LPIS má vplyv na povinnosti ekoschém, tak niektorí žiadatelia sa dozvedia, že sa im zmenili povinnosti po termíne na plnenie ekoschém,“ informoval Lukáš Hríbik.

Častá aktualizácia LPIS spôsobuje poľnohospodárom problémy už roky. Tým najväčším je zmena pravidiel počas hry. Vysiate polia sa zrazu musia prispôbovať mapám zverejneným v počítači a ak sa tak nestane, žiadateľom nesedia výmery či umiestnenia biopásov.

Tolerancia

Mnohí čitatelia nás v ankete informujú, že nezrovnalosti v ich prípade dosiahli len niekoľko metrov štvorcových a to im blokuje priame platby. „Nezrovnalosť sa dotýka 0,018 hektára. Hospodárime na výmere 80 hektárov,“ Pavol Hidegheti zo spoločnosti Silpharm z okresu Dunajská Streda. Podobnú nezrovnalosť v súvislosti s opeľovačkami má Dušan Veselko, ktorý hospodári na výmere asi 500 hektárov pôdy. Nezrovnalosť dosiahla podľa jeho vyjadrenia 0,0037 hektára vyčleneného pre opeľovače, čo je 37 metrov štvorcových. „To, že PPA upozorní na nezrovnalosť v takejto výmere, je v poriadku, ale určite nemá z toho vyplývať žiadna sankcia,“ myslí si Stanislav Klimo.

PPA od pondelka nabieha do režimu, keď začína administrovať dve kampane. Stále len čiastočne vyplatený rok 2023 a zároveň prijíma žiadosti za rok 2024. Z uvedeného je zrejmé, že ani opakované uistenia, že platby budú vyplatené do konca júna, nemusia byť pravdivé a opäť môžu dostať platobnú agentúru pod drobnohľad Európskej komisie.

Juraj Huba, poľnoinfo.sk

Virové mozaiky hrachu

Hrách setý je významnou zemědělskou plodinou pěstovanou na území ČR po staletí především pro potravinářské účely, ale také pro výkrm hospodářských zvířat a jako mezplodina s příznivým vlivem na kvalitu půdní struktury a pro schopnost bobovitých rostlin pomocí hlízkových bakterií vázat vzdušný dusík.

Rostlina hrachu s příznaky virové mozaiky

Výzkumný ústav rostlinné výroby

Hrách setý je napadán řadou chorob a škůdců. K virovým chorobám patří především mozaiky, které jsou způsobovány různými druhy virů: virus výrůstkové mozaiky hrachu (Pea enation mosaic virus, PEMV), virus žluté mozaiky fazolu (Bean yellow mosaic virus, BYMV), virus obecné mozaiky fazolu (Bean common mosaic virus, BCMV) a virus semenem přenosné mozaiky hrachu (Pea seed-borne mosaic virus, PSBMV).

Jmenované viry jsou nejčastěji přenášeny mšicemi, některé i semeny (BCMV, PSBMV).

Jejich rezervoárem bývají vytrvalé bobovité plodiny, např. vojtěška, a přezimující plevelné rostliny. Tyto viry způsobují mozaiku listů (nepravidelná střídavá světlejší a tmavší místa na listové ploše), jejich krabatění, deformace, svinování, zpožďování růstu a vývoje rostlin, omezení plodnosti, deformace a špatný vývin lusků, barevné změny na semenech. To vše vede k významným ztrátám na výnosu plodiny. Jedna rostlina může hostit i více virů zároveň.

Virus výrůstkové mozaiky hrachu (PEMV) napadá bobovité plodiny a způsobuje u nich mozaiku listů, světlé skvrny, zmenšení listové plochy, zkrácení internodií, zmnožení vedlejších výhonů, zmlazování rostlin a drobné výrůstky (enace) zejména na spodní straně listů a na plodech, které bývají různě deformované.

**S ohledem
na změny klimatu je
šlechtění významná
a efektivní ochrana před
chorobami a škůdci.**

Ztráty na výnosech citlivých odrůd mohou dosáhnout až 50 %.

Virus je přenášen persistentním způsobem mšicemi, zejména kyjatkou hrachovou a mšicí broskvoňovou, s účinnou dobou sání od 15 min. (nymfy) do 2 hod. (dospělci) s latentní dobou 10 hod. a následnou dobou postačující k pře-

nosu pouze 1 min. sání. Virus se v mšicích dále množí ani se nepřenáší na potomstvo.

Na rozdíl od ostatních příbuzných virů je PEMV možné přenášet i mechanicky. Opakovaným mechanickým přenosem však může virus ztratit schopnost přenosu pomocí mšic.

Virus PEMV se skládá ze dvou různých virů (PEMV-1 a PEMV-2), které působí ve vzájemné synergii. PEMV-1 patří do čeledi Solemoviridae, rodu Enamovirus. Tvoří izometrické částice o velikosti 28 nm obsahující jednovláknovou RNA. PEMV-2 je řazen do čeledi Tombusviridae, rodu Umbravirus. Netvoří částice, jeho nukleová kyselina se přidružuje k pomocnému viru, což je v tomto případě PEMV-1.

Viry obecné (BCMV) a žluté (BYMV) mozaiky fazolu a virus semenem přenosné mozaiky hrachu (PSBMV) jsou zástupci rodu Potyvirus, kam je řazena velká část rostlinných virů. Způsobují také mozaiku listů převážně bobovitých rostlin a jsou přenášeny mšicemi neperzistentně na povrchu styletů. Virus semenem přenosné mozaiky hrachu (PSBMV) vytváří typickou kresbu na semenech a způsobuje svinování listů.

V červnu roku 2023 proběhl monitoring výskytu virů hrachu v severozápadní části Středočeského a na jižní části Severočeského kraje. Z osmi lokalit byly odebrány vzorky rostlin hrachu s příznaky virové choroby. Pomocí imunoenzymetického testu DAS-ELISA byla prokázána přítomnost viru PEMV na všech sledovaných lokalitách, BCMV na 75 % polí a BYMV na 37,5 % stanovišť. Na třech locali-

Detail lusku

tách byl prokázán výskyt všech tří virů zároveň. Výskyt viru PSBMV nebyl dosud testován, neboť na listech ani na semenech nebyly pozorovány typické příznaky choroby.

Možnosti ochrany porostu hrachu před napadením zmíněnými virózy jsou omezené. Je důležité používat certifikované osivo otestované na přítomnost virů přenosných semenem a využívat odolné rezistentní odrůdy. Dbát na důslednou likvidaci plevelných rostlin před setím a izolační vzdálenost od botanicky příbuzných plodin. Omezovat výskyt mšic zejména v mladém porostu. Přes všechna

zmiňovaná opatření není možné výskytu virů na poli zcela zabránit.

*Autoři: Ing. Jana Brožová, Ph.D., Ing. Petr Komínek, Ph.D., Ing. Marcela Komínková
Pracoviště: Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i., Tým ekologie, diagnostiky a genetických zdrojů zemědělsky významných virů, hub a fytoplazem*

Autor fotografií: Ing. Jana Brožová, Ph.D.

Výzkum virů zeleniny je financován z institucionální podpory, č.r. MZE-RO0423.

Listy hrachu s příznaky virové mozaiky

Realita používání antibiotik u zvířat v evropské unii

Nezřídka se setkáváme s informací, že „zvířata spotřebují 70 % všech antibiotik“. Jedná se o velmi šokující údaj, který bývá uváděn poměrně často. Co to ale přesně znamená a je to vůbec pravda?

Výpočty provedené před mnoha lety používají k získání tohoto údaje hrubou tonáž léčiv. V rámci současného poznání už je ale tato praxe považována za nevhodný způsob porovnávání používání antibiotik u lidí a zvířat. Pokud se místo toho podíváme na realističtější výpočet korigovaný na biomasu populace, zjistíme, že podle nejnovějších dostupných údajů je spotřeba antibiotik u hospodářských zvířat nižší než u lidí v zemích EU.

Síla použitých antibiotik a biomasa pacienta

Hrubá tonáž jako měřítko nezohledňuje dva velmi důležité faktory: účinnost, antibiotika a biomasu. Novější antibiotika, která se v humánní medicíně používají častěji, jsou účinnější, a proto vyžadují nižší dávku než starší antibiotika běžně používaná ve veterinární medicíně. Jinými slovy, jedna terapeutická dávka novějších antibiotik běžně používaných v humánní medicíně váží méně než ekvivalentní „terapeutická dávka“ starších antibiotik běžně používaných ve veterinární medicíně.

Dávka antibiotika se navíc vypočítává na základě tělesné hmotnosti pacienta. Proto

by dojnice o hmotnosti 650 kg potřebovala mnohem větší dávku než člověk o hmotnosti 80 kg. Svou roli hraje také počet zvířat. Například kuřat, ačkoliv váží mnohem méně, je na objem hmoty mnohem více. Jen v Evropské unii se ročně vyprodukuje miliardy kuřat určených ke spotřebě. Z tohoto důvodu je měření korigující počet obyvatel a tělesnou hmotnost, například miligramy antibiotika na kilogram tělesné hmotnosti (mg/kg tělesné hmotnosti) nebo mg/PCU (populační korekční jednotka), které používá EMA (Evropská agentura pro léčivé přípravky), lepším měřením použitého množství.

Méně antibiotik pro zvířata určená k produkci potravin než pro lidskou populaci

Evropský úřad pro bezpečnost potravin (EFSA), Evropská agentura pro léčivé přípravky (EMA) a Evropské středisko pro prevenci a kontrolu nemocí (ECDC) nedávno zveřejnily svou zprávu o integrované analýze údajů o spotřebě antimikrobiálních látek a rezistenci bakterií u lidí a zvířat určených k produkci potravin v Evropě za období 2019–2021. Odborníci z uvedených tří agentur ve zprávě uvádějí, že v letech

2014–2021 se průměrná celková spotřeba antimikrobiálních látek v mg na kg zvířat určených k produkci potravin snížila o 44 %, zatímco u lidí zůstala relativně stabilní. Ze zprávy vyplývá, že spotřeba antibiotik v EU je již řadu let vyšší u lidí než u zvířat.

Výrazný pokles používání antibiotik u zvířat určených k produkci potravin naznačuje, že opatření přijatá na úrovni jednotlivých zemí s cílem snížit potřebu používání antibiotik se ukazují jako účinná.

Ze zprávy rovněž vyplývá, že u zvířat určených k produkci potravin bylo v období 2014–2021 zaznamenáno statisticky významné snížení spotřeby cefalosporinů 3. a 4. generace, chinolonů, polymyxinů, aminopenicilinů a tetracyklinů nejméně v jedné čtvrtině analyzovaných zemí. To je pozitivní vývoj v rámci programu One Health, protože polymyxiny se často používají v nemocnicích k léčbě pacientů infikovaných multirezistentními bakteriemi a cefalosporiny 3. a 4. generace a chinolony jsou rovněž na seznamu priorit EMA pro lidské zdraví.

Masivní snížení používání veterinárních antimikrobiálních látek

V listopadu 2023 EMA oznámila, že v letech 2011–2022 došlo k poklesu veterinárních antimikrobiálních látek o 53 %. Podle zprávy European Surveillance of Veterinary Antimicrobial Consumption (ESVAC) z roku 2022 činil souhrnný prodej za 27 členských států EU 84,8 mg/PCU, což odpovídá snížení o 33,5 mg/PCU (28,3 %) ve srovnání s referenční hodnotou z roku 2018. To znamená, že členské státy již dosáhly významného pokroku směrem k cíli snížení stanovenému v rámci Strategie Farm to Fork pro rok 2030 (50 %).

Evropa není v omezování používání antibiotik u zvířat sama. Výroční zpráva Světové organizace pro zdraví zvířat (WOAH) o antimikrobiálních látkách určených k použití u zvířat za rok 2023 potvrzuje, že celosvětové používání antimikrobiálních látek zvířat v letech 2017–2019 kleslo o 13 %.

Více informací zaměřených na význam živočišné produkce a chov hospodářských zvířat naleznete na stránkách faktoomase.cz.

Co TECHAGRO přineslo našim zemědělcům

Ve dnech 7.–11. dubna 2024 se po několikaleté pauze konal mezinárodní veletrh zemědělské techniky TECHAGRO. Jaké zajímavosti a novinky si návštěvníci z veletrhu mohli odnést?

Precizní a chytré zemědělství jako budoucnost pro české farmáře

V rámci veletrhu byla tentokrát velká pozornost věnována budoucnosti českého zemědělství. Celý jeden pavilon výstaviště nabídl prezentaci technologií a principů těchto moderních trendů v zemědělství, které si tak mohli návštěvníci prohlédnout na vlastní oči. Součástí byla i série několika přednášek, které se v jednotlivých dnech těmto tématům věnovaly.

A protože praktické ukázky a příklady vždy vítězí nad teorií, jsme rádi, že jsme mohli být jako partneři součástí expozice firem, které svými službami podporují růst českého zemědělství – společnosti RENOMIA (oddělení AGRO), GRANTEX dotace a Agdata. Právě naši kolegové z Agdata na místě návštěvníkům našeho stánku v pavilonu G představili praktické ukázky aplikace jejich systémů pro precizní zemědělství u svých klientů a reálných přínosů, které jim využívání technologií precizního zemědělství dennodenně přináší.

Stánek RENOMIA AGRO, GRANTEX dotace a Agdata na veletrhu TECHAGRO 2024

Změny klimatu jako další výzva pro české zemědělství

V rámci druhého dne konání veletrhu proběhla na výstavišti odborná konference s názvem Klimatická změna a zemědělství se sérií odborných přednášek, které se věnovaly dopadům klimatických změn na zemědělství, jejich eliminaci, ale například i vlivům na bezpečnost potravin.

Nejmodernější technika a více peněz pro české zemědělce

Snad tou nejdůležitější součástí celého veletrhu byla přehlídka nepřehledného množství nejen zemědělské techniky. Návštěvníci si mohli prohlédnout nové nabývané stroje a vybavení určené pro každodenní práci v rostlinné a živočišné výrobě, ale i například v lesnictví.

Dobrou zprávu pak přinesl ministr zemědělství Marek Výborný, který v rámci svého vystoupení na 33. sněmu Agrární komory České republiky zemědělcům přislíbil, že ještě v letošním roce Ministerstvo zemědělství ČR zajistí dodatečných 2,5 mld. Kč na investice do zemědělského podnikání.

Čeští zemědělci tak už tento podzim (v říjnu 2024) budou moci s větší šancí získat dotační

33. sněm Agrární komory České republiky

podporu až 50 % na pořízení nové techniky, vybavení, ale i například zázemí pro svou podnikatelskou činnost v rostlinné i živočišné výrobě. V kontextu současné situace českých zemědělců jsou to alespoň nějaké pozitivní zprávy.

S kolegy z GRANTEX dotace jsme připraveni všem zájemcům o tuto podporu pomoci na ni dosáhnout.

Ondřej Horčíčka, managing partner
GRANTEX dotace

Podniková prodejna Výzkumného a šlechtitelského ústavu ovocnářského Holovousy podporuje výzkum

Samozřejmě se jedná o vlastní ovoce i ovocné výrobky českých ovocnářů. Svoji činností tak podporuje i vlastní výzkumnou činnost. Na první pohled by se mohlo zdát, že to má logiku. Bohužel u některých výzkumných ústavů to tak nefunguje. Jejich výzkumné práce končí registrací nové odrůdy. Dále již o nové odrůdě nikdo nic neví.

Toto ovšem neplatí pro „ovocnářský výzkumák“. Jeho předností je, že se výzkumně a komplexně zabývá českým ovocem. U založení podnikové prodejny a jejího provozu od počátku až do současnosti stojí Ing. Tomáš Zmeškal, jednatel VŠÚO Holovousy, který o prodejně a prodeji ovoce ví nejvíce.

Kdy podniková prodejna v areálu VŠÚO vznikla?

Specializovaná podniková prodejna vznikla až v roce 2016. Tenkrát jsme začínali pouze s prodejem jablek a výrobků z nich. I proto jsme si nechali z našich jablek vyrábět mošty, ovocné pálenky. To byl základní sortiment. Postupně jsme sortiment rozšiřovali o všechno, co pochází z ovoce. V současné době

sortiment tvoří 460 položek s tím, že se stále rozšiřuje.

Jak si vybíráte další dodavatele?

Výrobky, které prodáváme, jsou výlučně od českých firem, které zpracovávají české ovoce. Dnes již jsme v situaci, že výrobci sami nám nabízejí své zboží nebo si je vyhledáváme na internetu.

Jaký je podíl čerstvého ovoce k ostatnímu zboží?

Požadovaný podíl lze určit pouze tržbami. V roce 2024 tržby za čerstvé ovoce poprvé překročily částku 6 mil. Kč. Celkový roční obrat podnikové prodejny činil přibližně 12 mil. Kč. Kategorie čerstvého vlastního ovoce začíná

jahodami a pokračuje rybíz, angrešty, malinami, ostružinami, meruňkami, švestkami, jablky a hruškami. Vlastní ovoce představuje 50 % celkového obratu. Kromě toho prodáváme i ovocné stromky, očka, rouby, včelíny a ovocnářské knihy. Zákazníky lákáme hlavně kvalitní produkcí. Žádné jiné propagační akce neděláme. Když nás někdy někdo přemluví, tak se jednou ročně zúčastníme nějaké ovocné přehlídky pro veřejnost. Sami však něco takového nevyhledáváme. Na druhou stranu se musím pochlubit tím, že k nám jezdí hlavně pro jablka lidé z celé republiky. Vzdálenost pro ně není problémem. Kromě šířky sortimentu je pro všechny návštěvníky naší velkou předností i rozsáhlé parkoviště a nakládací rampa přímo u prodejny.

Kdo jsou Vašimi dalšími dodavateli?

K největším našim dodavatelům ovocných výrobků patří ovocnářská firma Zemcheba s.r.o., Chelčice a také Agnes Zelená Bohdaneč (mošty a ovocné pálenky z našeho ovoce).

Jaké odrůdy jablek a hrušek nabízíte?

Nabízíme vše, co bylo v ústavu vyšlechtěno jak v jádrovinách, tak i peckovinách. Ke komerčním odrůdám jablek patří Golden Delicious, Gala, Braeburn, Jonagold. Sezónu otvíráme ranými odrůdami – střížovickou odrůdou Alegro a holovouskou Julií a Juditou. Tradičně silné zastoupení mají naše odrůdy třešní (Adélka, Helga, Kasandra, Christiana, Tamara, Irena a další). Očekáváme i první sklizeň z nově vysázeného broskvoňového sadu. Na rozdíl od jiných ovocnářů zde nekácíme, ale vysazujeme nové sady. Z hlediska vlastního skladování jednotlivých odrůd s tím máme menší starosti, naopak zákazníci tento široký sortiment vlastních odrůd oceňují a ten je sem láká.

Vlastní ovoce zavážíte i dalším prodejnám v okolí?

Zásobování čtyř prodejen zeleniny a ovoce v blízkém okolí našimi výrobky se věnují naši zaměstnanci. Kromě těchto prodejen dodáváme naše zboží do škol, nemocnic a sociálních ústavů. Tuto činnost chlapi zvládají ráno, potom se vracejí ke své práci v dílně. K rozvozu slouží dvě velké dodávky.

Kolik lidí celkem se věnuje obchodu?

Nejen obchodu. Dvě kolegyně se standardně věnují prodeji, skladování i vyhledávání nových prodejních příležitostí. V roce 2016 byla tržba za celý, tehdy prodaný sortiment 4,5 mil. Kč. V roce 2024 činila 12 mil. Kč. Není důležité, aby rostly tržby v prodejně, důležitější je nárůst uvnitř firmy. To znamená stále vyhledávat nové obchodní příležitosti! Nyní jsme například investovali velké peníze do laboratorního vybavení za účelem možnosti analýz ovoce a zeleniny na obsah reziduí pesticidů.

Jakým způsobem a zda vůbec vzděláváte zákazníky?

Ano, děje se tak, zvláště při prodeji stromků. Velmi často odpovídáme na otázky ohledně výsadby, pěstování, ošetřování i řezu stromků. Mnoho dotazů zákazníků se týká odrůdové chuti plodů a skladování ovoce. Takové rady a doporučení jsou naší přidanou hodnotou prodeje.

Kdy jsou prodeje Vašeho ovoce největší?

Při prodeji našeho sortimentu se časové prodejní rozdíly pomalu stírají. Pokud jde o jednodenní prodeje nejvyšších hodnot, dosahují při Slavnostech Holovouského malináče. Ten den dosahujeme rekordního objemu prodeje, přibližně za 350 000 Kč. Co se týká sezóny, největší

Prodávачky Pavla Prokešová a Renata Štěrbová

tržby jsou při prodeji nejdražšího ovoce, to znamená jahod a meruněk. Sklízíme přibližně 20t meruněk. Největší prodeje stromků představují peckoviny, konkrétně třešně a slivoně. Za rok jich prodáme přibližně 8 000, a to

prostokořenných i kontejnerovaných. Je to výsledek toho, že ústav je světově uznávaným šlechtitelem třešní. Ty největší a nejchutnější pocházejí z naší produkce.

Skladování ovoce v řízené atmosféře je náročné na elektrickou energii. Promítl se nárůst její ceny také do prodejní ceny celého Vašeho sortimentu?

Samozřejmě, tento výrazný vliv nelze obejít a musíme ho promítnout do ceny našich výrobků. Kilogram jablek prodáváme za 28 Kč, což je méně než v řadě supermarketů. Pomáháme si ale vlastní fotovoltaickou elektrárnou. Solární panely jsou rozmístěné na všech střechách ústavu. Celková spotřeba celého ústavu je 600 MW za rok. Polovinu spotřeby si ale vyrobíme sami.

Text a foto Ing. Michal Vokřál, CSc.

Podívej se do pole i v roce 2024

Překvapuje vás, jak veřejnost vnímá současné zemědělství? Setkáváte se s mnohdy nepříjemnými komentáři na téma ochrany rostlin? Nenechávejte to na jiných a pojďme společně lidem pomoci porozumět a pochopit, proč je rostliny nutno chránit.

zajištění dostatku kvalitních a bezpečných potravin.

Jak postupovat

Podle vlastního uvážení a možností si určete pokusnou plochu (např. 10 × 10 m), která je součástí běžné produkční plochy a nachází se v místě, kde se ve větší míře pohybuje

Cílem projektu Podívej se do pole je přiblížit široké veřejnosti realitu zemědělské praxe a vysvětlit důvody a přínosy ochrany rostlin při

veřejnost, například cyklostezky, pěší stezky, v blízkosti velkých měst atp. A po celou dobu vegetace na tuto plochu neaplikujte žádný přípravek na ochranu rostlin.

My pro vás zajistíme:

- dodáme vám cedule k označení pokusných ploch, které budou upraveny dle plodiny, kterou na daném místě pěstujete, na ceduli bude umístěn QR kód, jehož prostřednictvím se zájemci dostanou na webové stránky CropLife ČR, kde budou umístěny informace o pěstování, škůdcích, chorobách a ochraně jednotlivých plodin,
- projekt budeme podporovat komunikací na Facebooku a Instagramu v podobě reportáží, rozhovorů s účastníky, fotografií z vybraných lokalit atp.,
- v případě zájmu novinářů či neziskových organizací vám pomůžeme s komunikací.

Přihlásit se můžete jedním z těchto způsobů:

- prostřednictvím obchodních zástupců členských firem CropLife ČR,
- prostřednictvím formuláře na stránkách www.croplifeczech.com/podivej-se-do-pole-o-projektu,
- e-mailem na darina.zemanova@croplifeczech.com,
- telefonicky 737 608 706, Darina Zemanová.

Pokusme se odstranit předsudky a začít dialog se spotřebiteli o tom, že ochrana rostlin je pro zajištění dostatku kvalitních a bezpečných potravin důležitá. Neboť lépe je jednou vidět než stokrát slyšet.

Soběstačná a zdravá země

Větrné elektrárny Věžnice

Aby naše země byla silná a soběstačná,
aby naše krajina byla rok od roku čistší.
Proto rozvíjíme jaderné a obnovitelné zdroje
a zrychlujeme přechod k bezemisní energetice.
Proto jsme tu s vámi.

Jsme ČEZ. Jsme Čistá Energie Zítřka.

**ČISTÁ
ENERGIE
ZÍTŘKA**

www.cez.cz

Letošní vývoj počasí představuje nemalá rizika pro rostlinnou produkci

Zatím nikdy v historii ČR nezaznamenaly statistiky tak výrazné zvýšení teplot na našem území, jako tomu bylo a je kontinuálně od počátku letošního roku. I když se přitom po celé jarní období pohybovaly srážkové úhrny v průměrných až nadprůměrných hodnotách, podle dostupných informací to na dostatek vláhy pro hospodářské rostliny v letním období stačit nebude. Vyšší teploty a rychlejší vývoj vegetace totiž vedou k vyššímu výparu a vyšší spotřebě vody rostlinami v období, kdy ji při standardním vývoji počasí tolik nepotřebovaly.

Razantnější nárůst teplot nastal v ČR již v průběhu února. Tento měsíc byl podle dat Českého hydrometeorologického ústavu (ČHMÚ) „mimořádně teplý a srážkově bohatý“. „Jednalo se o vůbec nejteplejší únor zaznamenaný na území ČR v období od roku 1961 s rekordně vysokou odchylkou průměrné měsíční teploty od normálu 1991–2020. Letošní únor byl dokonce teplejší než většina březnů, podle průměrné teploty by se zařadil jako 5. nejteplejší březen. Průměrná měsíční

teplota vzduchu 5,7 °C byla o 6,1 °C vyšší než normál 1991–2020. Měsíční úhrn srážek 57 mm představuje 154 % normálu 1991–2020. Průměrná délka slunečního svitu pro území ČR byla tento měsíc 49,4 hodiny, což činí 63 % normálu,“ uvedl ČHMÚ.

Také březen 2024 s průměrnou měsíční teplotou 10,0 °C byl v Praze-Klementinu teplotně mimořádně nadnormální a byl dokonce nejteplejší ze všech březnů od roku 1775. Jeho

průměrná teplota zhruba odpovídala průměrnému dubnu, mezi 249 dubny od roku 1775 by se umístil v teplejší polovině. „V březnu 2024 byla v Praze-Klementinu průměrná měsíční teplota 10,0 °C, což znamená, že odchylka od normálu 1991–2020 byla +3,7 °C, s touto odchylkou byl březen teplotně mimořádně nadnormální. Odchylka od starého normálu 1961–1990 by byla +4,9 °C, podle tohoto normálu by březen byl rovněž teplotně mimořádně nadnormální. Odchylka od dlouhodobého

průměru 1775–2014 byla +5,8 °C. Březen 2024 se umístil na 1. místě z 250 dosavadních březnů od začátku dostupných měření. Bez zajímavosti však není ani skutečnost, že letošní březen by se mezi 249 dosavadními dubny umístil na 104. až 105. místě, takže by to byl teoreticky běžný duben, dokonce by skončil v teplejší polovině z 249 dosavadních dubnů. Poslední tři dubny (2021, 2022, 2023) byly chladnější než letošní březen,“ konstatoval ČHMÚ.

Ještě razantněji se projeví historicky nejvyšší teploty v ČR v jarních měsících počátkem dubna. V neděli 7. dubna zažila ČR letošní první tropický den, tedy stav, kdy teplota dosáhne alespoň 30 °C. Nejtepleji bylo v Českých Budějovicích-Rožnově, kde meteorologové zaznamenali 30,9 °C. Do letošního roku byl prý prvním prvním tropickým den v roce zaznamenán nejdříve 17. dubna, a to v roce 1934. Tehdy bylo podle ČHMÚ ve Vlašimi, Kutné Hoře a Českém Brodě právě 30 °C.

Vysoké teploty v prvních měsících letošního roku a zejména pokračování tohoto trendu v průběhu dubna bude mít s největší pravděpodobností zásadní dopad na nedostatek vláhy v letních měsících, jak konstatoval opakovaně mimo jiné Miroslav Trnka z Ústavu výzkumu globální změny Akademie věd a šéf projektu Intersucho. Sucha se samozřejmě obávají i praktikující zemědělci, to však není jediný klimatický faktor s možnými negativními vlivy na objem a kvalitu tuzemské zemědělské produkce. Nikdo totiž nedokáže předpovědět, zdali i přes obecně velmi teplé počasí nedorazí na naše území „ledoví muži“, tedy dočasný vpád studeného vzduchu, který se v naší zemi téměř každoročně projevuje. Taková situace hrozí teoreticky až do poloviny příštího měsíce (května) a může mít fatální dopad na letošní úrodu některých druhů ovoce nebo zeleniny. Vzhledem k tomu, v jakém stadiu vývoje jsou letos například ovocné stromy, nejsou přitom potenciální ledoví muži rizikem „jen“ pro meruňky, ale bohužel také pro širší spektrum ovocných stromů – a také samozřejmě i pro vůči mrazům méně odolné druhy zeleniny.

Riziko teplého jara má ostatně již dnes negativní dopady, mimo jiné v míře poškození porostů hospodářských plodin hrabošem polním. Podle šetření Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského (ÚKZÚZ) dosáhla v březnu letošního roku průměrná hustota populací hrabošů 13násobku jarního prahu škodlivosti, hodnot přesahujících 5násobek prahu škodlivosti dosáhly přitom všechny kraje vyjma kraje Karlovarského a Vysočiny.

V březnu provedli inspektoři ÚKZÚZ dvě třetiny pozorování v ozimých a krmných plodinách setých v minulém roce, kde dosahovaly průměrné hodnoty 8,5násobku jarního prahu

škodlivosti, který platí od 1. března. Třetina pozorování pak proběhla ve starších víceletých kulturách, především v porostech krmných plodin a trvalých travních porostů. V nich byl zjištěn průměrný počet populací odpovídající dokonce 23násobku jarního prahu škodlivosti. ÚKZÚZ upozorňuje, že tyto hodnoty představují extrémní ohrožení pro krmné plodiny a ve výsledku mohou negativně zasáhnout do bilance krmiv podniků s živočišnou produkcí. Přestože tak došlo v ČR na řadě lokalit v průběhu zimního období k výraznému poklesu populací hraboše polního, kvůli jarní změně prahu škodlivosti představuje aktuální situace v mnoha oblastech podle ÚKZÚZ „existenciální riziko“.

Dne 8. února 2024 vydal ÚKZÚZ v reakci na předjarní stav hraboše polního nařízení o výjimečném povolení pro omezené a kontrolované použití vyšší dávky přípravků na ochra-

nu rostlin proti hraboši, přičemž účinnost nařízení pro přípravek Stutox II trvá od 8. února 2024 a pro přípravek Ratron GW od 28. února 2024. U obou pak končí 6. června.

Ačkoli se v posledních letech dostávala klimatická rizika a jejich vliv na cenu, kvalitu a objem zemědělské produkce do pozadí, neboť jejich vliv „přebila“ problematika koronaviru a následně válečného konfliktu na Ukrajině, který se mimo jiné promítl do razantního růstu cen nákladů a zejména energií, letos se podle všeho vrátí vliv počasí mezi dominantní faktory, které ovlivní bilanci tuzemského zemědělství v roce 2024. I proto by bylo žádoucí na kumulaci klimatických rizik v ČR veřejnost dopředu upozorňovat a brzdit tak některé příliš optimistické prognózy ohledně nastávajícího období.

Redakce Agrobase

Pestrost naší krajiny dokumentuje celá řada iniciativ pro veřejnost

Ačkoli odstartoval letošní průběh počasí množství turistických aktivit již v průběhu března, za počátek skutečné turistické sezóny je tradičně považován duben, kdy se mimo jiné otevírá řada architektonických památek v podobě zámků a hradů.

Výlety do atraktivních lokalit, ale především „jen“ do přírody přitom představují pro veřejnost téměř ideální možnost, jak se přesvědčit o tom, že pestrost a kvalita naší přírody a krajiny každoročně roste, což se samozřejmě týká i krajiny zemědělské. Situace tedy není ani zdaleka tak špatná, jaký je její obraz v médiích.

Pro pobyt v přírodě, lepší orientaci v ní i vyšší turistický komfort vzniká každoročně celá řada projektů a iniciativ a nejenak tomu je i letos. Jednou z nich je projekt takzvaných „útulen“, realizovaný státním podnikem Lesy České republiky (Lesy ČR) v rámci programu „Lesy pro život“ na dálkových turistických trasách v zemi, a to v odlehlých místech, kde není komerční ubytování, pokud možno na rovinatém terénu a u přírodního zdroje vody. V jedné útulně se přitom mohou vyspat až 4 osoby. Jen letos mají Lesy ČR v plánu

vybudovat 20 takových staveb a některé z nich jsou už v provozu, například ta v lokalitě pod Klínovcem.

Praktickou pomůckou pro turisty je také od letošního roku mobilní aplikace EPU, kterou ve spolupráci s národními parky vyvinula společnost Gatyer společně s IT firmou Algodos pod záštitou Ministerstva životního prostředí s partnerstvím společnosti Veolia. Aplikace je navržena tak, aby uživatelům ukázala i méně známá místa a vedla je k udržitelnému cestování s ohledem na okolní přírodu. V současnosti je možné vybrat si z nabídky více než 170 výletů po celé ČR a další trasy budou nadále přibývat. U každé trasy je uvedena vzdálenost, celkové převýšení, krátký popis a předpokládaná vyčítenost trasy. Výlety v chráněných územích jsou navíc schvalovány správci jednotlivých oblastí, a pokud trasa neprochází místy, kde vysoká návštěvnost ohro-

žuje okolní přírodu, mají štítek overtourism friendly. Aplikace EPU na trasách výletníků upozorní na zajímavá místa, která by jinak mohli minout bez povšimnutí. Mohou v ní také sbírat virtuální druhy rostlin a živočichů, o kterých se formou krátkých zajímavostí dozví řadu informací a ke každému druhu si navíc mohou vyplnit i zábavné kvízy.

Ve spolupráci s českými národními parky a Agenturou ochrany přírody a krajiny (AOPK) aplikace na jednom místě sdružuje aktuální informace národních parků a chráněných krajinných oblastí. Uživatelé jsou tak informováni o aktualitách, pořádaných akcích, uzavírkách či dočasných omezeních. Velkým přínosem pro uživatele jsou chytré notifikace, které informují o vstupu do chráněných území, poskytnou důležité informace o pravidlech chování a vysvětlí důvody případných zákazů či dočasných omezení.

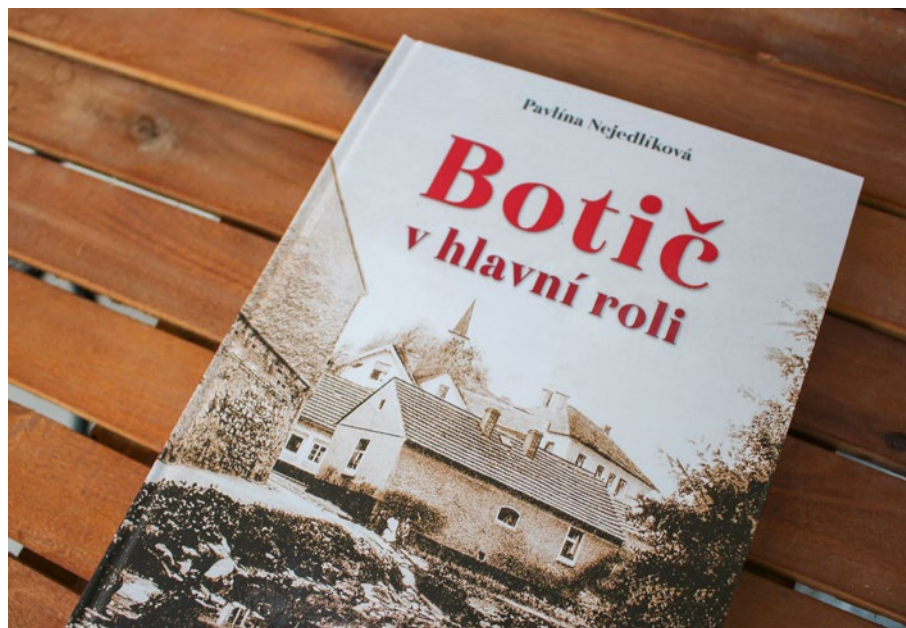

O zajímavých přírodních lokalitách a historii příslušných území také vzniká celá řada publikací. Počátkem letošního roku například vydala při příležitosti 30. výročí vzniku městské části Praha 15 [která vznikla v roce 1994 spojením Hostivaře a Horních Měcholup], uvedená městská část atraktivní knihu s názvem „Botič v hlavní roli“. Botič (správně se má vyslovovat měkce, tedy skutečně „Botič“, a ne „Botyč“), je jedním ze dvou významných potoků tekoucích (nejen) územím hlavního města Prahy a jedním z nejznámějších menších toků v ČR vůbec. Uvedená publikace přitom mapuje celou délku toku, od pramene v lese Okrouhlíku poblíž obce Čenětice až do chvíle, kdy se Botič vlévá do Vltavy, a to mimo jiné prostřednictvím množstvím dobových dokumentů, fotografií a zajímavých lokalit v okolí tohoto potoka. Kolem Botiče sídlili lidé již v době kamenné, doklady o zemědělské činnosti jsou již z doby před 7 000 lety. Historie Botiče je mimo jiné lemována celou řadou povodí a regulacemi toku a publikace tak představuje i konkrétní příklady někdejší protipovodňové prevence.

Vzhledem k tomu, že délka Botiče činí 34,5 km a plocha jeho povodí zaujímá téměř 136 km², mohou se čtenáři při čtení publikace seznámit s poměrně rozsáhlým územím středních Čech a části hlavního města i osobnostmi, které v minulosti na tomto území žily, včetně někdejších rolníků a statkářů. Jistou zajímavostí je, že právě Botič má být onou „vodou hučící po lučinách“, zmiňovanou v textu naší hymny. Autorkou knihy je Pavlína Nejedlíková, která v úvodu ke knize píše: Mým cílem není zahltnit vás informacemi, ale vyvolat ve vás chuť poznávat. Což se podle všeho podařilo.

Jako inspirace pro výlety po celém území naší země lze také využít publikaci „Putování za vodou“, která vyšla v roce 2022 a jejímž autorem a fotografem v jedné osobě je dlouholetý mluvčí společnosti Severomoravské vodovody a kanalizace Ostrava Marek Sibrť. „Putování za vodou je plné dobrodružství, úchvatných a nezapomenutelných zážitků. Proto jsem se rozhodl napsat knihu zhruba 90 výletů s vodní tematikou, během nichž se vydáme po naší zemi. Je vybavena bohatým obrazovým materiálem a QR kódy s trasami výletů,“ uvádí autor, který po řadu let navštěvuje a fotografuje „vodní lokality“ po celé ČR.

Vody a turistiky s ní spojené se týkají také letošní oslavy 90. výročí od napuštění Vranovské přehrady, což byl prvopočátek intenzivního turistického využití oblasti. Destinační společnost Znojmo Region připravila s místními podnikateli i samosprávami řadu akcí, výstav, přednášek a exkurzí do míst, kam se běžně nechodí, od konce května až do října. Právě Vranovská přehrada a okolí je symbolem turismu na Znojemsku. Díky rozlehlé vodní hladině se k ní sjíždějí milovníci vody a vod-

ních sportů, ale jezdí sem i turisté za přírodou a památkami v jejím okolí. Zahájení oslav je naplánované na poslední květnový víkend 25. a 26. 5. 2024. Přednášky se budou týkat historie výstavby vodního díla, zániku obce Bítov a stavby nové stejnojmenné obce a také stavbě dvou důležitých mostů, které se vypínají nad hladinou. Jednu přednášku připravil i Národní park Podyjí.

Výstavy budou připomínat podobu krajiny a vesnic před stavbou, staré fotografie budou doplněné současnými. Na šesti místech budou i takzvané fotografie v terénu, které budou umístěny tak, že od nich bude vidět k přehradě. Lidé si tak budou moci prohlédnout, jak místo vypadalo tehdy a nyní. „Spustíme také soutěž s tzv. Vranovským pasem. Lidé, kteří navštíví alespoň pět akcí či míst spojených s oslavami, dostanou pexeso

se starými i současnými fotografiemi a budou zařazeni do slosování o ceny. Jedna z nich bude i let balónem. Přístupná také budou dvě místa, kam se běžně lidé nepodívají. Jedno- rázově bude možné 26. května po celý den navštívit úpravnu vody ve Štítarech. Nádrž je totiž významným zdrojem pitné vody pro část Znojemska. Druhým místem bude strojovna uvnitř přehradní hráže.

Výše uvedený výčet akcí a tipů na výlety spojených s poznáváním naší přírody je pocho- pitelně jen pomyslným vrcholkem pyramidy iniciativ, o nichž by měla a mohla veřejnost vědět a podle svých možností je využít. Zde zmiňované možnosti přitom patří mezi ty, které nemají zas tak širokou mediální publicitu, ačkoli by si ji jistě zasloužily.

Redakce Agrobaze

Pro lesy můžeme využít i přirozenou obnovu smrku

Přirozená i umělá obnova je kritickou fází růstu lesa, během které může docházet ke ztrátě pestrosti porostní druhové skladby. Česká republika patří v Evropě k zemím s výrazně pozměněnou druhovou skladbou lesů, a to v důsledku intenzivního užívání lesů člověkem. Pro přestavbu našich lesů tak, aby byly pestřejší a odolnější vůči změnám klimatu, můžeme však využít i přirozené obnovy smrku a jeho jedinečných růstových vlastností a schopností přizpůsobit se změnám prostředí.

Přirozená obnova smrku s bukovým kotlíkem v dospělém porostu, archiv VÚLHM

Změna druhové skladby lesů, dlouhodobě uplatňované konvenční pěstební postupy, jež homogenizovaly porostní strukturu, společně s dopady globální změny klimatu byly hlavní příčinou aktuálně doznívajícího velkoplošného rozpadu jehličnatých lesů v ČR. Ten je svým rozsahem dosud zcela bezprecedentní a vyžádal si během osmi let (2015–2022) zpracování více než 163 mil. m³ nahodilé těžby.

Problémem však není smrk ztepilý coby dřevina, ale zastoupení, v jakém byl druhotně, působením člověka, v našich lesích rozšířen a posléze v několika generacích lesa převážně nevhodnými pěstebními technikami pěstován.

Smrk na svá původní stanoviště přirozeně patří a má zde svůj ekologický význam.

Proto může být smrk ztepilý tam, kde je stanoviště odpovídající dřevinou, racionálně navrhován i v cílové druhové skladbě budoucích smíšených lesů, tedy v porostech po přestavbě současných stejnorodých a stejnověkých porostů smrku.

Smrk může být v budoucích porostech dřevinou hlavní, vedlejší a přimíšenou nebo jen vtroušenou, v závislosti na konkrétních stanovištních podmínkách a při zohlednění předpokládaného vývoje dopadů extremity a výkyvů klimatu.

Pro přestavbu našich lesů tak, aby byly pestřejší a odolnější vůči změnám klimatu, můžeme využít i přirozené obnovy smrku a jeho jedinečných růstových vlastností a schopností přizpůsobit se změnám prostředí. Přirozená obnova je během procesů přeměn a přestavb preferovanou formou (pokud je možná). Přeměny a přestavby smrkových porostů je

zpravidla možné realizovat pouze aktivním pěstebním přístupem.

Smrk ztepilý má v našich lesích stále své místo a hlubší poznání jeho růstových vlastností je žádoucí, proto vědci z VÚLHM, v. v. i. zpracovali pro praktické lesníky certifikovanou metodiku „Využití růstové a morfologické aklimace přirozené obnovy smrku ztepilého na různou intenzitu porostního světla pro posílení růstové diferenciace lesních porostů (nejen) ve fázi porostních přestaveb“.

Vědci předkládají v metodice uživatelům ucelený přehled o možnostech využití růstové a morfologické aklimace (reakce, přizpůsobení) přirozené obnovy smrku ztepilého na různou intenzitu porostního světla jako užitečného nástroje pro pěstování lesa, ale i pro uplatnění principů biologické automatizace v obnově a výchově lesa a pro podporu a posílení růstové diferenciace lesních porostů.

Metodika popisuje nové postupy pěstební práce s přirozenou obnovou smrku ztepilého, vycházející z nových poznatků o jejich potřebách a zároveň o potenciálu využití jejich přirozených vlastností pro širokou škálu aklimace k růstu ve velmi variabilních intenzitách porostního světla.

Vědci popisují mechanismy růstové aklimace a morfologické úrovně, na kterých se odehrávají, ale i jejich intenzitu a míru; stejně jako možnosti, kterými je možné tyto poznatky využít při tvorbě pestrých porostních směsí. A to hlavně při kontrole růstové dynamiky této obnovy a zvláště pak při podpoře dřevin, které dosud v porostní druhové skladbě druhotně absentovaly a jsou do ní zpět vnášeny v rámci druhových přeměn porostů dosud stejnorodých a stejnověkých.

Pěstební postupy využívající široké foto-morfologické plasticity přirozené obnovy smrku ztepilého se uplatní především v oblasti přestaveb stejnorodých a stejnověkých porostů s cílem umožnit smrku náležitě odrůstání, ale současně zajistit patřičný růstový předstih ostatním dřevinám, typicky dalším stín snášenlivějším klimaxovým dřevinám, jako je jedle bělokorá a buk lesní.

Je třeba dbát o to, aby se vnášené dřeviny plně uplatnily v budoucích porostech a z dřevinné skladby nebyly růstovou dynamikou smrku vyloučeny či redukovány ve svém zastoupení a aby nebylo omezeno ani jejich budoucí plné uplatnění v hlavní porostní úrovni z pohledu produkčního a z pohledu posílení stability lesa.

Postupy uvedené v metodice jsou využitelné i ve smíšených porostech se zastoupením smrku ztepilého, a to i v porostech s bohatší porostní strukturou, kde jejich použití přinese

Výškový růst přirozené obnovy smrku ztepilého je prokazatelně závislý na intenzitě porostního světla, archiv VÚLHM

Přirozená obnova smrku s podsadbou buku pod dospělým porostem, archiv VÚLHM

další rozvoj růstové, strukturní a prostorové diferenciace.

Metodika také definuje pěstební postupy, kdy se účinně uplatňuje výchova přirozené obnovy horní porostní clonou obnovovaného porostu a naopak, kdy se tento efekt biologické automatizace z důvodů vysokých intenzit porostního světla (resp. vyšší otevřenosti horního porostního zápoje) vytrácí a kdy je třeba uplatnění pročistek.

V neposlední řadě metodika přináší poznatky o ekologických podmínkách pro formování obnovy, zvláště z hlediska významu celkového porostního mikroklimatu a negativního vlivu

přímého záření pro její formování a stejně tak o vývoji její hustoty a nástupu procesu autoredukce v příslušných růstových fázích.

Metodika „Využití růstové a morfologické aklimace přirozené obnovy smrku ztepilého na různou intenzitu porostního světla pro posílení růstové diferenciace lesních porostů (nejen) ve fázi porostních přestaveb“ je ke stažení zde: www.vulhm.cz/files/uploads/2024/03/LP_3_2023.pdf.

*Autoři metodiky: Ing. et Ing. Pavel Bednář, Ph.D., Jiří Bína; VÚLHM, v. v. i., VS Opočno
Připravil: Ing. Jan Řezáč, VÚLHM, v. v. i.,
e-mail: rezac@vulhm.cz*

Je modřín opadavý v Nízkém Jeseníku opravdu jesenický?

Modřín opadavý je dřevinou velmi známou, unikátní a významnou jak z pohledu biologického, tak ekonomického. Přesto je stále obestřen mnoha nevyřešenými otázkami. Jeho přirozený výskyt na území České republiky (ČR), který byl dlouho předpokládán v Nízkém Jeseníku a okolí na základě lesnického historického výzkumu, definitivně nezávisle potvrdili vědci až pomocí molekulárně genetických metod.

Hledání odpovědi na otázku původnosti modřínu v regionech České republiky je jedním z cílů projektu LARIXUTOR (www.poznejmodrin.cz/). Při jeho řešení vznikla molekulárně-genetická studie, v níž vědci zkoumali původnost výskytu modřínu opadavého v Nízkém Jeseníku. Výsledky publikovali v článku „Je modřín opadavý v Nízkém Jeseníku opravdu jesenický? Pohled molekulárních metod“, který vyšel v časopise Zprávy lesnického výzkumu 4/2024. Jeho autory jsou Martin Prach, Tomáš Fér, Univerzita Karlova; Pavel Bednář, VÚLHM, v. v. i., VS Opočno.

Hlavním cílem jejich práce bylo popsat genetickou variabilitu jesenických populací modřínu, zařadit je do širšího genetického kontextu

v rámci celého evropského areálu rozšíření modřínu a díky tomu ověřit, do jaké míry se v populacích v regionu vyskytuje autochtonní (původní) jesenický modřín a do jaké míry jsou ovlivněny introdukci genetického materiálu jiné provenience.

Ve své práci vědci studovali genetickou variabilitu a strukturu vybraného většího počtu populací modřínu opadavého v rámci České republiky, zejména v části jeho původního areálu rozšíření v Nízkém Jeseníku a okolí. Analyzované vzorky vědci odebírali z populací přímo v terénu.

Jedinečnost vlastností jesenického modřínu, někdy označovaného jako modřín sudetský,

byla identifikována na základě prvních srovnávacích pokusů s pěstováním modřínů různého původu už na konci 19. století.

Diskuse o taxonomickém dělení velmi variabilního modřínu a o jeho přirozeném rozšíření pokračovala ještě dlouhou dobu. Pro popsání variability modřínu tradičními metodami byl používán jak geografický původ, tak různé morfologické znaky, často týkající se šišek.

Metody molekulární genetiky přinesly možnost detailního popsání příbuznosti zkoumaných jedinců a tím i jejich zařazení do genetických skupin. Na nejvyšší úrovni se jasně oddělují dvě hlavní linie – alpská a karpatská.

**Závěry výzkumu
jesenického modřínu
by měly směřovat
k výraznější ochraně
jeho genofondu.**

V rámci Karpat vědci odlišili skupinu jesenickou, skupinu zahrnující horské populace na Slovensku spolu s polskými nížinnými populacemi a skupinu populací z Rumunska. Tyto skupiny odrážejí holocenní vývoj areálu modřínu a zároveň rámcově odpovídají staršímu taxonomickému dělení modřínu na základě morfologie a provenience.

Vědci svým výzkumem potvrdili, že jesenický modřín je součástí geneticky oddělené linie a hojně se vyskytuje v populacích v Nízkém Jeseníku a okolí.

Jejich hlavním zjištěním však je relativně vysoká míra přítomnosti genetického materiálu alpského původu v současných jesenických populacích modřínu.

Největší míra příměsi je na lokalitách ležících mimo původní areál rozšíření jesenického modřínu a v běžných hospodářských lesích, např. populace na lokalitě Borový je prakticky kompletně alpského původu (88 %), poměrně vysoké hodnoty mají například i lokality Černý Les (50 %) a Klapuce (36 %).

V nižší, ale stále poměrně vysoké míře je alpský genetický materiál přítomen i v maloplošných zvláště chráněných územích, ve kterých se nachází populace původního jesenického modřínu, často i přímo jako předmět ochrany. Nejvíce příměsi alpského modřínu vědci našli na lokalitách Franz-Franz (38 %) a Velký Roudný (25 %).

V nejznámějších chráněných územích s populacemi jesenické linie modřínu (Radim, Ptačí Hora, Hůrky) je pak míra introgrese relativně nízká – od 8 do 15 %.

V závěru vědci konstatují:

Populace modřínu opadavého v Nízkém Jeseníku a okolí často považované za místní typ jesenického modřínu obsahují poměrně výrazný podíl genetického materiálu alpského původu.

Ve většině z analyzovaných populací stále převažuje původní jesenická genetická linie, zároveň se ale ve všech z nich vyskytují jedinci převážně alpského původu.

Jakkoliv příměs cizího genetického materiálu zvyšuje celkovou regionální genetickou diverzitu, její přítomnost nevyhnutelně vede k erozi původního genofondu jesenického modřínu, která s časem dále postupuje.

Lokalita Černý les v Nízkém Jeseníku, autor Jindřich Prach

Zejména v chráněných územích zřízených kvůli ochraně populací jesenického modřínu by pro dlouhodobě efektivní ochranu bylo vhodné prozkoumat ve větším detailu i genetickou strukturu těchto populací.

Dále by bylo ideální zabránit dalšímu šíření alpské příměsi postupným odstraněním jedinců alpského původu a v blízkém okolí dodržovat striktní užití sadebního materiálu ověřené jesenické provenience pocháze-

jícího z testovaného zdroje reprodukčního materiálu.

Praktické uplatnění doporučených opatření může být velmi komplikované a nákladné, ale do budoucna se tato opatření mohou ukázat jako nezbytná pro zachování genofondu původního jesenického modřínu.

Ing. Jan Řezáč, VÚLHM, v. v. i.
e-mail: rezac@vulhm.cz

Fotopasti odhalily rozdíly v aktivitě zvěře před a během lockdownu

Lockdowny, které během pandemie covidu-19 v roce 2020 zásadně ovlivnily pohyb lidí v krajině, poskytly mimo jiné unikátní příležitost sledovat, jak se globálně měnila aktivita divokých zvířat. V některých částech světa lockdowny výrazně omezily pohyb lidí, v jiných byla aktivita lidí v přírodě naopak vyšší. Savci v blízkosti lidských sídel byli v průběhu lockdownu za pandemie covidu-19 aktivnější a také vykazovali větší noční aktivitu v době, kdy i aktivita lidí byla vysoká.

Výsledky mezinárodního výzkumu, který je jedním z nejrozsáhlejších svého druhu, vyšly v prestižním časopise *Nature Ecology & Evolution*. Do výzkumu se zapojili i vědci z Lesnické a dřevařské fakulty Mendelovy univerzity v Brně. Zjištění založená na datech z 5 000 fotopastí z 21 zemí pomáhá pochopit, jak zvládat konflikty mezi lidmi a volně žijícími zvířaty.

Zvýšení lidské aktivity bylo zaznamenáno i na českém území, kde monitoring probíhal na celkem 113 lokalitách, kolem Brna, od Krkonoš a Jizerských hor až po Beskydy.

„Výsledky mají velký význam zvláště v ochrannářském managementu chráněných území. Ukazuje se, jak velký dopad může mít masový turismus v oblastech dosud málo dotčených lidskou činností. Na druhou stranu i v oblastech silně pozměněných lidmi se zvířata musela adaptovat: přešla na noční způsob života, což nastiňuje, jak zásadní je zachování klidu v krajině alespoň během nočních hodin,“ shrnul Miroslav Kutal z Ústavu ekologie lesa,

který se na studii podílel. Zvířata reagují na přítomnost lidí různě – některá vnímají lidi jako hrozbu, zatímco jiná mohou hledat ochranu nebo potravu. Jejich chování se také mění v závislosti na tom, zda se zvířata s lidmi setkávají v přirozeném prostředí nebo v člověkem modifikované krajině.

Autoři zjistili, že aktivita savců v lidmi ovlivněných oblastech vzrostla v době, kdy byla lidská aktivita vyšší a současně zvířata přecházela na noční způsob života. Naopak v odlehlejších oblastech byli savci v době vyšší lidské aktivity méně aktivní. Rozdíly se však projevovaly i mezi různými skupinami savců: aktivita velkých býložravců se během vyšší lidské aktivity zvýšila, zatímco aktivita velkých šelem byla obecně nižší.

Výsledky z dat získaných v Česku většinou odpovídají celkovým výsledkům studie.

„Jako odlišnost od celkových výsledků lze uvést například změnu chování u zajíce, který

během covidové periody posunul svoji běžnou noční aktivitu více směrem do světlé části dne. Naopak například ze srnce obecného se během covidu stával spíše druh s noční aktivitou. Co se týče délky aktivity, během covidu byl právě srnec prokazatelně aktivnější než předtím.

Liška byla aktivní méně – to odpovídá i celkovým výsledkům, kdy bylo zjištěno, že predátoři byli pod vlivem zvýšené lidské aktivity sami méně aktivní. Velmi výrazně pak během covidu na naší lokalitě snížilo svoji aktivitu prase divoké,“ přiblížil Radim Plhal z Ústavu ochrany lesů a myslivosti.

Kanadští vědci mapovali celkem 163 druhů před lockdownem i během něho, aby zjistili, jak se chování savců změnilo v reakci na změny v lidské činnosti. Původní předpoklad vědců byl, že během lockdownu bude aktivita lidí omezená, ale variabilita byla značná, od snížení přes žádnou změnu až po zvýšení aktivity.

Data vědců z Ústavu ochrany lesů a myslivosti pocházela z výzkumu, který byl realizován v lesích na severním okraji města Brna – Lesy ČR, Školní lesní podnik Křtiny a Lesy Belcredi. „Sběr dat byl primárně zaměřen na změny chování zvěře v závislosti na turistickém využití lesů a škody působené zvěří v lese,“ uvedl Plhal. Vědci z Ústavu ekologie lesa využili i rozsáhlou databázi snímků velkých šelem z fotopastí Hnutí DUHA Šelmy a Správy Krkonošského národního parku.

Jedinečné okolnosti snížené lidské aktivity během pandemie umožnily nahlédnout do chování savců, což může například myslivcům, lesníkům nebo ochranářům přírody pomoci lépe chránit druhy, které jsou na člověka zvláště citlivé.

www.mendelu.cz

Svaz květinářů a floristů na Floře Olomouc představí svůj vlastní pavilón

Poprvé v historii se bude na Floře Olomouc svým vlastním pavilónem a tvorbou prezentovat Svaz květinářů a floristů ČR. Návštěvníci se zde budou moci seznámit s aktuálními trendy a s tím, co svaz chystá pro letošní rok. K vidění zde bude také soutěž Kytice roku, výstava „Cesta květin“ či prezentace předních českých floristů Karoliny Žáčkové, úřadující mistryně ČR, a Milana Dopity. Své umění zde představí i jedna z nejlepších polských floristek současnosti Monika Głowacká.

Mezi vystavovateli – členy SKF ČR, se ve svazovém pavilónu objeví i největší velkoobchody u nás: Vonekl/Klía, Storge, největší síť květinových obchodů – Flamengo, největší online prodejce květin Florea a také odbytové družstvo českých zahradníků CZ Flora. Chybět nebudou ani regionální zástupci, jako například OXALIS květinářství, zahradnictví Cinke, květinářství MarMarDeco, Salon květin z Olomouce, Zahradník projekt a mnoho dalších.

„Velmi si vážím spolupráce se Svazem květinářů a floristů a jsem potěšena, že se nám podařilo na výstavu Flora Olomouc opět po letech dostat profesionální zahradnické a floristické firmy, v mnoha případech ty nejvýznamnější a nejlepší v oboru. Tento pavilón odstartoval další, ještě bližší spolupráci mezi SKF ČR a VFO, která, jak doufám, vyústí k prezentaci toho nejlepšího, co se v zahradnickém světě právě děje a potvrdí Floru Olomouc jako největší a nejprestižnější zahradnickou výstavu v ČR a leadera v propagaci zahradnického a floristického oboru,“ říká ředitelka Výstaviště Flora Olomouc Eva Fuglíčková.

V pavilónu budou k vidění aktuální floristické trendy, které vznikly ve spolupráci SKF ČR a významných firem Vonekl, Storge, Flor Service Trade a Florasis. Ztvárnění těchto trendů se ujaly významné české floristky Karolína Žáčková a Jindřiška Hochwalderová. Návštěvníci uvidí, jak si floristé představují kytici ke Dni matek v soutěži Kytice roku 2024 a budou se moci seznámit i s „Cestou květin“. Výstavou, která představuje cestu květin od jejich uříznutí na plantážích až na pult floristických obchodů. Exklusivně budou k vidění i soutěžní práce, kterými se SKF prezentoval na Mistrovství Evropy juniorů ve floristice Eurofleurs v loňském roce ve Slovinsku, kde svaz reprezentoval Filip Houda. Navíc nebude chybět ani představení barvy roku 2024 Peach Fuzz. Její použití ve floristice předvede aktuální mistryně ČR Karolína Žáčková.

Svaz květinářů a floristů se bude podílet i na programu na pódiu v hlavním pavilónu A, a to prezentací předních českých floristů Karoliny Žáčkové a Milana Dopity, svatební kytice předvede slovenský florista žijící v ČR Peter Vacula a exklusivní prezentaci představí jedna z nejlepších polských floristek Monika Głowacká. Pro odbornou veřejnost budou připraveny floristické prezentace a přednášky, a to jak na téma aktuální floristiky, tak i přednášky zaměřené na zvyšování odbornosti a bezpečného chodu floristických provozů.

„Je to největší samostatná akce SKF ČR v posledních letech. Jsme velmi rádi, že jsme ji díky spolupráci a vstřícnosti výstaviště Flora Olomouc a hlavně díky paní ředitelce Evě Fuglíčkové mohli uskutečnit a věříme, že tato velmi inspirativní a přínosná spolupráce bude fungovat i v nadcházejících letech,“ říká Milan

Dopita, člen předsednictva Svazu květinářů a floristů a garant svazového pavilónu.

Jedním z lákadel letošní Flory Olomouc je hlavní expozice Galaxie květin od uznávaného českého floristy s bohatými zkušenostmi ze zahraničí Jana Milty.

Návštěvníci se mohou těšit i na výstavu vzácných bonsajů, výstavu obrazů doplněných o květinová aranžmá, expozici Českého zahrádkářského svazu a v neposlední řadě i Zahradnické trhy s širokou nabídkou rostlin a sazenic. Po celou dobu výstavy je zajištěn bohatý program ve venkovním areálu Samba a již tradičně bude v rámci výstavy umožněn vstup zdarma do Sbírkových skleníků ve Smetanových sadech.

www.skfcr.cz

Aktivity květinářů a floristů pro letošní rok představili na tiskové konferenci dne 16. dubna zástupci a partneři svazu, zprava Klára Machová, vedoucí kultury města Kamenický Šenov, Karolína Žáčková a Milan Dopita, členové předsednictva Svazu květinářů a floristů ČR, foto archiv SKF ČR

TECHAGRO a Agdata: Jaký byl letošní ročník největšího veletrhu zemědělské techniky v Česku?

Druhý dubnový týden patřil na brněnském výstavišti po dlouhých šesti letech veletrhu zemědělské techniky TECHAGRO. Toho se zúčastnil i komplexní poskytovatel technologických řešení pro precizní zemědělství v Česku – Agdata. Ohlédnutí za veletrhem přináší Lukáš Musil, spoluzakladatel a obchodní a produktový ředitel Agdata.

Společný stánek Agdata, RENOMIA a GRANTEX dotace

Potřeba využívat principů precizního zemědělství se rok od roku zvyšuje a důkazem toho byl i letošní ročník TECHAGRO, jehož tématem byla Chytrá farma. Na veletrh jsme se tak s Agdata těšili, obzvlášť když se konal po tak dlouhé době. Společnost Agdata se TECHAGRO zúčastnila podruhé a jsem rád, že to bylo ve velkém stylu.

Představili jsme společný stánek s našimi partnery RENOMIA AGRO a GRANTEX dotace. Především RENOMIA AGRO patří naše velké poděkování za to, jak skvěle byla připravena celá akce i stánek. Díky spojení sil jsme tak mohli návštěvníkům veletrhu na jednom místě představit komplexní nabídku služeb pro jejich podnik nebo farmu: Od technologií precizního zemědělství přes pojišťovnictví až po hledání a optimalizování dotačních možností.

Agdata poprvé veřejně představila své poradenské centrum

V rámci prezentace Agdata měli návštěvníci

možnost nejen vidět, ale na místě si i vyzkoušet naše produkty pro precizní zemědělství a celý komplexní systém Agdata – ať už na stánku, nebo v rámci workshopů. Měli jsme možnost v systému procházet všechny dílčí etapy pro zavádění a využívání technologií precizního zemědělství – od zpracování předlokových map přes jejich analýzu po tvorbu a generování aplikačních map do exportních souborů k zaslání do zemědělské techniky. Zásadní pro mě i mé kolegy bylo první veřejné představení našeho poradenského centra Agdata s certifikací Advigreen. Centrum nabízí opravdu široké možnosti poradenství primárně v rámci precizního zemědělství a optimalizace zemědělských podniků a farem.

Se zájemci z řad návštěvníků veletrhu jsme hledali ty nejlepší možnosti a směry, jak pomoci jejich podnikům. Kromě optimalizace samotných procesů jsme prozkoumávali i možnosti financování. To se mimochodem netýká jen poradenského centra, ale precizního zemědělství obecně. Tradičně nejvíc

zaujaly případové studie a příklady a výsledky konkrétních podniků – třeba u využití variabilních aplikací a rozdílných přístupů k nim.

Nové meteostanice i GPS měly u návštěvníků úspěch

K vidění byla i kompletní senzorika z naší dílny. Patří mezi ni třeba půdní senzory, GPS nebo meteostanice. U posledních dvou bych se rád zastavil, protože prošly v poslední době zásadními úpravami, které posunuly naše přístroje zase o kus dál. Kromě řady prakticky neviditelných změn, které vše zrychlily a zpřesnily, bych rád vypíchl konkrétní věci, jež nejvíce zaujaly i návštěvníky našeho stánku.

U meteostanic došlo ke třem pro zemědělce nejvýraznějším posunům. Můžeme k nim připojit teplotní a vlhkostní čidlo do půdy a na jednom místě tak měřit nejen atmosférické, ale i půdní podmínky. Druhým zajímavým updatem je použití čidel, která splňují parametry Světové meteorologické organizace a dávají získaným datům ještě větší váhu, například při jednání s pojišťovnami. Poslední změnou je pak delší bezdrátovost. Nově totiž naše meteostanice vydrží na jednom článku několik let!

U GPS je velkou novinkou lepší buffer. To znamená, že pokud se přístroj dostane do místa bez signálu a nemůže odesílat data, což se v některých lokalitách na českých polích děje celkem často, GPS sbírá data k sobě, a až se dostane k signálu, tak je odešle do systému. Nově si naše GPS dokáže takto pamatovat data i několik hodin. Zásadním upgrade naší GPS je pak možnost integrace čipu pro napojení na sběrnici CANBUS stroje přímo do ní. Není již tedy nutné používat externí převodník a zařízení se pak lépe instaluje do stroje.

Chtěl bych poděkovat všem našim klientům, partnerům, ale i zájemcům, nadšencům do zajímavých a užitečných technologických řešení a prostě všem zemědělcům, kteří se na našem stánku zastavili. Za zájem o Agdata, ale i za všechny zajímavé diskuse

o stavu českého zemědělství a jeho budoucího směřování. Zároveň mě velice těšil zájem a otázky ze strany těch, kteří precizní zemědělství nevyužívají a vlastně tolik neznají. To totiž ukazuje, jak velký potenciál v tomto oboru leží.

Vystoupení Agdata na konferenci Klimatická změna a zemědělství

V rámci TECHAGRO, které se mimochodem konalo společně s lesnickým a mysliveckým veletrhem SILVA REGINA a s veletrhem obnovitelných zdrojů energie v lesnictví a zemědělství BIOMASA, na návštěvníky čekal velice zajímavý a nabídný program. Patřily k němu i různé přednášky, workshopy a konference. Měl jsem tu čest vystoupit na konferenci Klimatická změna a zemědělství a v části nazvané Nástroje a postupy pro eliminaci dopadu změny klimatu přednést svůj příspěvek o technologických řešeních pro chytré zemědělství.

Zemědělství ovlivňuje klimatická změna, jak ostatně ukazují letošní extrémně vysoké jarní teploty. Tím, že je náš obor s počasím úzce svázaný, nemůžeme tuto skutečnost ignorovat. Musíme se přizpůsobit a reagovat na klimatickou změnu v podobě častějších extrémů počasí a s nimi spojenými dalšími vlivy, kterými je například vyšší výskyt škůdců, chorob a dalších. Zároveň je třeba především široké veřejnosti stále dokola vysvětlovat, že zemědělství je přízním či nepřízním počasí vystavováno z podstaty věci. A právě o tom byl můj příspěvek na konferenci – jak je v současné době měnícího se klimatu možné zvládnout tuto situaci za použití moderních nástrojů, účinného online sběru a analýzy lokálních dat. A samozřejmě i o tom, jak tato řešení vhodně implementovat a využívat v malých, středních i velkých podnicích.

Velké díky patří Agrární komoře ČR za uspořádání této skvělé a zajímavé konference a také za to, že mi umožnila vystoupit a doplnit tak kapacity z řad legislativních odborníků, akademiků a vědeckých pracovníků z odborných institucí.

TECHAGRO se po letech vrátilo a snad s námi i zůstane

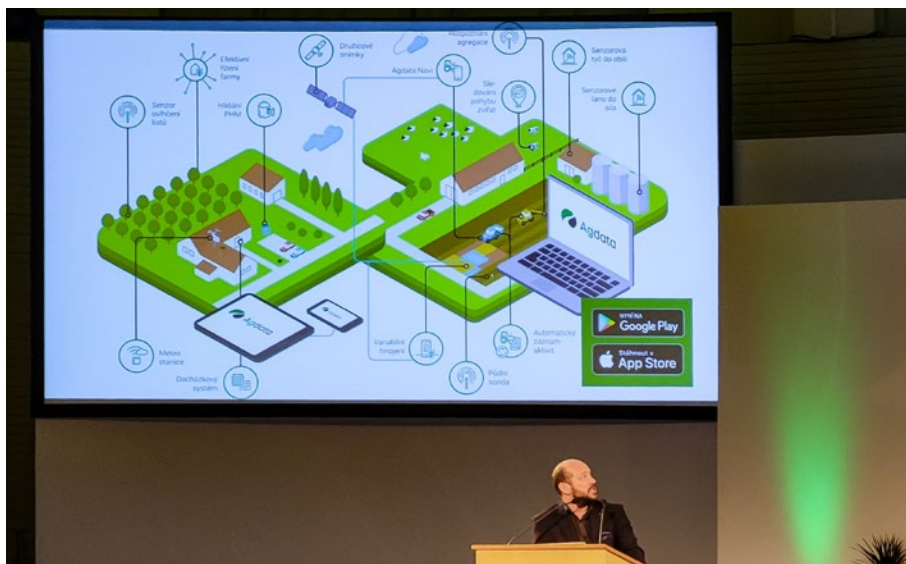
Z mého pohledu se letošní TECHAGRO povedlo a těší mě, že si tato akce našla v zemědělském kalendáři opět své místo, které si určitě zaslouží. Poděkování patří v neposlední řadě i BVV, organizátorům celé akce a všech doprovodných programů.

Věřím, že se akce líbila především návštěvníkům, a budeme se na ni těšit i za další dva roky.

Lukáš Musil, obchodní ředitel Agdata, největší české platformy pro precizní zemědělství, jejíž ekosystém využívá třetina všech profesionálních českých zemědělců.

Návštěvníci u stánku Aqdata, RENOMIA a GRANTEX dotace

Lukáš Musil na konferenci klimatická změna

Návštěvníci u stánku Agdata, RENOMIA a GRANTEX dotace

Na co již titul Regionální potravina nestačí

Byla to březnová zpráva z regionálního jihočeského zpravodajství ČT1, které by se asi ani nikdo z nás nemohl moc divit. Nebyla až tak překvapující. Platit měsíční zálohy za dodávky plynu ve výši 90 tis. Kč bylo pro Rodinné Pekařství MPM s.r.o. a jeho pekaře Marka Baštýře k nepřžití. Bez ohledu na držení dvou ocenění Regionální potravina Jihočeského kraje za Podmáslový a Rybářský chléb a jednoho za Karamelový řez. Pekař Baštýř zcela vážně uvažoval o ukončení výroby pekárenských a cukrářských výrobků.

Firma, zaměstnanci i výroba zachráněni

Stalo se to jak snížením ceny plynu, tak po tlaku zákazníků, kteří si již v 10 podnikových prodejnách v Jihočeském kraji, například v Jindřichově Hradci, Suchdole, Třeboni, Lišově, Českých Budějovicích, zvykli na dodávky kvalitního a chutného chleba z Rodinného Pekařství MPM. Ti si již svoje stravování, a nejen chleba, nedokáží bez něj představit. Mezi nimi mají svůj podíl ti zákazníci, kteří do prodejen chodí pro chleba nebo teplý chléb pravidelně. Navzdory tomu, že v řadě měst jsou rozestety prodejny supermarketů. V tomto případě tele-

vizní reportáž udělala svoje. Nejenže Rodinné Pekařství MPM pokračuje, ale v hodině dvanácté zajistilo práci 30 pekařům, cukrářkám, řidičům a prodávákám. To není právě málo.

Tyto souvislosti a dominový efekt padajících malých firem si vláda neuvědomuje. Výsledek podceňování je již vidět i v městečku Lomnice nad Lužnicí s přibližně 1 800 obyvateli. Zavřela restaurace, hospoda, kavárna, drogerie, malá prodejna potravin a zeleniny. Stejně jako i jinde přežívá všeobjímající vietnamská večerka a prodejna COOP.

Nejlepší prodejna Rodinného Pekařství MPM

V létě díky nárůstu turistů jednoznačně vede prodejna v Třeboni. Dobře si vede i prodejna Jednota v Ledenici s celoročním konstantním prodejem. Také v domovské Lomnici nad Lužnicí se lidé naučili nakupovat u pekaře. Zde prodávачky nemají problém z obchodu doběhnout zákazníkovi pro teplé pečivo z blízké pekárny. V noci pečený chléb je také čerstvý, ale ráno v 9 hod. již není teplý. Navzdory tomu, zákazníci považují za nejlepší právě ještě teplý chléb.

Pekař Marek Baštýř a Rybářský chléb

Vlajková loď pekařství

Podmáslový chléb získal ocenění Regionální potravina v roce 2011, Rybářský chléb v roce 2018. Karamelový řez udělal radost zdejšímu cukrářskému týmu v roce 2021. O tom, že jihočeská porota rozhodla správně, svědčí to, že všechny tři oceněné výrobky se staly trvalou součástí sortimentu. Vlajkovou lodí Rodinného Pekařství MPM je Podmáslový chléb, jako stálice již dokonce 32 let. Je vyráběn v gramáži 500, 1 000 a 2 000 gramů. Ten největší má označení Jihočeský pecen. V objemu výroby tvoří Podmáslový chléb 80 %. Konzumace žitného Rybářského chleba se však stává pomalu a jistě módním trendem. V době dovolených se poměr mění ve prospěch žitného chleba. Ve všední den zde upečou za směnu až 500 kilogramů chleba.

Od začátků podnikání se v sortimentu mnoho změnilo. Poměr pekařských a cukrářských výrobků je dnes přibližně 70 : 30 %. A co do množství druhů, tak jenom cukrářských výrobků je přibližně 40. Bez ohledu na počasí, svátky či kalendářní výročí zákazníci preferují tradiční zákusky, kterými je věneček a likérová špička. V pekařství proto mají 3 cukrářky, které se plně věnují jenom cukrařině, a tou nejlepší je Martina Haboňová s 30letou praxí. Marek Baštýř je především stále pekařem, ale i cukrařinu umí, a proto je připraven zaskočit, když některá z cukrářek chybí. Finální zdobení cukrářských výrobků přesto rád přenechává ženám.

Jak chléb doma skladovat

Podle zákona musí být trvanlivost chleba 48 hod. K Rodinnému Pekařství MPM ale chodí zákazníci, kteří potvrzují trvanlivost týdní a také až po této lhůtě si kupují další čerstvý bochník. Samozřejmě záleží na způsobu jeho skladování. Ideální je lněná utěrka nebo lněný pytlík. Někdo volí i záclonovinu. Tak je zajištěn přístup vzduchu k chlebu, voda se může odpařovat. V igelitovém pytlíku toto není možné, množí se v něm škodlivé houby a nevydrží tak dlouho. Všechny pekárenské výrobky jsou zde vyráběny tak, aby byly čerstvé a vůbec nebyly balené.

Zákazníci žádají chlebičky

Stejnou cestou, kterou se vydal kdysi Tomáš Baťa, se vydává nyní i Marek Baštýř. Volně řečeno, i v době krize je třeba výrobu inovovat, rozšiřovat, přicházet na trh s novinkami a ty inzerovat. Již brzy v domovním sklepě proto vznikne zcela nová výroba chlebičků. Právě nyní zde finišují obkladači. Má to logiku. Základem pravých, tradičních českých chlebičků je veka. Není nejmenších pochyb o tom, že vlastní výrobek – veka upečená v Rodinném Pekařství MPM bude tím nejlepším v blízkém i vzdáleném okolí.

Jak široký bude chlebičkový sortiment, o tom rozhodnou nejen pekaři, ale hlavně zákazníci a rok 2024. S využitím dalšího vlastního pekár-

Podniková prodejna Rodinného Pekařství MPM v Lomnici nad Lužnicí

Manželé Baštýřovi

renského výrobku se počítá k výrobě dalšího překvapení. Zatím je v hlavě Marka Baštýře, proto ho ponecháme v rovině tajemství a nápad nebudeme zatím prozrazovat. I tak má práce a starostí nad hlavu. Každý den peče chleba a pekařské výrobky od 6 do 14 hod.

odpoledne. Když z různých důvodů vypadne jeden zaměstnanec, musí jít ještě na noční. Potom se musí věnovat administrativě. Spí, jen když je čas.

Text a foto Ing. Michal Vokřál, CSc.

Okrasné pěstitelství, to jsou zahrady mírové i válečné

Zahrady jsou lékem proti depresi i proti hladu. Proti depresi v dobách míru, proti hladu v dobách válečných. Na to by měli pamatovat bojovníci proti klimatickým změnám, neboť pouze rostliny produkují kyslík a snižují uhlíkovou stopu.

U nás nepříliš známý, ale ve Velké Británii nesmírně populární zahradník a moderátor Matthew Biggs je podobná osobnost, jakou u nás svého času býval Přemek Podlaha. Tedy popularizátor zahrádkaření a všeho, co s ním souvisí.

V současnosti čtyřiašedesátiletý Biggs vede již bezmála tři desítky let pořad s názvem Čas pro otázky zahrádkářů na rozhlasové stanici BBC 4 a také vydal už více než deset knih na téma zahrady a zahradničení. Tou poslední, již 15. v pořadí, je kniha s názvem Zahrady, s podtitulem Objevování světa hortikultury. Publikaci v angličtině vydalo nakladatelství PHAIDON loni, tedy v roce 2023, a dá se koupit i v České republice.

Angličtiny netřeba se bát i bez absolvování Oxfordu. Text je stručný a k jeho porozumění

stačí i mírně pokročilá znalost anglického jazyka, jak může doložit i autorka článku. Klíčové jsou krásné ilustrace, kterých kniha obsahuje na tři stovky. Jsou tu umělecké fotografie, kresby nebo také reprodukce obrazů slavných mistrů, vše inspirováno zahradami. Dokonce i Salvador Dalí (1904–1989), jehož surrealistické obrazy neslouží zrovna etalonním optimismu, byl v případě namalování zahrady jásavým vyznavačem krásy. Květiny na obraze s názvem Zahrada v Port Lligat (1968) jsou zářivě žluté a růžové, čemuž nic neubírá ani fakt, že v pozadí se tyčí ponurá kamenná zeď. Jde o Dalího vlastní zahradu u jeho domu ve španělském městě Port Lligat poblíž katalánského pobřeží Costa Brava.

Jak vidno, i malíř snové apokalypsy, jímž Dalí bezesporu byl, chtěl být v soukromí obklopen harmonií a krásou. Vlastní zahrada pro

něj byla natolik posvátná, že si ji neodvážil jakkoli deformovat svým typickým rukopisem odcizené krajiny.

Krásu vnímáme jako potravu

Ano, zahrada je místem pro léčbu deprese, podotýká již zmíněný autor knihy Matthew Biggs. Zmiňuje práci neurobiologa Semira Zekiho z University College London, který svůj výzkum věnoval vztahu mozku a krásy, přičemž zjistil, že krása je vnímána stejnou částí mozku jako vnímání potravy. Jinak řečeno, nedostatek krásy a estetická je mozkiem vnímán také jako svého druhu hladovění. Při svých výzkumech neurobiolog Zeki zjistil, že zahrady tuto potřebu krásy a estetická naplňují a je jedno, zda jde o zahradu okrasnou nebo praktickou, tedy s plody pro využití v kuchyni. Podmínkou však je, aby byly záhony symetricky uspořádány. V kombinaci

estetického a praktického lze nalézt duševní rovnováhu, zjistil neurobiolog Zeki.

Maloval i sázel

Přímou inspiraci v zahradách čerpal francouzský impresionistický malíř Claude Monet (1840–1926). Zahrady nejen maloval, ale také tvořil. Když se mu podařilo prodejem obrazů shromáždit potřebnou sumu, koupil si v městečku Giverny v rodné Normandii dům se zahradou a k tomu ještě sousední pozemek. Z původně zelinářské zahrady postupně vytvořil zahradu okrasnou, živý květinový obraz, řeklo by se. Semena a sazenice květin osobně nakupoval a sám také sázel. Na pozemku si nechal vyhloubit několik jezírek a osázel je lekníny. Mnoho obrazů vzniklo právě v této zahradě, například Most nad jezírkem s lekníny.

Biggsova kniha zachycuje malíře Moneta na kolorované fotografii z roku 1921 před jeho domem v Giverny, jak pyšně pózuje u záhonu růžově a červeně kvetoucích pelargonii.

Monet pečlivě sestavoval barevné kompozice z květin a dbal, aby v každé roční době nebyla zahrada pustá. Svě, doslova umělecké dílo budoval takřka 30 let, dlužno říci, že měl k ruce 6 zahradníků. Po umělcově smrti zahrada pustla, protože Monetův syn Michel nebyl s to se o ni starat. Přenechal ji francouzské Akademii výtvarných umění. Naštěstí se našli sponzoři a za pomoci odborníků se zahradu podařilo vrátit k bývalé kráse a zpřístupnit ji veřejnosti.

Zahradničily i malířky

Zahrady však budovali nejen muži – malíři. Kniha si všímá, že lásku k zahradě vyznávalo a vlastní práci zvelebovalo mnoho žen z uměleckých kruhů. Například francouzská malířka Suzanne Valadonová (1865–1938) je v knize představena svým obrazem Zátíší na Montmartre z roku 1919 v ulici Cortot, kde umělkyně žila se svým synem, rovněž malířem Mauricem Utrillem. Malířčina zahrada není zdaleka tak honosná jako zahrada Monetova, ale oplývá bujnou zelení a také má jezírko. Z obrazu číší radost a optimismus.

Bez své zahrady by nemohla žít a tvořit slavná mexická malířka Frida Kahlo. Fotografie z roku 1951 ji zachycuje mezi kaktusy, které rostou v květináčích nebo volně v zemi. Tělesně postižená Frida čerpala ve své zahradě klid a také náměty pro barvitá plátna, protože zdravotní handicap jí neumožňoval mnoho pohybu v terénu.

K vášnivým zahradnicím však patřilo mnoho jiných žen, a to bez rozdílu společenského postavení. Někdejší první dáma USA, Edith Rooseveltová, přímo milovala květiny. Kniha zachycuje na fotografii z roku 1907 její skleník s orchidejemi v areálu Bílého domu. Dodejme, že Editiným manželem byl Theodore Roosevelt, což byl jmenovec jiného,

pozdějšího prezidenta USA Franklina Delano Roosevelta.

Hrdé pěstitelky z lidu

Ale také ženy z lidu si potrpěly na upravenou zahrádku. Britský fotograf Keith Arnatt ve fotosériálu z let 1978 až 1979 s názvem Zahradníci zachycuje neznámou ženu v bílých šatech poněkud nemoderního střihu a v pohodlně vyšlápnutých sandálech, jak pyšně pózuje před kvetoucími keři malé zahrádky předměstského domku. Hrdý postoj ženy z anglického maloměsta si ovšem v ničem nezadá s uměleckou celebritou Fridou Kahlo. Žena jakoby říkála: „Jsou to jenom obyčejné květiny, ale dělají radost mně i kolemjdoucím.“

Jistá grácie nechybí ani prosté japonské ženě, paní Fujito, na snímku z roku 1942. Americká fotografka Dorothea Lange obrázek pořídila v internačním táboře v městečku San Bruno v Kalifornii, kam za II. světové války soustředila americká vláda Japonce žijící v USA. Stalo se tak po japonském útoku na Pearl Harbor. Každá japonská rodina žila v dřevěných přízemních barácích s vlastním vchodem, před nímž byla maličká zahrádka o výměře tak 2 x 2 metry. Paní Fujito v podřepu opatrně přihrnuje hlínu ke křehkým rostlinkám, opatřených cedulkami s názvem zeleniny. V izolaci od ostatní společnosti se japonské rodiny musely samy starat o svoji obživu. Jakkoli je představa žití v takových barácích depresivní, vzcházející rostlinky dávají fotografii pocit jisté naděje.

Superman pěstoval zeli

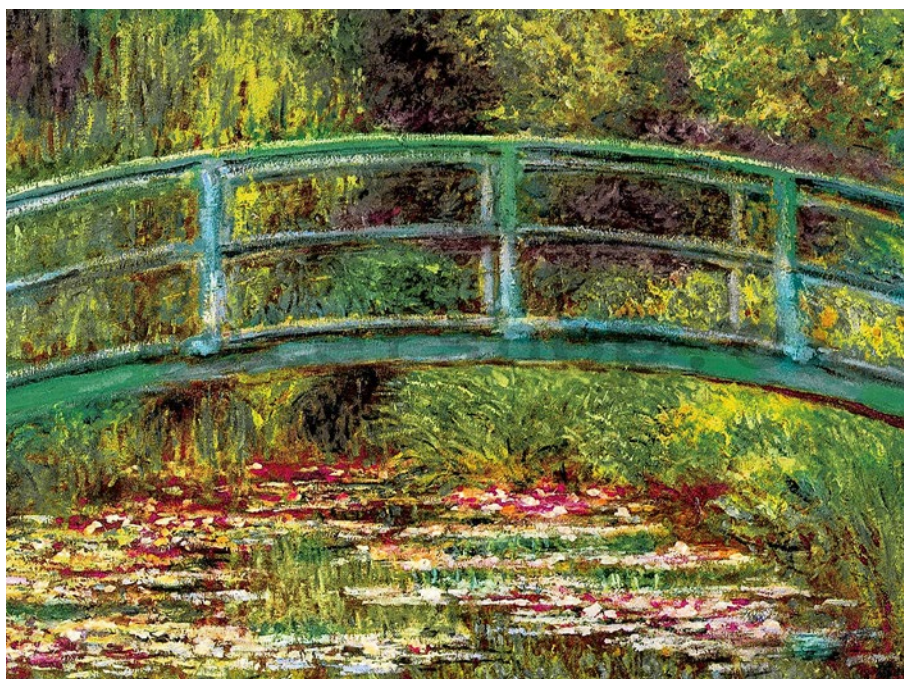
Ale ani prostí Američané neměli za války na růžích ustláno. Zahradničil, kdo mohl. Potraviny šly v první řadě pro armádu

do zámoří a také se loděmi posílaly na pomoc válkou zasažené Evropě. Okolo 54 % Američanů provozovalo vlastní produkci ovoce a zeleniny. V té době v USA vzniklo 18 miliónů zahrad, zvaných Zahrady pro vítězství (Victory Garden). Vše odstartoval propagační komiks s postavami Supermana a Batmana. Tito kreslení hrdinové s nadpřirozenými schopnostmi jsou na titulní straně speciálního komiksového vydání z roku 1943 nakresleni s obřími koši plnými zeleniny uprostřed zelné zahrady. Ve zmíněných Victory Garden se během války vyprodukovala třetina domácího ovoce a zeleniny, uvádí v knize Zahrady její autor Matthew Biggs.

Také ve Velké Británii se pilně zahradničilo, a to pod heslem Dig for Victory, což by se nejspíš dalo přeložit jako Okopávej ve jméno vítězství. Vláštní kampaň odstartovala již na podzim v roce 1939 a obracela se na všechny, kdo měl zahradu nebo aspoň kousek vhodného pozemku. Ministerstvo zemědělství vydávalo osvětové letáky, které druhy zeleniny pěstovat v různých dobách roku včetně doporučené rotace plodin. Jeden z takových plakátů přetiskla i kniha Zahrady od M. Biggse. Musíme si uvědomit, že dovoz potravin do Británie v předválečném množství nebyl možný, jelikož Německo systematicky ničilo zásobovací lodě. Místo exotických banánů a pomerančů se tak Angličané museli spokojit se zelím, bramborami a tuřínem. Ale na přežití to stačilo.

Je to tak, zahradám vděčíme za mnohé. Za krásu i za přežití. Neboť zelené rostliny neslouží jen pro okrasu a k jídlu, ale produkují kyslík a snižují uhlíkovou stopu.

Alice Olbrichová

Na svatého Jiří vlaštovky už vzduchem víří

Rozhlédněte se kolem sebe, jestli platí dubnová pranostika uvedená v nadpisu. Podle ní by mělo být jaro v plném proudu, i když občas ještě pozlobí chladnějším počasím. O tom svědčí další z dubnových pranostik: březem za kamna vlezem, duben ještě tam budem. V kuchyni budeme na jaro připraveni. Upečeme si jehněčí kýtu s jarní zeleninou a jednoduchou bábovku s vaječným likérem a hořkou čokoládou.

POMALU PEČENÁ JEHNĚČÍ KÝTA S JARNÍ ZELENINOU

SUROVINY

- 1,5 kg jehněčí kýty s kostí
- 500 g malých mrkví
- 250 g cukrového hrášku
- 50 g másla
- svazek jarní cibulky
- 4 stroužky česneku
- sušené celé divoké koření (černý pepř, nové koření, jalovec, bobkový list, rozmarýn)
- sůl

POSTUP

Jehněčí kýtu ze všech stran důkladně potřeme česnekem utřeným se solí, vložíme do pekáče a necháme přes noc odležet v chladničce. Druhý den brzy ráno kýtu obložíme plátky másla a divokým kořením, mírně podlijeme vodou, zakryjeme poklicí a v troubě předehřáté na 90 °C zvolna pečeme 4 až 5 hod. Poté do pekáče přidáme celou očištěnou mrkev, bílé části jarní cibulky a lusky cukrového hrášku. Zeleninu přelijeme výpekem, osolíme, pekáč zakryjeme poklicí a jen krátce pečeme, až je mrkev na skus. Ke konci pečení poklici odstraníme, teplotu zvýšíme na 160 °C a jehněčí kýtu dopečeme dokřupava. Pomalu pečenou jehněčí kýtu s jarní zeleninou podáváme s vařenými bramborami.

BÁBOVKA S VAJEČNÝM LIKÉREM A HOŘKOU ČOKOLÁDOU

SUROVINY

- 250 g polohrubé mouky
- 250 g krupicového cukru
- 250 ml slunečnicového oleje
- 250 ml vaječného likéru
- 100 g hořké čokolády
- 4 vejce
- sáček prášku do pečiva
- špetka soli

POSTUP

Žloutky s cukrem vyšleháme do husté pěny, pak postupně zašleháme olej a likér. Do žloutkové směsi vmícháme mouku smíchanou s práškem do pečiva, nahrubo nasekanou čokoládu a nakonec zlehka zapracujeme pevný sníh vyšlehaný z bílků a špetky soli. Těsto vlijeme do formy na bábovku důkladně vymazané sádlem a vysypané hrubou moukou a v troubě předehřáté na 180 °C pečeme 15 min. Potom teplotu snížíme na 150 °C a dopékáme 45 až 50 min. Propečenost vyzkoušíme špejlí. Upečenou bábovku necháme krátce ve formě, pak ji vyklopíme na mřížku a necháme zcela vychladnout. Před podáváním bábovku posypeme moučkovým cukrem s vanilkou.

Recepty, kuchyňská úprava a foto Dalibor Pačes

AGRObase ZPRAVODAJ

společenstev. **Grafický design:** Tomáš Neubauer.

Zpravodaj AGRObase vydává: Agrární komora ČR, Blanická 3, 779 00 Olomouc. **Úřad AK ČR Praha:** Počernická 272/96, 108 00 Praha 10 – Malešice. **IČ:** 47674868, **DIČ:** CZ47674768. **tel.:** 296 411 180, **e-mail:** sekretariat@akcr.cz. **Zástupci AK ČR:** Ing. Jan Doležal, prezident; Ing. Jiří Milek, viceprezident a předseda Sněmovny všeobecné, Ing. Martin Ludvík, viceprezident a předseda Sněmovny

Uzávěrka čísla: 24. dubna 2024. **NEPRODEJNÉ. Příští číslo vyjde: 22. května 2024.**

ROZHODČÍ SOUD

při Hospodářské komoře České republiky
a Agrární komoře České republiky

Řešení Vašeho sporu efektivně, rychle a odborně!

O Rozhodčím soudu

- byl založen roku 1949
- řídí se zákonem, Statutem, Řádem
- vede Seznam rozhodců a tím garantuje odbornou kvalitu rozhodčího řízení probíhajícího před Rozhodčím soudem
- na Seznamu rozhodců je více než 240 rozhodců z tuzemska i zahraničí

Sekretariát Rozhodčího soudu zajišťuje

- konzultace před uzavřením smlouvy či podáním žaloby u Rozhodčího soudu
- odborné znalce
- tlumočníky
- veškerou administrativu spojenou s rozhodčím řízením před Rozhodčím soudem

Jaké spory řeší?

- obchodní vztahy (kupní smlouvy, nájemní smlouvy, smlouvy o dílo, úvěrové smlouvy ...)
- občanskoprávní (mj. i manželské smlouvy, kupní smlouvy na nemovitost, smlouvy o půjčce ...)
- pracovní právní vztahy (smluvní podmínky mzdového charakteru)

Výhody rozhodčího řízení

- řízení je jednoinstanční, neveřejné, rychlé, méně formální
- rozhodčí nálezy jsou v tuzemsku i v zahraničí dobře vykonatelné
- Newyorská úmluva z roku 1958 umožňuje uznání a výkon rozhodčích nálezů ve více než 140 státech světa
- strany si mohou určit místo i jazyk rozhodčího řízení

Podmínka pro rozhodování sporu v rozhodčím řízení před Rozhodčím soudem při HK ČR a AK ČR je platná rozhodčí doložka ve prospěch tohoto soudu.

Znění rozhodčí doložky doporučené k zapracování do Vašich smluv:

Všechny spory vznikající z této smlouvy a v souvislosti s ní budou rozhodovány s konečnou platností u Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR podle jeho řádu třemi rozhodci.

Všechny spory vznikající z této smlouvy a v souvislosti s ní budou rozhodovány s konečnou platností u Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR podle jeho řádu jedním rozhodcem jmenovaným předsedou rozhodčího soudu.

Veškeré potřebné dokumenty lze nalézt na adrese: www.soud.cz

Rozhodčí soud je tu pro Vás.

Další informační materiály jsou k dispozici stranám, ale i ostatním zájemcům v sídle soudu
Vladislavova 1390/17, Praha 1, v jazyce českém, ruském, anglickém, německém a francouzském.
Telefonní spojení je: tel.: +420-222 333 340, fax: +420-222 333 341, e-mail: paha@soud.cz